

Programmabegroting 2019-2022

Bussum, oktober 2018

Inhoudsopgave

Inhoud

Hoofdpijnen	4
1 Programma Inwoners en Bestuur	14
2 Programma Veiligheid	22
3 Programma Openbare Ruimte, Verkeer en Parkeren	28
4 Programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme	36
5 Programma Duurzaamheid, Water en Groen	45
6 Programma Werk en Inkomen	54
7 Programma Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd	58
8 Programma Sport, Cultuur en Recreatie	67
9 Programma Algemene baten en lasten	73
Paragraaf Lokale heffingen	83
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	89
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	95
Paragraaf financiering	101
Paragraaf Bedrijfsvoering	105
Paragraaf Verbonden partijen	107
Paragraaf Grondbeleid	120
Bijlage 1 Overzicht Investerings	122
Bijlage 2 Balansontwikkeling, inclusief staat R&V	133
Bijlage 3 Beleidsindicatoren	136
Bijlage 4 Taakvelden	142

Voorwoord

Aan de Raad

“Leven is kiezen. Maar om goed te kiezen, moet je weten wie je bent, waar je voor staat, waar je naar toe wilt en waarom je daar wilt komen.”

Kofi Annan, (1938-2018) Ghanees diplomaat en 7e secretaris generaal van de VN.

Gooise Meren is gewoon om in enkele etappes tot een sluitende meerjarenbegroting te komen. Voorsorteren via de Perspectiefnota, daar uitgebreid over debatteren, mogelijke keuzes bijstellen en dan de behandeling en besluitvorming in oktober. In dit lopende verkiezingsjaar is een andere route voorzien. Het nieuwe college presenteerde dit voorjaar een coalitieakkoord met een richting, ambities en voornemens. Eventuele keuzes en de prijskaartjes werden daar nog niet aan gehangen. Dat leidde ook tot een ander, politiek debat. Dit jaar presenteert het college in één klap de gemeentebegroting 2019-2022. Met daaraan onverbrekkelijk verbonden het college-uitvoeringsprogramma. Daarin treft u aan welke keuzes het college, mede gezien de aanwezige begrotingsruimte, maakt voor de komende jaren. Dit college beseft zich terdege dat het de hoogste tijd is om tot uitvoering over te gaan. Het is tijd om door te pakken. Het aantal plannen en projecten dat op stapel staat, is groot. Dat geldt ook voor de geldstromen die er mee gemoeid zijn. Gooise Meren is een robuuste en financieel gezonde gemeente, het college ziet het als haar plicht dat zo te houden.

Het is een utopie om te denken dat alle plannen (direct) gerealiseerd zullen worden. In beide stukken worden keuzes gemaakt in tijd en geld. Het college meent een evenwichtig pakket op tafel te leggen, waarbij recht wordt gedaan aan de ambities en taken die er voor liggen, aan de budgetten die er ter beschikking zijn en aan de lasten die we van de inwoners kunnen vragen.

College van Burgemeester en Wethouders

Hoofdpijnen

We presenteren hier, zoals in het voorwoord staat, in één klap de Programmabegroting 2019-2022. In deze schets accentueren we de hoofdpijnen uit de begroting, inhoudelijk en financieel.

1.1 Inhoudelijk

Programmabegroting en College-uitvoeringsprogramma

Het College -uitvoeringsprogramma is bijgevoegd als een bijlage bij de begroting. De betekenis is echter niet die van een bijlage. In dit uitvoeringsprogramma zijn de keuzes te vinden van ons college. De keuzes die in het uitvoeringsprogramma worden gemaakt, worden gevoed en begrenst door de aanwezige ruimte in de begroting. De gemeenteraad wordt om instemming van de begroting gevraagd en daarmee feitelijk ook met de extra uitgaven die nodig zijn voor bepaalde onderdelen van het College-uitvoeringsprogramma. Het College-uitvoeringsprogramma biedt een overzicht van de plannen voor de gehele collegeperiode, dus voor de komende vier jaar. In de begroting ligt het accent op het komende jaar (2019).

Van Coalitieakkoord naar College-uitvoeringsprogramma

Het Coalitieakkoord 2018-2022 Duurzaam, sociaal, veilig en vitaal is de basis voor de uitwerking van het College-uitvoeringsprogramma. Aan de keuze van het college liggen, naast de programma's van de coalitiepartijen, het overdrachtsdocument van het voorafgaande college en de accenten in het zogenaamde Interbestuurlijk programma (IBP) ten grondslag.

Interbestuurlijk programma

Nederland staat de komende tijd voor een aantal uitdagingen, zoals de energietransitie, het tegengaan van eenzaamheid en het terugdringen van het aantal mensen met problematische schulden. Het Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen pakken deze grote maatschappelijke opgaven gezamenlijk aan: het Interbestuurlijk Programma (IBP). In het IBP staan de volgende maatschappelijke opgaven centraal:

1. Samen aan de slag voor het klimaat
2. Toekomstbestendig wonen
3. Regionale economie als versneller
4. Naar een vitaal platteland
5. Merkbaar beter in het sociaal domein
6. Nederland en Migrant goed voorbereid
7. Problematische schulden voorkomen en oplossen
8. Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving
9. Passende financiële verhoudingen
10. Overkoepelende thema's (bijvoorbeeld Europese Unie, Grensoverschrijdende Samenwerking)

De verschillende overheden hebben elkaar meer dan ooit nodig om deze maatschappelijk vraagstukken met succes tegemoet te treden. De gemeenten hebben extra middelen van het Rijk ontvangen, in de vorm van een verruiming van het accres, om parallel en in lijn met acties vanuit medeoverheden aandacht te besteden aan die uitdagingen.

Uitvoeringsprogramma voor vier jaar

De afgelopen periode zijn de acties en eventuele extra kosten in kaart gebracht die nodig worden geacht om de doelen van het college (2019 - 2022) te realiseren. Uiteindelijk ligt er een uitvoeringsprogramma voor de gehele collegeperiode. De benodigde middelen zijn opgenomen in deze programmabegroting.

College-uitvoeringsprogramma

Het College-uitvoeringsprogramma kent drie onderdelen: speerpunten, uitvoering en nieuw beleid/nadere uitvoering.

Speerpunten

We herkennen ons in de uitdagingen die in het IBP worden geadresseerd. Onze speerpunten sluiten nauw aan bij het Interbestuurlijk programma: verduurzaming (met accent op klimaat en het vergroenen van de gemeente – ook met het oog op klimaat bestendigheid- en energietransitie), democratische vernieuwing, leefbaarheid en financieel gezond en economisch vitaal. Deze speerpunten sluiten overigens ook aan bij de accenten van het voorgaande college. Het speerpunt leefbaarheid is wel nieuw. Ons college wil samen met inwoners werken aan vergroten van leefbaarheid, met name door de voornaamste bronnen van (over)last (gezamenlijk) te adresseren. De extra middelen die het college (tijdelijk) wil inzetten, komen vooral ten goede aan deze speerpunten.

Accent op uitvoering

De eerste collegeperiode van Gooise Meren kende een sterk accent op plan- en visievorming. Er zijn plannen en visies opgesteld voor sport, wonen, de buitenruimte, burgerparticipatie, economie, onderwijshuisvesting en de omgang met vastgoed en accommodaties in eigen bezit en/of beheer. De komende vier jaar wordt het accent verschoven naar de uitvoering. We gaan onze plannen en visies realiseren. Op alle genoemde gebieden zullen uitvoerende activiteiten plaatsvinden. De komende vier jaar zullen daarnaast diverse projecten in de fysieke ruimte worden uitgevoerd. Denk hierbij aan Crailo, Bendsdorp, Borgronden, Centrumplan Bussum, de Krijgsman, Naarden buiten de Vesting en Verder met de Vesting Muiden.

In het verlengde van het accent op uitvoering continueren we het uitvoeren van onze plannen en visie op het sociaal domein. Daarbij kiezen we ervoor om de verschuiving van het verstrekken van maatwerkvoorzieningen naar versterking van basisvoorzieningen (ontmoeting, eigen kracht, preventie, aandacht voor positieve gezondheid) kracht bij te zetten. Dit doen we door de samenwerking te zoeken met inwoners, ondernemers en professionals uit diverse disciplines (veiligheid, zorg en welzijn), maar ook door een innovatiebudget te reserveren en een aantal veelbelovende pilots uit te voeren. Bij de pilots gaan we er vanuit dat wanneer deze succesvol zijn, de investeringen zich terugverdienen doordat er minder een beroep wordt gedaan op (vaak dure) maatwerkvoorzieningen.

In dit verband kunnen we niet ongenoemd laten dat we als koplopergemeente hard werken aan Gooise Meren als een inclusieve gemeente. Een gemeente waarin iedereen kan meedoen en waarin rekening gehouden wordt met behoeften van mensen met een handicap. Ook op het vlak van veiligheid en dienstverlening continueren we de uitvoering van ons beleid. Bij veiligheid hebben we extra aandacht voor ondermijning en zware criminaliteit en bij dienstverlening maken we ruim baan voor digitale dienstverlening. Ook in de fase van uitvoering blijven we de gemeente die samenwerking en participatie hoog in het vaandel heeft staan. Bij de uitvoering van projecten betrekken we inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners.

Nieuw beleid en nadere uitvoering

Op een aantal terreinen kiezen we ervoor om nieuw beleid te ontwikkelen. Daarbij is voor een deel sprake van het volgen of uitwerken van reeds gezette stappen. Dit geldt met name voor het beleid op het vlak van parkeren. Op het terrein van wonen met zorg staan we voor de opgave een passend en consistent antwoord te formuleren op nieuwe behoeften. Gooise Meren beschikt niet over een mobiliteitsplan. Zo'n plan moet een veilige en duurzame verkeersafwikkeling in Gooise Meren zoveel mogelijk garanderen. In dit kader besteden we ook aandacht aan de fiets. Alle gemeenten staan voor de opgave zich voor te bereiden op de Omgevingswet. De Omgevingswet vraagt een Omgevingsvisie die op hoofdlijnen de gewenste ontwikkeling van de fysieke omgeving vastlegt. Daarnaast vraagt de wet om omgevingsplannen en zo nodig programma's die specifieke opgaven in de omgeving adresseren.

Naast deze vormen van nieuw beleid constateren wij twee belangrijke omissies binnen het gemeentelijk beleid. We ontberen integraal jeugdbeleid en cultuurbeleid. De opgave rond jeugdbeleid is de ontwikkeling van de jeugd breed te kunnen zien en samen met onze partners beter (preventief) in de gaten te hebben welke steun en stimulans bijdragen aan kansen en een optimale ontwikkeling van onze jeugdigen. De opgave bij het cultuurbeleid is het aanbod te behouden, te versterken én in te zetten voor verbinding en ontmoeting.

Uitvoerbaarheid

De ontwikkeling en zeker ook de uitvoering van plannen vraagt om een flexibele en wendbare organisatie die in contact staat met de samenleving en die expertise kan organiseren rondom diverse onderwerpen en thema's (netwerkorganisatie). Dit is een permanent proces van doorontwikkeling van de organisatie en dat doen we met het programma GroeiMee! Daarvoor is in de begroting een structureel budget opgenomen. De middelen worden ingezet bij de uitvoering van specifieke programma-activiteiten en nieuwe initiatieven (GroeiMee Academie, Sturing en Monitoring, Lerende organisatie, Verbinding bestuur-organisatie). In 2020 gaan we de balans opmaken van de ingezette organisatieontwikkeling, om vervolgens opnieuw en verder koers te kunnen zetten naar de moderne gemeentelijke overheid die we willen zijn. Ten behoeve van de uitvoerbaarheid van het voorliggende programma achten wij het noodzakelijk om de organisatie te versterken op het gebied van strategische uitvoering. Het komende jaar moeten op enkele punten in de organisatie, met name bij de brede beleidsafdeling, nog frictie-effecten van de fusie aangepakt worden. We verwachten daarmee ook de balans tussen extern ingehuurde deskundigheid en intern aanwezige kennis en competenties beter aan te laten sluiten op onze organisatiedoelstellingen.

1.2 Financieel

In het Coalitieakkoord is gewezen op de wijze waarop het bestuur van Gooise Meren om wil gaan met de beschikbare middelen, om haar taken uit te voeren. Financieel zorgvuldig zijn is daarvoor de basis, zodat niet onnodig extra beroep hoeft te worden gedaan op de inwoners. Dit betekent ook kritisch zijn op diverse uitgaven en realisme bij de uitvoering van de ambities. Dit is vertaald in de programmabegroting opgevoerde activiteiten.

Financieel beeld

Normaliter worden bij de behandeling van de perspectiefnota financiële en inhoudelijke kaders voor de programmabegroting bepaald. Door de gemeenteraadsverkiezingen en het coalitieproces was deze kaderstelling dit jaar niet mogelijk. Derhalve zijn nu de activiteiten uit het overdrachtsdossier van het vorige college (dit betekent met name de uitvoering van het in de afgelopen periode opgestelde beleid), alsmede de speerpunten en overige wensen uit het coalitieakkoord verwerkt in voorliggende Programmabegroting 2019-2022.

De tabel op de volgende pagina laat de ontwikkeling zien van het begrotingssaldo zoals gepresenteerd bij de Programmabegroting 2018, aangevuld met effecten die reeds eerder door uw raad zijn besloten, financiële effecten die nog verwerkt moeten worden in deze begroting, de uitwerking van het College-uitvoeringsprogramma en aanvullende ontwikkelingen, waaronder de gemeentefonds circulaire in 2018

We presenteren een financieel beeld met een meerjarig en structureel sluitende begroting, waarbij diverse incidentele investeringen uit het College-uitvoeringsprogramma worden gedekt door onttrekkingen aan de Algemene Reserve dan wel de reserve Sociaal Domein. Deze middelen zetten we tijdelijk in voor de speerpunten uit het coalitieakkoord¹. Het extra investeren in deze thema's is in lijn met het Interbestuurlijk Programma. De uitdaging is de verwachte winst daadwerkelijk te halen door een parallelle aanpak op diverse schaalniveaus.

¹ Speerpunten:

1. Democratie vernieuwing: bestuurlijke vernieuwing, samenwerken met inwoners, doe-democratie;
2. Verduurzaming: accent op klimaat en het vergroenen van de gemeente – ook met het oog op klimaat bestendigheid- en energietransitie;
3. De kwaliteit van de leefomgeving: deze willen we zo houden en bedreigingen door o.a. geluidsoverlast van wegen, spoor, vliegtuigen etc. tegengaan;
4. Financieel gezond en economische vitaal: financieel bewust en zorgen voor meer werk in de gemeente.

Het financieel beeld ziet er als volgt uit:

Regelnr.	Omschrijving	2019	2020	2021	2022
<i>bedragen in €</i>					
Besloten t/m 2018 en verwerkt in begroting					
1	Begrotingsoverschot bij begroting 2018	721	859	744	544
2	Structureel effect 2 ^e voortgangsverslag 2017	-458	-503	-503	-503
3	Structureel effect 1 ^e voortgangsverslag 2018	-628	-761	-872	-1.123
4	Structureel effect 2 ^e voortgangsverslag 2018	-400	-97	-92	-144
Inhoudelijk besloten; fin effecten nog niet verwerkt in begroting					
5	Programmamanager Vastgoed	-90	-90	-90	-90
6	Integraal huisvestingsplan onderwijs	-	-	-1.780	-1.940
7	Visie buitenruimte/beheerplannen	-529	-498	-442	-442
8	Vervallen precario op kabels en leidingen	-	-	-	-470
CUP					
9	CUP	-1.159	-385	-260	-220
Overige voorstellen					
10	Nieuwe gemeentewerf	PM	PM	PM	PM
11	Versterking van de organisatie	-300	-300	-300	-300
12	Frictie Mens & Omgeving	-250	-	-	-
13	Toename uitkering uit gemeentefonds (maart/mei/september circulaires)	3.794	4.583	5.535	6.180
14	Reservering loon- en prijsstijging	-1.310	-1.310	-1.310	-1.310
15	Indexatie leges en tarieven	344	344	344	344
16	GMiB Inkoopstaakstelling	-74	-337	-529	-529
17	Digitalisering	-45	-55	-80	-95
18	Verlenging geldigheidsduur paspoorten	-326	-401	-381	-401
19	Verruiming BTW-sportvrijstelling	PM	PM	PM	PM
20	Wnra	-40	-	-	-
21	Trainees MRA	-134	-134	-	-
22	Vrijval overschot WMO	300	300	300	300
23	Technische ontwikkelingen begroting 2019	875	-283	-20	472
24	Effecten nota Reserves & Voorzieningen	-185	-191	-187	-185
Financieel Beeld Programmabegroting 2019		106	742	77	87

Toelichting op het Financieel Beeld Programmabegroting 2019-2022

Regel-nummer	Toelichting
Besloten t/m 2018 en verwerkt in begroting	
1	Begrotingsoverschot bij begroting 2018 Op 8 november 2017 heeft de raad de begroting voor de jaren 2018-2021 vastgesteld. Deze begroting laat meerjarige positieve saldi zien.
2	Structureel effect 2^e Voortgangsverslag 2017 Het 2 ^e voortgangsverslag 2017 is door de raad eveneens op 8 november 2017 vastgesteld. Naast de effecten voor 2017 zijn er bij dit voortgangsverslag ook besluiten genomen met financiële gevolgen voor 2018 en de jaren daarna. Deze waren nog niet verwerkt in de Begroting 2018-2021.
3	Structureel effect 1^e Voortgangsverslag 2018 Het 1 ^e Voortgangsverslag 2018 is door de raad op 4 juli 2018 vastgesteld. Naast de effecten voor 2018 zijn er bij dit voortgangsverslag ook besluiten genomen met financiële gevolgen voor 2019 en de jaren daarna. Opgemerkt wordt dat in dit voortgangsverslag het intrekken van de vermakelijkhedenretributie als structurele mutatie is opgevoerd.
4	Structureel effect 2^e Voortgangsverslag 2018 Het meerjarig effect wordt meegenomen bij dit financiële beeld.
Inhoudelijk besloten; fin effecten nog niet verwerkt in begroting	
5	Programmamanager Vastgoed Bij het vaststellen van Het Strategisch Accommodatiebeleidsplan op 14 februari 2018 is afgesproken € 90.000 per jaar beschikbaar te stellen ten behoeve van professionalisering van het portefeuillemanagement vastgoed, te verwerken bij de Perspectiefnota 2019.
6	Integraal Huisvestingsplan onderwijs Op 24 januari 2018 heeft de gemeenteraad van Gooise Meren ingestemd met het Integraal Huisvestingsplan (IHP) als beleidskader voor de periode 2018 t/m 2030. Het gaat hier om een beleidskader, de daadwerkelijke invulling moet nog moet plaatsvinden. Voor de periode 2018 tot met 2030 zijn de gemiddelde kapitaallasten berekend. Het jaarlijks effect van de stijging van de structurele kapitaallasten tot 2030 bedraagt circa € 2,7 mln. Door de vaststelling van het IHP liggen de financiële consequenties min of meer vast. De vaststelling van individuele investeringsvoorstellen door de raad kan echter nog leiden tot verschuivingen.
7	Visie buitenruimte/Beheerplannen De raad heeft op 14 februari 2018 de Visie Buitenruimte Gooise Meren vastgesteld. Op basis van deze visie heeft het college de beheerplannen voor het onderhoud van de kapitaalgoederen uitgewerkt en de uitgaven die hiermee gepaard gaan in kaart gebracht. Op basis van deze plannen is het nodig om de dotaties in de voorzieningen voor het planmatig onderhoud aan de kapitaalgoederen te verhogen. Bij de Perspectiefnota 2018 hebben wij u hierover reeds geïnformeerd en is in de begroting van 2018 hiervoor al een oplopende stelpost opgenomen welke in 2021 structureel € 750.000 bedraagt. Gelet op de nu opgestelde beheerplannen zijn bovenop die stelpost structureel extra middelen nodig voor zowel het planmatig als regulier (dagelijks) onderhoud. De beheerplannen worden door het college vastgesteld, maar de financiële consequenties van de uitwerking van deze beheerplannen moeten nog door de raad worden goedgekeurd.

Regel-nummer	Toelichting
8	<p>Vervallen precario op kabels en leidingen</p> <p>Het Rijk heeft bepaald dat vanaf 2022 geen precario op kabels en leidingen meer mag worden opgelegd. Dit betreft in de gemeentebegroting een opbrengst van ruim € 2,1 miljoen. In het kader van deugdelijk financieel beleid is hiermee vanaf 2019 stapsgewijs rekening gehouden (Perspectiefnota 2018). Vanaf 2022 heeft dit aanvullende nadelige financiële consequenties, oplopend tot structureel € 1,45 mln. vanaf 2024.</p>
College-uitvoeringsprogramma	
9	<p>College-uitvoeringsprogramma</p> <p>Zie bijlage voor globaal effect per programma en voor de onderliggende detail de uitwerking van het coalitieakkoord naar het College-uitvoeringsprogramma.</p>
Overige voorstellen	
10	<p>Nieuwe gemeentewerf</p> <p>Er wordt een onderzoek uitgevoerd naar de huidige situatie en een programma van eisen geformuleerd voor de toekomstige situatie. Zodra dit is afgerond, komt het college met een voorstel en verzoek voor voorbereidingskrediet naar de raad.</p>
11	<p>Versterking van de organisatie</p> <p>Deze post is reeds eerder opgenomen in het financieel beeld cf. overdrachtdossier.</p>
12	<p>Fricie Mens & Omgeving</p> <p>Er is een traject ingezet dat zal leiden tot meer inzicht en sturing en een structureel betere balans tussen de vraag en de daarvoor vereiste/beschikbare vaste én flexibele capaciteit. Medio 2019 zal in dit traject een structurele capaciteitsbehoefte worden geformuleerd. Om tijdens dit traject, tot het moment waarop inzicht bestaat in de structurele capaciteitsbehoefte, het nu onder handen zijnde werk naar behoren te kunnen uitvoeren en voortzetten, is een incidenteel budget vereist van € 250.000. Het betreft een voortzetting van 2017 en 2018 waarin de gemeenteraad hetzelfde bedrag hiervoor ter beschikking stelde.</p>
13	<p>Toename uitkering uit Gemeentefonds</p> <p>Op deze regel is het uiteindelijk vrij besteedbare deel van de algemene uitkering zichtbaar. De maart-, mei- en septembercircularis 2018 bevatten de cijfermatige uitwerking van het Regeerakkoord en de programmastart van het interbestuurlijk programma (IBP) en geeft een geactualiseerd (algemeen) meerjarig financieel beeld voor gemeenten. De financiële vertaling van het Regeerakkoord en toename van de accressen door stijgende rijksuitgaven werken gunstig uit voor gemeenten. Een deel hiervan is geormerkt voor het Sociaal Domein.</p> <p>Noot:</p> <p>De circularies geven geen duidelijkheid op welke wijze gemeenten een bijdrage moeten leveren aan de opgaven uit het Interbestuurlijk Programma. Hieraan wordt via het College-uitvoeringsprogramma (CUP) al invulling gegeven.</p>
14	<p>Reservering loon- en prijsstijging</p> <p>In de meicircularis is rekening gehouden met ca. 2,5 % loon-en prijsstijging. Voorgesteld wordt om deze stijging mee te nemen in de Programmabegroting 2019.</p>

Regel-nummer	Toelichting
15	<p>Indexatie leges en tarieven</p> <p>Voorgesteld wordt om ook de diverse leges en tarieven met 2,5% te verhogen, conform de loon- en prijsstijging. Daarnaast wordt voorgesteld om de leges bouwen en begraven extra te verhogen met 2,5% omdat deze leges niet kostendekkend zijn.</p> <p>Voor een gemiddeld huishouden betekent dit een kostenstijging van ca. € 20 per jaar (OZB: +7; Afvalstoffenheffing: +7; Rioolheffing: +6).</p>
16	<p>Gooise Meren in Balans Inkoopstaakstelling</p> <p>Gedurende 2017 en 2018 zijn er veel bezuinigingen in het kader van Gooise Meren in Balans (GMiB) gehaald. Zoals aangegeven bij de voortgangsverslagen en het overdrachtdossier 2018 is de inkoopstaakstelling een aandachtspunt. Het niet volledig realiseren van deze taakstelling heeft meerdere oorzaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> - in de praktijk blijkt het lastig om inkoopvoordelen in de begroting zichtbaar te krijgen; - de hoogte van besparingen bij nieuwe inkooptrajecten/aanbestedingen zijn pas duidelijk na afronding en zijn ook pas na inwerkingtreding contract zichtbaar in de (daarop volgende) begroting; - de aantrekkende economie zorgt voor minder aanbiedingen en hogere inschrijvingen. <p>Het overgebleven frictiebudget van GMiB in 2019 en 2020 kan deels worden ingezet als dekking.</p>
17	<p>Digitalisering</p> <p>Wij willen een klantvriendelijke, dienstverlenende en faciliterende gemeente zijn, die als een i-Overheid op innovatieve wijze de inwoners bereikt en bedient. Willen we de kansen die digitalisering ons hiervoor biedt optimaal benutten, dan moeten we vernieuwen en versnellen. Naast ruimte voor investeringen is ook extra exploitatiebudget nodig.</p>
18	<p>Verlenging geldigheidsduur paspoorten</p> <p>De geldigheidsduur is verlengd van 5 jaar naar 10 jaar. Hierdoor nemen de jaarlijkse legesinkomsten af.</p>
19	<p>Verruiming BTW-sportvrijstelling</p> <p>Vanaf 1-1-2019 is er geen BTW verrekening meer op sportactiviteiten; hierdoor wordt de BTW op deze activiteiten kostprijsverhogend. De eventuele effecten voor de begroting moeten nog worden berekend. In de beheerplannen Sport en de investeringen is hiermee al rekening gehouden.</p>
20	<p>Wet normalisering rechtspositie ambtenaren</p> <p>Per 1 januari 2020 wordt de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra) ingevoerd. Hiervoor zullen de komende periode diverse voorbereidingen/aanpassingen op arbeidsvoorwaardelijk gebied gaan plaatsvinden. Dit vraagt in 2019 extra inzet op het gebied van juridisch advies arbeidsvoorwaarden, alsmede voor training en bijscholing van adviseurs, medewerkers P&O en voor leidinggevenden/leden OR.</p>
21	<p>Trainees Metropoolregio Amsterdam</p> <p>De gemeente Gooise Meren start met deelname aan de traineepool van de Metropoolregio Amsterdam (MRA), waarmee we in 2019 en 2020 in totaal zes trainees willen enthousiasmeren voor werken voor de (lokale) overheid. In 2019 en 2020 is daar incidenteel een bedrag voor nodig.</p>

Regel-nummer	Toelichting
22	Vrijval overschot WMO Bij de jaarstukken 2017 werd geconstateerd dat de budgetten voor de maatwerkvoorzieningen in 2018 geheralloceerd moesten worden omdat ten opzichte van de begroting het Wmo-budget een groot overschot vertoonde en het Jeugdhulp-budget een tekort. Ondanks dat er nog tal van onzekerheden spelen binnen het Sociaal domein en de prognosesystematiek nog in ontwikkeling is, vinden wij het verantwoord om een deel van het WMO overschot structureel te laten vrijvallen.
23	Technische ontwikkelingen begroting 2019 Dit betreft diverse mutaties welke het gevolg zijn van het opnieuw inrichten van de begroting, waaronder de toedeling van formatie (uren) aan producten, de doorrekening van de kapitaallasten van het meer jaren investeringsplan alsmede de effecten in verband met de kostendekkendheid van de leges.
24	Effecten nota Reserves & Voorzieningen Tegelijkertijd met deze begroting wordt de nota Reserves & Voorzieningen aan u voorgelegd. Hierin zitten effecten die invloed hebben op het begrotingssaldo en daarom in dit financieel beeld worden gepresenteerd. Dit betreft met name het corrigeren van in het verleden ten onrechte verwerkte structurele onttrekkingen.

Leeswijzer

De indeling en inhoud van deze begroting is constant gehouden ten opzichte van de vorige begroting en conform de wensen van de raadswerkgroep, die de inhoud van de P&C documenten heeft beschreven. In de programma's vindt u antwoord op de zogenaamde drie W-vragen. Wat willen we bereiken? Wat gaan we daar voor doen? En wat mag het kosten? Met behulp van speerpunten en doelenbomen (verbinding tussen doelen en acties) is een en ander inzichtelijk gemaakt. Als aanvulling hierop zijn de programma's nu in 'onderwerpen' verdeeld zodat alle gemeentelijke activiteiten (zowel speerpunten als reguliere activiteiten) in beeld worden gebracht.

De nieuwe BBV regeling verplicht gemeenten een lijst met 39 beleidsindicatoren in hun begroting en jaarrekening op te nemen. Deze indicatoren zijn als bijlage 3 opgenomen, met peildatum juli 2018. De meest actuele gegevens zijn beschikbaar via www.waarstaatjegemeente.nl.

Financiële toelichting per programma

Aan het einde van elk programma vindt u een tabel met de toelichting op de belangrijkste financiële verschillen tussen de Programmabegroting 2018 en 2019, zoals wettelijk vastgelegd in het BBV ². Deze verschillen hebben voornamelijk betrekking op het College-uitvoeringsprogramma en in bovenstaand financieel beeld opgesomde mutaties.

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting, gezien vanuit een specifieke invalshoek. U vindt hier de informatie over lokale heffingen, weerstandsvermogen en risicobeheersing, onderhoud kapitaalgoederen, financiering, bedrijfsvoering, verbonden partijen en grondbeleid. In bijlage 4 is de Programmabegroting 2019-2022 ingedeeld naar de verplichte taakvelden die de nieuwe BBV regeling voorschrijft, om vergelijkbaarheid tussen de gemeenten onderling te versterken.

Technische uitgangspunten bij Programmabegroting 2019-2022

- De raming van de uitkering uit het gemeentefonds is gebaseerd op de maart-, mei- en septembercirculaires 2018. De cijfers zijn gebaseerd op constante prijzen.
- Voor het jaar 2019 is in lijn met de meicirculaire uitgegaan van onderstaande indexatie:
 - een loonstijging van 2,5%;
 - voor goederen en diensten een stijging van 2,5%;
 - tarieven en belastingen een stijging met 2,5%;
 - een rekenrente van 2%.

² Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten

Voor de jaren na 2019 zijn alle baten en lasten (incl. loon en prijzen) gebaseerd op het basisjaar 2019 en is geen indexatie verwerkt.

- In de begroting is een raming voor onvoorzien van € 50.000 opgenomen, bedoeld voor onvoorzienbare, onvermijdbare en on-uitstelbare uitgaven.
- In bijlage 1 is in het overzicht investeringen het meerjaren investeringsplan opgenomen. In de toelichtingen bij de programma's is aangegeven voor welke investeringen direct bij vaststelling van deze begroting goedkeuring door de raad wordt gevraagd.

In bijlage 2 wordt de balansontwikkeling, waaronder de staat van Reserves & Voorzieningen gepresenteerd, een belangrijk onderdeel voor de paragraaf Weerstandsvermogen.

Programma's

1 Programma Inwoners en Bestuur

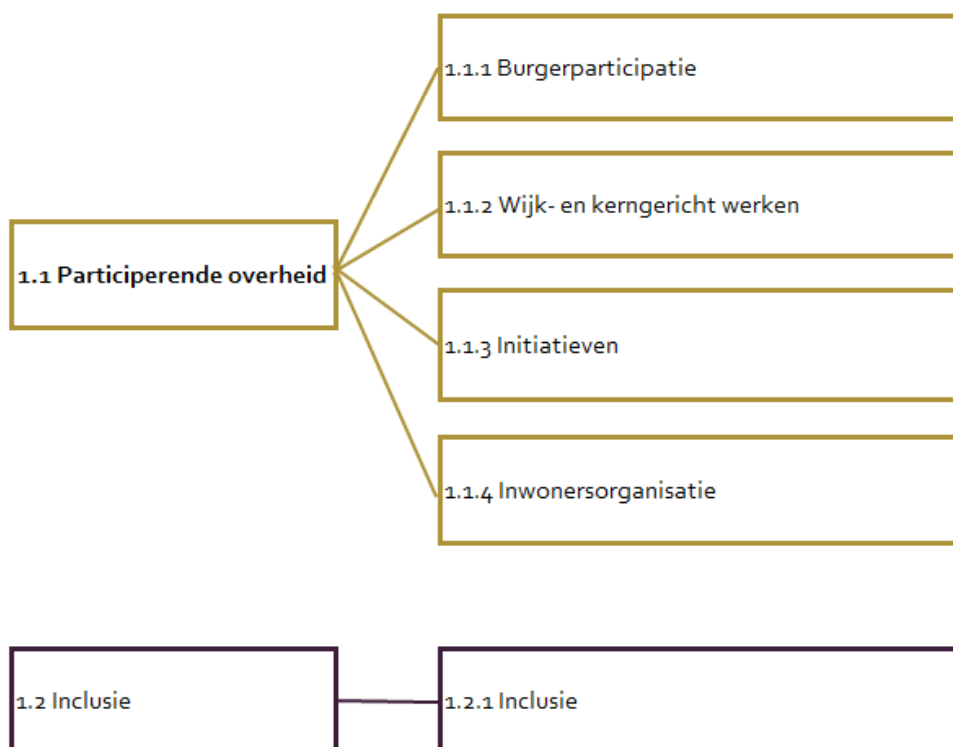
Wat willen we bereiken?

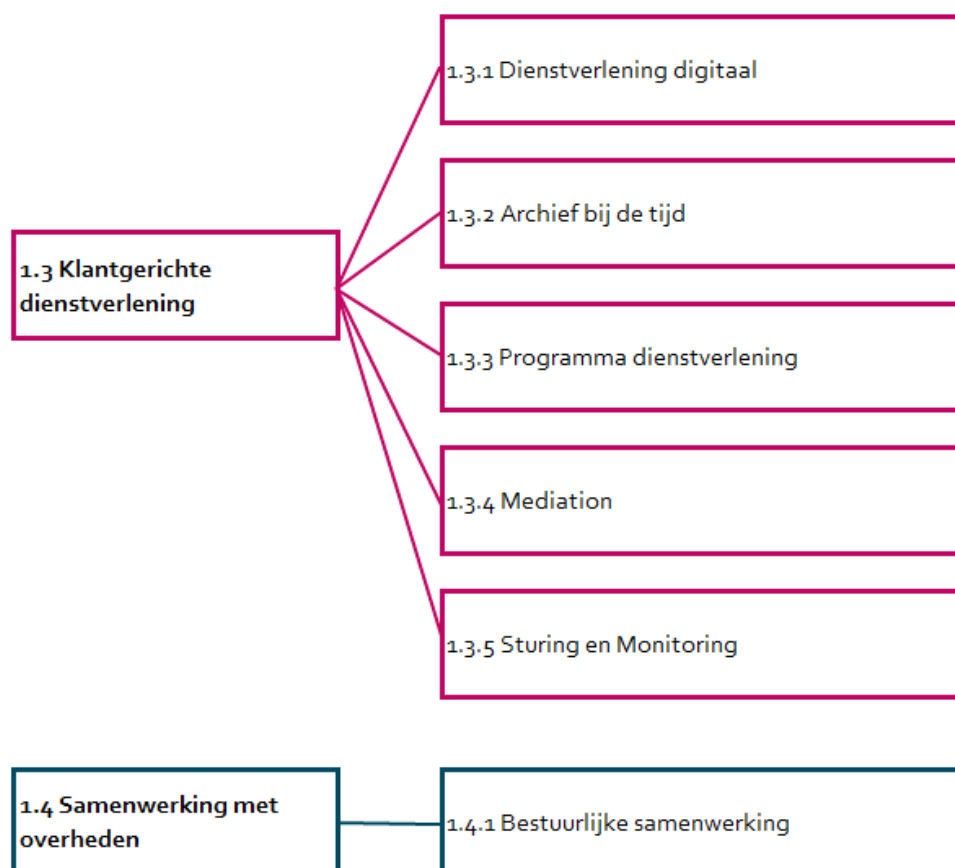
Het kernbegrip is samenwerking. We willen samen met de samenleving en partners doelen realiseren. Daarbij zijn we steeds op zoek naar nieuwe aansprekende vormen van samen doen. Vernieuwing is een hoofdkenmerk van dit programma. Als het gaat om samenwerking met inwoners heeft Gooise Meren participatie hoog in 't vaandel staan. We nodigen inwoners uit om mee te denken en willen waar mogelijk functioneren als een participerende overheid, waarbij het initiatief ligt bij de inwoners. Kortom: Naar een participerende overheid. Daarvoor bieden we goede informatie en stimuleren zelforganisatie van inwoners.

In onze dienstverlening kijken we naar de behoefte van onze inwoners, we zijn klantgericht en ondersteunend en streven naar efficiëntie. We willen meer doen met digitale mogelijkheden. We streven naar een krachtige doeltreffende samenwerking met medeoverheden, waarbij we zelfbewust en kritisch zijn op doelen en middelen.

Doelenboom

Wat gaan we daarvoor doen?

1.1 Participerende overheid

1.1.1 Burgerparticipatie

In gesprek met de samenleving

De gemeente wil op de hoogte zijn van wat er speelt in de wijk of buurt. Daarom gaan we ook in 2019 het gesprek aan met inwoners op een manier die inwoners prettig vinden. Hiervoor worden werkvormen gebruikt en gecombineerd die het onderling gesprek stimuleren en het contact versterken. Het streven is om een gemêleerde groep inwoners te bereiken, ook de inwoners die minder goed bereikbaar en/of zichtbaar zijn of die niet makkelijk participeren. Die worden opgezocht op plekken waar ze al komen en op een laagdrempelige manier uitgenodigd hun mening te geven of mee te doen.

Wijkagenda

Plannen voor de wijk of buurt worden samen met bewoners en ondernemers gemaakt. Het zo vroeg mogelijk betrekken van inwoners en samen met hen de opgave en het speelveld te bepalen is vertrekpunt. Dit leidt tot een gezamenlijke wijkagenda. In 2019 wordt dit gecontinueerd. In 2019 is er voor de wijken waar een platform functioneert een gezamenlijke wijkagenda.

Inwonerpanel Gooise Meren Spreekt!

Het inwonerspanel wordt ook in 2019 gecontinueerd. Het panel heeft inmiddels een groot aantal deelnemers (circa 2.200) en is goed in te zetten voor belangrijke onderwerpen. Per jaar zullen minimaal twee onderzoeken worden uitgezet onder de leden van het inwonerspanel. In 2019 wordt onderzocht en uitgevoerd hoe inwoners

meer geactiveerd kunnen worden met specifiek aandacht voor jeugd. We gaan specifieke acties uitvoeren om jeugd te interesseren voor het inwonerspanel (briefpersoonlijke uitnodiging, jeugd onderwerpen, koppelen actie jeugd beleid, etc.).

Jeugd

We stimuleren dat meer jeugdigen zich interesseren voor de lokale maatschappelijke onderwerpen en politiek: Dat doen we in 2019 met de volgende activiteiten:

- Scholen komen langs op het gemeentehuis, krijgen een rondleiding en leren wat de gemeente doet.
- We willen kinderen kennis laten maken met de gemeente en politiek. Ze ervaren hoe de democratie werkt, hoe het gemeentebestuur in elkaar zit en hoe je een voorstel maakt.

Vernieuwingsagenda lokale democratie

Een goed werkende democratie is meer dan kaders en wetten. Het gaat om mensen. Zij maken de democratie. Immers, democratie is een kwestie van doen, een praktijk van continu oefenen, leren door te experimenteren en vervolgens innoveren samen met de deelnemers aan onze democratische samenleving. Daarover hoort een op te stellen vernieuwingsagenda te gaan: het versterken en vernieuwen van de werking van de democratie, gekoppeld aan inhoudelijke onderwerpen die het leven van mensen raken.

Ervaringen participatietraject

We gaan twee keer per jaar op basis van een praktijkcasus met raad en betrokken stakeholders in gesprek over de ervaringen die we gezamenlijk hebben met betrekking tot het participatietraject. We nemen hierbij de praktijk de maat. Doel is te leren van die ervaringen en op basis van die ervaringen steeds te verbeteren.

1.1.2 Wijk- en kerngericht werken

Vitale wijken

We streven naar vitale wijken. De behoeften en kwaliteiten van de bewoners staan daarbij centraal. We werken aan samenhang en samenwerking in verschillende domeinen. We beogen de kloof tussen overheid en inwoners te verkleinen. We bevorderen sociale participatie, de verantwoordelijkheid van de inwoner, samenwerking in de wijk en versterken interactie.

Sterke Sociale Basis

We werken aan een Sterke Sociale Basis: we willen in elke kern een ontmoetingsplek³ creëren waar inwoners terecht kunnen voor activiteiten, sociaal contact, informatie en advies en preventieve ondersteuning. Het buurthuis is een ontmoetingsplek die verbindt en deel uitmaakt van de identiteit van de buurt.

Lokaal overleg

Er wordt maandelijks (in vier overleggen voor alle kernen) een integraal lokaal overleg gevoerd met de politie, sociale partners en gemeente. Hierdoor ontstaat een integraal beeld op wat speelt in de wijken/kernen. Daardoor kan sneller worden ingespeeld op situaties die zich voordoen op zowel sociaal als fysiek gebied.

Pilot Wijkvisie

In 2019 worden de voorbereidingen getroffen voor het uitvoeren van een pilot om een wijkvisie met bijbehorende wijkagenda en wijkbegroting op te stellen, samen met de (wijk)bewoners.

Wijkwethouder

Op basis van de evaluatie van het wijkwethouderschap wordt de rol van de wijkwethouder versterkt. De wijkwethouder is het bestuurlijke 'oog en oor' in de wijk. De wijkwethouder stimuleert het ontplooiën van initiatieven in de wijk. De wijkwethouder trekt actief de wijk in en is aanwezig bij evenementen in de wijk.

Pilot Thuis in Westereng

We bouwen voort op de inzichten en uitkomsten van de pilot 'Thuis in de Westereng' en onderzoeken welke rol 'schakelplaatsen' (zoals de Broedplaats) en sleutelfiguren kunnen spelen in andere buurten. We zien in de Westereng voorzichtige positieve ontwikkelingen, mede door de focus op kansen en uitdagingen. Die

³ Zie programma 7 Zorg en Welzijn, Jeugd en Onderwijs

ontwikkeling is nog kwetsbaar en daarom blijven we nauw betrokken bij initiatieven die door de bewoners zijn opgepakt en ondersteunen we deze daar waar mogelijk. Uitgangspunt is onderzoekend te bouwen aan de vitaliteit van wijken. Hiervoor staat de samenwerking met de bewoners centraal en wordt per opgave bekeken welke partijen er nog meer worden betrokken.

Wijktafels

We werken in 2019 aan de doorontwikkeling van de wijktafels. Een wijktafel vormt het coördinatie punt van de acties die lopen in een wijk. Coördinatie om te zorgen voor samenhang en integraliteit. Aan de wijktafel worden één keer per zes weken per kern de lopende en nieuwe initiatieven besproken. Deze worden besproken aan de hand van een gezamenlijk met inwoners opgestelde wijkagenda. Van deze interne wijktafels gaan we een doorontwikkeling maken naar wijktafels in de wijken. Ook de bestaande bewonersplatforms worden uitgenodigd om onderdeel uit te maken van deze wijktafels. De inzet is om twee maal per jaar per wijk en in de wijk een wijktafel te organiseren.

1.1.3 Initiatieven

Initiatieven

Wat bewoners – met hun burens en andere netwerken- investeren in hun buurt vinden wij van onschatbare waarde. Deze krachten willen wij ook in 2019 versterken en ondersteunen. Dit door de juiste verbindingen te leggen tussen en met initiatiefnemers, kennis te delen maar ook als dat nodig is bij bijvoorbeeld (kleine) initiatieven die bijdragen aan de sociale, duurzame, culturele en economische ontwikkeling van de buurt ook in financiële zin te ondersteunen. Dit loopt via de initiatieven tafel. In 2019 vergroten we de zichtbaarheid en vindbaarheid van de initiatieven tafel door de tafel roulerend in de wijken te plaatsen. Ook ontwikkelen we beleid voor de financiering van inwonersinitiatieven. Verder investeren we in extra menskracht om inwoners te ondersteunen bij het mogelijk maken van hun plannen.

Right to Challenge / Right to Bid

In 2018 is gestart met de verkenning van het concept Right to Challenge 'het Recht om Uit te dagen', door deelname aan het leeratelier van de VNG. In 2019 wordt op basis van de verkenning het Right to Challenge verder geconcretiseerd. Die concretisering bestaat uit het formuleren van een aanpak voor Gooise Meren voor de komende jaren. Die aanpak zullen we gezamenlijk formuleren (gemeente, initiatiefnemers, partners). Ook willen we de mogelijkheden onderzoeken van Right to bid: het recht van burgerinitiatieven om maatschappelijk vastgoed te kopen.

Initiatieven platform

We dragen bij aan de ontwikkeling van een digitaal initiatieven platform waar initiatiefnemers (en belangstellenden) informatie kunnen uitwisselen. Het platform draagt bij aan de zichtbaarheid van initiatieven en de versterking ervan.

1.1.4 Inwonersorganisatie

Doorontwikkeling inwonersorganisaties

We blijven ondersteuning bieden bij de doorontwikkeling van de buurtplatforms, Stadsraad en Dorpsraad. Daarbij hebben we oog voor en streven we gezamenlijk (gemeente, platform, inwoners) naar het zijn van een afspiegeling van de wijk. Binnen de kern Bussum zijn meerdere buurtpreventieverenigingen actief. Buurtpreventieverenigingen zijn er om de veiligheid en leefbaarheid in de wijk te vergroten. Met een aantal Buurtpreventievereniging zijn verkennende gesprekken gevoerd om zich door te ontwikkelen naar een buurtplatform. Die doorontwikkeling zullen wij ook in 2019 ondersteunen.

1.2 Inclusie

We willen dat alle inwoners kunnen deelnemen aan de samenleving. Elk mens moet kunnen leren, wonen, werken, sporten, deelnemen aan activiteiten, vrienden maken en houden. De gemeente kan de inclusieve samenleving niet alleen realiseren. Dat lukt alleen samen met alle inwoners, ondernemers en maatschappelijk partners. Daarom voeren we in de komende collegeperiode een programma Inclusie uit:

- We werken aan de bewustwording dat mensen (vaak ongewild) worden buitengesloten en welke rol iedereen daar zelf in speelt (via campagnes en allerlei activiteiten).
- We zorgen ervoor dat we in ons beleid en uitvoering (beter) gebruik maken van ervaringsdeskundigheid.
- We maken procesmatige en inhoudelijke inzichten uit ons inclusie beleid en de uitvoering ervan toegankelijk voor gemeenten en andere overheden.
- We wisselen informatie uit met andere koplopersgemeenten om ervan te leren en ons eigen programma te verrijken.
- We vragen aandacht voor online toegankelijkheid, toegankelijke communicatie en inclusief werkgeverschap.
- We gaan een nulmeting toegankelijkheid dienstverlening Burgerzaken en KCC verrichten en onderzoeken knelpunten bij de informatie over toegankelijkheid van voorzieningen.
- We voeren pilot in het winkelgebied Centrum Bussum uit, kijken naar buitenruimte gemeentehuis, werken met een checklist levensloopbestendig inrichten, kijken naar de toegankelijkheid van de openbare ruimte en lichten ons vergunningenbeleid door.
- Met ondernemers, belangenorganisaties en ander belanghebbenden versterken we de inclusieve arbeidsmarkt.
- We kijken naar voor activiteiten mensen met psychische aandoeningen, inclusief sporten en bewegen, hebben extra aandacht voor Vrije Tijd in het kader van de Week van de Toegankelijkheid.

1.3 Klantgerichte dienstverlening

1.3.1 Dienstverlening digitaal

Digitalisering papieren archieven burgerzaken

Voor Burgerzaken worden van de fusie de papieren archieven gedigitaliseerd en deze digitale dossiers worden gekoppeld aan de persoonsgegevens van de burger. Digitale archivering is de sleutel tot optimale dienstverlening. De digitalisering van producten zal tot gevolg hebben dat burgers sneller geholpen worden aan het loket. Verzoeken van burgers en ondernemers worden sneller afgehandeld in de backoffice. Burgers die informatie aanvragen worden direct geholpen via telefoon, mail of overige digitale kanalen. Hiermee voldoen wij ook aan de gestelde kwaliteitseisen. Na uitvoering in 2019 besparen we aanzienlijk op capaciteit in de backoffice en frontoffice van Burgerzaken.

Digitale producten

We werken aan de doorontwikkelen van digitale producten voor inwoners waar gebruikersgemak en self service centraal staan.

Fraudebestrijding (valse identiteit) speelt een steeds belangrijkere rol bij de producten die worden aangevraagd bij de loketten. Fraude kost de samenleving miljoenen op jaarbasis en juiste identificatie bij de aanvraag van identiteitsdocumenten of producten waarbij identiteit vaststelling vereist is kan met ondersteuning van apparatuur worden vereenvoudigd. Middels deze investering worden processen geautomatiseerd waardoor de klant ook sneller geholpen gaat worden.

Klantvolgsysteem

We willen een nieuw klantvolgsysteem aanschaffen waarbij de burger adequater wordt bediend en gevolgd. Door het inzetten van een brede Frontoffice, kunnen grotendeels vragen van burgers in 1x worden afgehandeld. Hiervoor is verbreding/verdieping van kennis van processen en systemen vereist. Ook het aanschaffen van een klantvolgsysteem is een vereiste. Deze ontwikkelingen vragen op korte (1 jaar) en middellange (2 a 3 jaar) termijn meer capaciteit voor begeleiding en implementatie.

Bevolkingsgroepen die niet digitaal (kunnen) werken

Bevolkingsgroepen die niet digitaal (kunnen) werken zullen wij passende alternatieven aanbieden. Hiervoor zullen we een serviceloket inrichten waar burgers begeleid worden bij de digitale aanvragen en/of procedures. Burgers kunnen ook direct aan het loket geholpen worden. Dit loket bestaat uit medewerkers die kennis en vaardigheden hebben om deze doelgroepen optimaal te begeleiden.

Bestuurlijke stukken voormalige gemeenten

We willen de digitale archieven op de websites van de voormalige gemeenten toegankelijk te maken. Dan hebben inwoners, ondernemers en raadsleden toegang tot de raadsbesluiten uit de voormalige gemeenten.

1.3.2 Archief bij de tijd

Fusie Archiefdienst

In het Gooi en de Vechtstreek zijn in de loop der jaren twee archiefdiensten ontstaan.

1. Het Streekarchief Gooi en Vechtstreek in Hilversum; voor de archieven van de gemeente Hilversum en die van Blaricum, Laren, Wijdmeren en van de regionale overheden.
2. Het Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen in Naarden; voor archieven van de gemeente Gooise Meren en Huizen.

De colleges van burgemeester en wethouders van Gooise Meren en Hilversum hebben in 2017 besloten onderzoek te doen naar een voorgenomen fusie van de Archiefdiensten van Gooise Meren & Huizen en Hilversum. De verwachting is dat er eind 2018 / begin 2019 definitieve besluitvorming plaatsvindt over de fusie van de archiefdiensten.

Bij de rechtsvoorgangers van Gooise Meren zijn achterstanden ontstaan in de digitalisering van de archieven. We willen de archieven toegankelijk maken voor de inwoners. Het lopende onderzoek naar de fusie van het gemeentearchief met de archiefdienst van Hilversum maakt voorstellen voor structurele aanpassingen in de archiefbegroting op dit moment niet mogelijk, maar om aan bovenstaande doelstellingen te werken schieten de beschikbare mensen en middelen tekort.

1.3.3 Programma dienstverlening

De eisen aan de dienstverlening veranderen voortdurend. De ontwikkeling van de dienstverlening staat dus ook nooit stil. In 2018 hebben we een aantal verbeterlagen gemaakt met de organisatie van de dienstverlening. We hebben een aantal organisatorische aanpassingen doorgevoerd, met als doel klantvragen integraal af te handelen. We werken aan onze website en een eigen kennisbank, om ervoor te zorgen dat klantvragen zoveel mogelijk bij het eerste contact kunnen worden afgehandeld. We ontwikkelen een werkwijze om kleine verbeteringen in de dienstverlenende processen snel en efficiënt in de organisatie door te voeren. Hieronder vallen onder andere:

- Kanaalsturing naar het digitale kanaal.
- Professionaliseren van de afhandeling van klantprocessen zodat de kwaliteit omhoog gaat.
- Efficiënter uitvoeren van werkzaamheden door het werk beter of anders te organiseren
- Implementeren of doorontwikkelen van informatiesystemen zodat er een integraal klantbeeld is en consistente dienstverlening over alle kanalen wordt beleefd. Te denken valt aan kennisbank, klantsysteem etc.

1.3.4 Mediation

We willen bezwaren van inwoners op besluiten van de gemeente oplossen zonder dat een juridisch traject nodig is. Dat doen we door een nieuwe werkwijze in te voeren, te investeren in premediation en de kennisdeskundigheid van de vakafdeling te verhogen. Na besluitvorming door het college van B&W volgt implementatie van de nieuwe werkwijze op de betrokken afdelingen.

1.3.5 Sturing en monitoring

We willen door middel van monitoring beoordelen of we onze doelen realiseren. Door dit te organiseren geven we afdelingen / beleidsmedewerkers de middelen in handen om prestaties te verbeteren. In het College-uitvoeringsprogramma staat op diverse plekken dat sturing en monitoring worden opgepakt. Dit past bij het streven van de gemeente om resultaten van inspanningen zichtbaar en toetsbaar te maken.

1.4 Samenwerken met overheden

1.4.1 Bestuurlijke samenwerking

We willen ons profileren in Regio en MRA op dossiers ruimte en mobiliteit, economie, en duurzaamheid. We participeren in relevante bestuurlijke gremia. We beschikken over een strategische perspectief op doelen en middelen en zorgen voor inzet op dossiers die we belangrijk vinden.

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten	Bestuur	1.961.700	1.901.016	2.052.707	1.951.295	1.931.550	1.851.550
	Bestuursondersteuning	1.442.836	948.166	704.235	459.606	497.277	459.656
	Burgerzaken	2.109.786	2.185.141	1.941.681	1.441.181	1.494.381	1.474.381
	Raadsondersteuning	483.614	565.151	550.622	550.622	550.622	550.622
	Totaal Lasten	5.997.936	5.599.473	5.249.244	4.402.703	4.473.829	4.336.208
Baten	Bestuursondersteuning	-702.750	-172.420	-97.889	-98.289	-135.060	-97.439
	Burgerzaken	-1.319.912	-1.353.334	-742.983	-582.983	-622.983	-582.983
	Raadsondersteuning	-213					
	Totaal Baten	-2.022.874	-1.525.754	-840.872	-681.272	-758.043	-680.422
	Resultaat voor bestemming	3.975.062	4.073.719	4.408.372	3.721.431	3.715.786	3.655.786
	Programma 1 toevoegingen Reserves						
	Programma 1 onttrekkingen Reserves						
	Programma 1 reserves saldo	-	-	-	-	-	-
	Resultaat na bestemming	3.975.062	4.073.719	4.408.372	3.721.431	3.715.786	3.655.786

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2019 ten opzichte van 2018</i>	<i>(V/N)¹</i>	<i>Vershil</i>
Programma 1	N	335.000
Vanuit het Cup is een aantal posten in de begroting verwerkt:		
Transitie inclusieve samenleving (dekking uit algemene reserve, progr. 9)	N	85.000
Democratische vernieuwing (dekking uit algemene reserve, progr. 9)	N	100.000
Diverse verbeteringen dienstverlening aan inwoners (o.a. digitalisering)	N	445.000
Besparing capaciteit als gevolg van digitalisering dienstverlening	V	75.000
Permanente doorontwikkeling organisatie	N	150.000
Het toegankelijk maken van de websites voormalige gemeenten Naarden, Muiden en Bussum	N	45.000
Verlenging geldigheidsduur paspoorten		
In 2014 werd de geldigheidsduur van reisdocumenten voor volwassenen verlengd van vijf naar tien jaar. Vanaf 2018 gaan gemeenten de effecten merken van de langere geldigheidsduur van paspoorten en identiteitskaarten.	N	325.000
Organisatieontwikkeling		
Vanuit de Perspectiefnota 2017 is voor de jaren 2017 en 2018 budget beschikbaar gesteld voor de doorontwikkeling van de organisatie.	V	500.000

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2019 ten opzichte van 2018</i>	<i>(V/N)¹</i>	<i>Vershil</i>
Verkiezingen		
In 2019 worden er drie verkiezingen gehouden, t.w. Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen (20 maart), en Europees Parlementsverkiezingen (23 mei).	N	139.000
Lagere doorbelasting omdat o.a. het onderdeel DIV nu rechtstreeks naar het product overhead is doorbelast	V	295.000
Overige verschillen	V	39.000

¹ V/N = voordeel/nadeel

Financieel Beeld CUP 2019-2022

<i>CUP activiteiten (bedragen in €)</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>
Programma 1	595.000	155.000	80.000	80.000
<i>Democratische vernieuwing</i>				
Inwonerspanel	5.000			
Website lokale initiatieven, incl. beheer	45.000	5.000	5.000	5.000
Verkenning vernieuwing lokale democratie	50.000			
Dekking democratische vernieuwing uit Alg Reserve	-95.000			
Initiatieven inwoners/'right to challenge'	25.000	-	-	-
<i>Inclusie</i>				
Transitie inclusieve samenleving	85.000	100.000	80.000	-
Dekking inclusieve samenleving uit Reserve Sociaal Domein	-85.000	-100.000	-80.000	
<i>Dienstverlening</i>				
Digitalisering papieren archieven	100.000	-	-	-
Doorontwikkeling digitale producten voor inwoners	75.000	75.000		
Besparing capaciteit agv digitalisering dienstverlening	-75.000	-75.000	-75.000	-75.000
Klantvolgsysteem	45.000			
Telefonische hulp en huisbezoek	25.000			
Programmatische ontwikkeling	100.000			
Monitoringsysteem	55.000			
Toegankelijk maken website archieven	45.000			
<i>Digitalisering Gemeentearchief</i>	45.000	-	-	-
<i>Permanente doorontwikkeling organisatie</i>	150.000	150.000	150.000	150.000

2 Programma Veiligheid

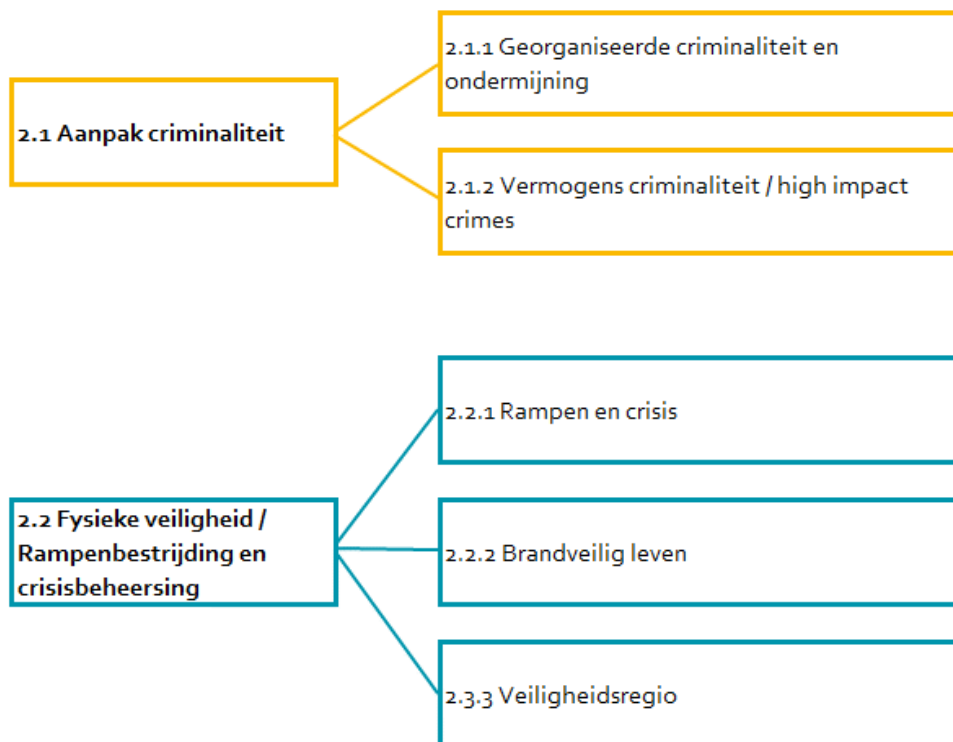

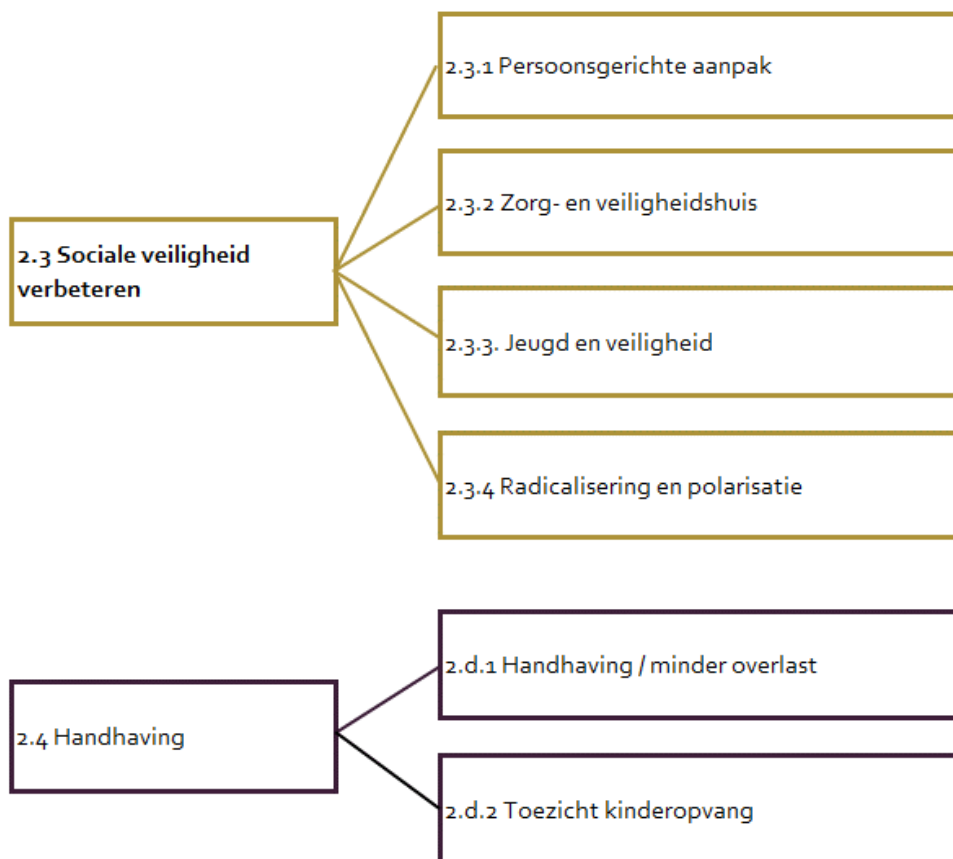
Wat willen we bereiken?

Gooise Meren wil een gemeente zijn met leefbare, vitale en veilige wijken. Als gemeente willen we dat inwoners, ondernemers en bezoekers niet alleen veilig zijn, maar zich ook veilig voelen. De gemeente investeert hiervoor in relaties en overlegvormen, zodat in samenwerking met de veiligheidspartners, inwoners en ondernemers een balans gevonden wordt tussen proactief handelen, preventie en repressie. Eigen verantwoordelijkheid is daarin een belangrijk aspect. Om bij te dragen aan veiligheid en veiligheidsgevoel is er extra aandacht voor het terugdringen van criminaliteit en het voorkomen daarvan, voor jeugd, voor polarisatie en voor handhaving. Als het gaat om veiligheid werken we 'cyclisch'; eerst preventie, dan maatregelen, dan nazorg en evaluatie en op basis daarvan aanpassing op preventie.

Doelenboom

Wat gaan we daarvoor doen?

2.1 Aanpak criminaliteit

2.1.1 Georganiseerde criminaliteit en ondermijning

Integrale aanpak

Bijna alle gemeenten hebben te maken met ondermijnende georganiseerde criminaliteit. De onderwereld maakt voor illegale activiteiten gebruik van diensten van 'de bovenwereld', bijvoorbeeld drugsgerelateerde criminaliteit, grootschalige fraude, witwaspraktijken en mensenhandel. Op basis van het regionale ondermijningsbeeld van de politie en de lokale ondermijningsbeelden, waaronder het beeld van de gemeente Gooise Meren, blijkt dat in Midden-Nederland en in de regio G&V, drugs en witwassen de grootste en meest ingrijpende problematiek vormen. De komende jaren werken de veiligheidspartners aan een nieuwe werkwijze om georganiseerde criminaliteit effectiever aan te pakken.

We bieden voorlichting en trainingen over georganiseerde criminaliteit en ondermijning aan waardoor partners, inwoners en ondernemers beter in staat zijn vormen van georganiseerde criminaliteit en ondermijning te herkennen. We benutten de informatie van inwoners, woningcorporaties, scholen, ondernemers, zorg- en welzijnsorganisaties en andere maatschappelijke organisaties om zicht te krijgen op zorgwekkende ontwikkelingen in onze gemeente op dit vlak. We gaan hiertoe een extern, centraal meldpunt voor signalen oprichten en ervoor zorgen dat dit bij inwoners en organisaties bekend is. We geven uitvoering aan de gesignaleerde risicopunten die uit het RIEC analyse van het ondermijningsbeeld Gooise Meren naar voren zijn gekomen. De Wet Bibob wordt toegepast bij signalen van ondermijning.

We gaan netwerkanalyses uitvoeren naar spilfiguren en zorgen voor meer districtelijke samenwerking voor grensoverschrijdende casuïstiek. We kiezen voor probleemgericht werken aan oplossingen vanuit het

gedachtegoed: 'integraal tenzij', ook als dit organisatie specifieke doelstellingen overstijgt. Hiermee realiseren we meer zicht op wie betrokken zijn bij georganiseerde criminaliteit en ondermijning en op welke locaties criminele en ondermijnende activiteiten plaatsvinden.

Toezicht- en handhavingsacties

We treden op als een zichtbare, aanwezige overheid tegen georganiseerde criminaliteit. We intensiveren gerichte, structurele en integrale toezicht- en handhavingsacties. Bij de aanpak van bonafide partijen uit risico branches of bij risico locaties wordt de Publiek- Private samenwerking opgezocht. We lichten successen en handhavingsactiviteiten in de media structureel uit. We informeren inwoners over risico's, acties en het herkennen van signalen om hen te betrekken bij de aanpak. Onze partners zijn: RIEC, Politie, Belastingdienst, Openbaar Ministerie, (buur)gemeenten, Inwoners, Ondernemers

2.1.2 Vermogens criminaliteit/high impact crimes

Rol inwoners bij veiliger maken buurt

We willen de eigen rol van inwoners bij veiligheid actief onder de aandacht brengen en meer aandacht hebben voor digitale inzet (buurt-apps etc.). We stimuleren bewonersparticipatie via werkvormen en instrumenten zoals buurtpreventie, Waaks!, WhatsApp-groepen en Burgernet. Wij zetten in op het vergroten van de burgerparticipatie voor meer sociale cohesie waar dat het meest nodig is. Bewoners en ondernemers worden meer betrokken bij het veiliger maken van hun omgeving.

Voorlichting

We zetten in op een heldere voorlichting zodat inwoners meer handvatten hebben om zelf woninginbraken of autokraak te voorkomen. Dit doen wij structureel, maar voornamelijk op die momenten wanneer dit het meest nodig is, zoals tijdens het Donkere Dagen Offensief of tijdens schoolvakanties. Wij verhogen samen met politie en inwoners de 'heterdaadkracht'. Vanuit de samenwerking in de regio wordt gezocht naar nieuwe invalshoeken en mogelijkheden om woninginbraken, autokraken en diefstallen te bestrijden.

Woninginbraak

We zorgen voor een adequate hotspotaanpak. Er is actieve samenwerking met buurgemeenten en de politie bij de aanpak van woninginbraak, uitgangspunt hierbij is preventie. Er worden gezamenlijke acties georganiseerd in wijken met een verhoogd aantal inbraken om de inbrekers uit de wijk te verdrijven. In goede samenwerking met de politie wordt er actief gehandhaafd op art. 2.44 APV, het vervoeren van inbrekerswerktuigen. Bij constatering maakt de politie een bestuurlijke rapportage op, de gemeente legt de inbreker een last onder dwangsom op van €2.500,- voor elke volgende overtreding. Bestuurlijke aanpak van daders op grond van de APV om de inbrekersgilde in Gooise Meren verder te frustreren.

Fietsendiefstal

We zetten in op het terugdringen van fietsendiefstal Station Bussum Zuid. We voeren onderzoek uit en nemen passende maatregelen in samenwerking met politie, inwoners en relevantie partners (NS) om het aantal fietsdiefstallen in dit gebied terug te dringen.

Bestrijden illegale handel in alcohol en drugs

De aanpak van drugs(overlast) heeft de volle aandacht van de politie en gemeente. Het gebruik van en handel in drugs leidt namelijk tot meer (ondermijnende) criminaliteit en heeft schadelijke effecten voor de volksgezondheid. Wij nemen specifieke bevoegdheden en strafbepalingen op in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). We promoten het melden van illegaal drank verkoop via social media bij het regionaal meldpunt drankkoeriers. De politie en/of gemeentelijke toezichthouders of opsporingsambtenaren houden toezicht op de naleving van deze regels. Onze partners zijn: Politie, Openbaar Ministerie, Buurgemeenten, Woningcorporaties, Ketenpartners, (georganiseerde) Inwoners, Ondernemers.

2.2 Fysieke veiligheid /Rampenbestrijding en crisisbeheersing

2.2.1 Rampen en crisis

Wij gaan de kennis bij eigen personeel verder ontwikkelen en onderhouden. Daar waar nodig bieden wij in-company training aanbieden om kennis verder te ontwikkelen, maar zullen hierbij ook de samenwerking blijven zoeken met buurgemeenten en de veiligheidsregio. Wij stimuleren dat eigen personeel ook deelneemt aan regionale piketten voor de rampenbestrijding en crisisbeheersing. .

Wij willen de burger bewust maken van de participatie van eigen veiligheid. Wij promoten de lokale en regionale initiatieven.

2.2.2 Brandveilig leven

Het landelijke programma van de brandweer - brandveilig leven – heeft als doel om de activiteiten rond fysieke en sociale veiligheid van verschillende doelgroepen in hun eigen omgeving te verbeteren. Met name de kwetsbare ouderen zullen de komende jaren onze aandacht vragen. Er is een duidelijke trend zichtbaar van langer zelfstandig wonen en zorg aan huis.

Brandveiligheid is geen exclusief aandachtsgebied voor de brandweer. Het voorkomen en beperken van brand en het voorkomen van slachtoffers vraagt ook inspanningen van anderen: woningcorporaties, zorgorganisaties en verzekeraars. Er worden preventieprojecten uitgevoerd.

2.2.3 Veiligheidsregio

Samenwerking/fusie draagt bij aan het verminderen van de kwetsbaarheid van de Veiligheidsregio, is kostenbesparend en vergroot de kwaliteit bij de uitvoering van de taken. De Veiligheidsregio's Gooi en Vechtstreek en Flevoland hebben een concept-intentieverklaring om een fusie te realiseren vastgesteld. Ook de GGD 'en worden daarin betrokken. Een tussen de twee veiligheidsregio's bestuurlijke fusie stuit evenwel op wettelijke bezwaren. Deze worden in overleg met de ministeries van Justitie en Veiligheid, VWS en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties opgepakt.

2.3 Sociale veiligheid verbeteren

2.3.1 Persoonsgerichte aanpak (PGA)

We werken aan de doorontwikkeling van de PGA voor verschillende doelgroepen. De PGA richt zich integraal op personen die ernstige veiligheidsproblemen en/of ernstige overlast veroorzaken. Het doel van een persoonlijke aanpak is het verminderen van de overlast en het voorkomen van (nieuwe) strafbare feiten. Een op de persoon toegesneden (mix van) interventie(s) is een succesvolle manier om deze plegers integraal, dus samen met ketenpartners als gemeenten, politie, Openbaar Ministerie (OM) en hulpverlening, aan te pakken.

Daarnaast heeft Gooise Meren te maken met een toename van incidenten van personen met verward gedrag. Het gaat hierbij niet alleen om personen met een psychische stoornis maar, veelal om mensen die de grip op hun leven hebben verloren, waardoor het risico aanwezig is dat zij zichzelf of anderen schade berokkenen. Het is van groot belang dat zorg en veiligheid hand in hand gaan. Door signalen vanuit de zorg en vanuit veiligheid op één plek in de gemeente te delen, te beoordelen en waar nodig monodisciplinair of integraal op te pakken, versterken we zowel de aanpak van veiligheidsvraagstukken als zorgvraagstukken.

De doorontwikkeling van de Persoonsgerichte aanpak vindt plaats in samenwerking met de Uitvoeringsdienst Sociaal Domein (Team Maatschappelijke Zorg) en in relatie met Bescherming en Opvang (zie Programma 7). Om een goed werkende sluitende aanpak te realiseren is de inzet en expertise van de beleidsterreinen veiligheid en zorg vereist. Externe partners zijn inwoners, ketenpartners in de hulpverlening, samenwerkende gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek, het Zorg- en Veiligheidshuis, Veilig Thuis.

2.3.2 Zorg- en Veiligheidshuis

Het Zorg- en Veiligheidshuis Gooi en Vechtstreek faciliteert de aanpak van plegers van ernstige overlast en criminaliteit. Deze problematiek – die zich afspeelt op meerdere leefgebieden – is zo complex dat alleen de juiste combinatie van zorg, straf-, en hulpverleningsmaatregelen een oplossing kan bieden.

Relevant hierbij is het uitvoeringsprogramma Bescherming en Opvang voor uitvoering van de (regionale) aanpak van personen met verward gedrag en de doorontwikkeling van het Zorg- en Veiligheidshuis.

2.3.3 Jeugd en veiligheid

We willen voorkomen dat (kwetsbare) jongeren overlast veroorzaken, zich misdragen of (verder) in de criminaliteit verzeild raken. Vroegtijdig signalen oppakken van risicojongeren en snel handelen. We zetten een persoonsgerichte aanpak in van jeugdigen die in de criminaliteit dreigen te belanden. Daarbij worden de gezinsleden van de jeugdige nauw betrokken.

De jeugdketen is gesloten. Dat betekent dat partners elkaar weten te vinden en samen de zorgen die er zijn over een jeugdige oppakken. We verbeteren de samenwerking gemeente/ politie/ Boa/ jongerenwerkers/ STAD en partners die betrokken zijn bij de jeugdige, denk aan leerplicht, school, enz.

Preventie

Verminderen van alcohol en drugsgebruik onder (schoolgaande) jeugd⁴. We faciliteren en organiseren bijeenkomsten voor jongeren en ouders over alcohol en drugs en de gevolgen daarvan.

Jongeren ontmoetingsplaatsen (JOP)

Indien er binnen een van de woonkernen behoefte is aan een JOP, zal er in goed overleg met de bewoners, jongeren en partnerorganisaties, een JOP worden ontwikkeld, zolang dit geen afbreuk doet aan de openbare ruimte, orde en veiligheid op die locatie.

2.3.4 Radicalisering en polarisatie

In de lokale aanpak radicalisering en polarisatie staat een combinatie van preventie, repressie en nazorg centraal. De gemeente werkt samen met de ketenpartners uit het veiligheids- en sociale domein. Wij nemen deel aan verschillende ((strategische) bondgenoten) overleggen. Waarbij verschillende religieuze instellingen, verenigingen, scholen en andere maatschappelijke instanties bij elkaar komen om te praten over verschillende maatschappelijke aangelegenheden en ervoor te zorgen dat we elkaar weten te vinden. In regionale overleggen wordt informatie gedeeld en afgestemd om signalen van radicalisering en polarisatie in een vroeg stadium met alle ketenzakelijke partners te delen en voortijdig op te kunnen handelen. In 2019 zetten wij de trainingen voort aan medewerkers om inzicht te krijgen in het proces van radicalisering en het herkennen en duiden van signalen.

2.4 Handhaving

2.4.1 Handhaving/minder overlast

We zorgen ervoor dat Boa's structureel en flexibel in de avonduren beschikbaar zijn om voor handhaving verschillende soorten van overlast.

2.4.2 Toezicht kinderopvang

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de naleving van de kwaliteit van de kinderopvang binnen de gemeente. Het toezicht wordt uitgevoerd door de GGD Gooi & Vechtstreek. Inspecteurs van de GGD bezoeken

⁴ Zie programma 7 Zorg en Welzijn, Jeugd en Onderwijs

instellingen voor kinderopvang en rapporteren daarover aan de gemeente. Indien er sprake is van overtredingen kan tot handhaving worden overgegaan. Dit wordt uitgevoerd door de gemeente.

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten	Brandweer en rampen	4.744.741	5.133.341	4.892.487	4.922.302	4.918.717	4.915.131
	Handhaving	1.939.379	1.524.519	607.535	607.619	607.640	607.648
Totaal Lasten		6.684.120	6.657.861	5.500.023	5.529.921	5.526.357	5.522.779
Baten	Brandweer en rampen	-7.800	-	-	-	-	-
	Handhaving	-223.570	-150.807	-151.308	-151.308	-151.308	-151.308
Totaal Baten		-231.369	-150.807	-151.308	-151.308	-151.308	-151.308
Resultaat voor bestemming		6.452.751	6.507.054	5.348.715	5.378.613	5.375.049	5.371.471
Programma 2 toevoegingen Reserves							
Programma 2 onttrekkingen Reserves							
Programma 2 reserves saldo		-	-	-	-	-	-
Resultaat na bestemming		6.452.751	6.507.054	5.348.715	5.378.613	5.375.049	5.371.471

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2019 ten opzichte van 2018</i>	<i>(V/N)¹</i>	<i>Verschil</i>
Programma 2	V	1.158.000
Lagere bijdrage Veiligheidsregio	V	33.000
Lagere bijdrage Regio G&V als gevolg van gewijzigde verdeling van de bijdrage op diverse producten	V	59.000
Lagere kapitaallasten	V	36.000
Lagere dotatie in de voorziening onderhoud gebouwen	V	61.000
Bommenregeling (2018)	V	886.000
Uitbetaling aan KNSF i.v.m. Bommenregeling	V	886.000
Overige verschillen	V	83.000

¹ V/N = voordeel/nadeel

Investerings

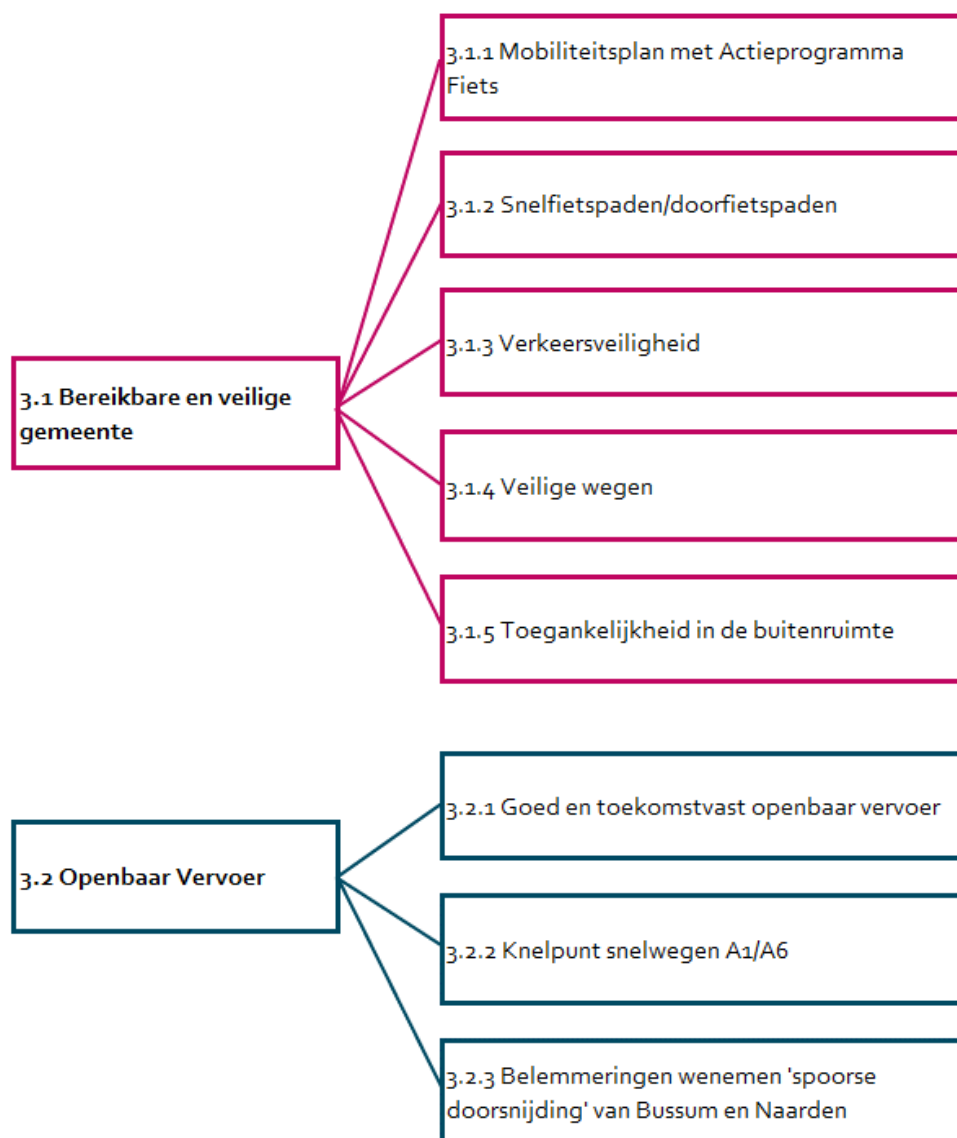
De voorgenomen investering voor dit programma in 2019 bedraagt € 0,3 miljoen. Met het vaststellen van de begroting wordt het voorbereidingskrediet 'verbouwing brandweergarage Muiden' gevoteerd. De bijbehorende kapitaallasten van deze voorgenomen investering zijn al in deze begroting verwerkt.

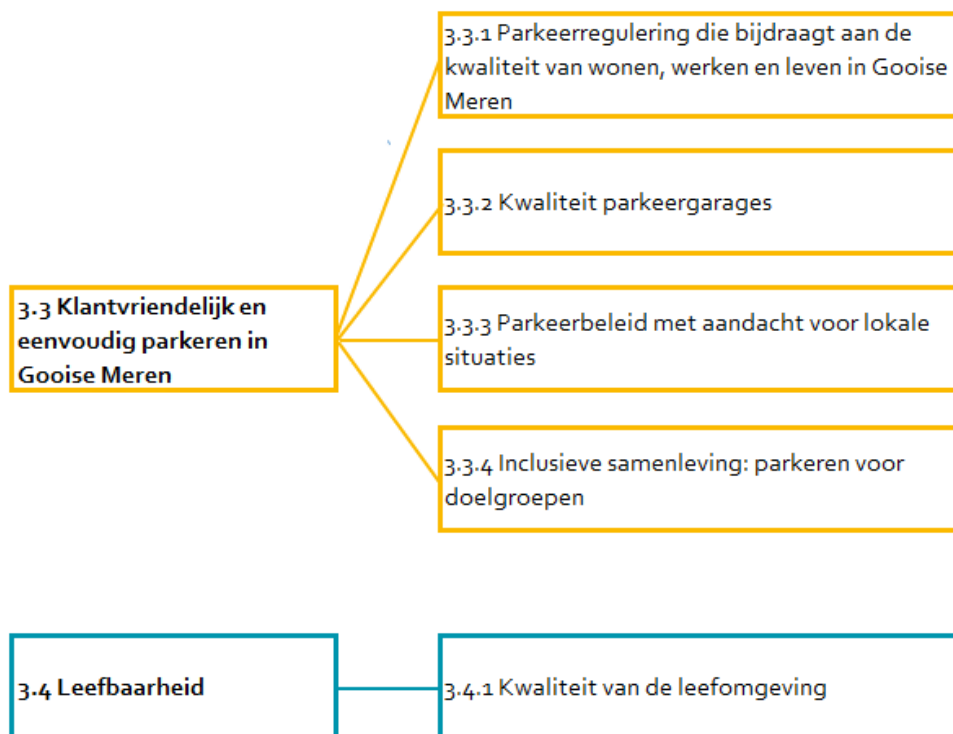
3 Programma Openbare Ruimte, Verkeer en Parkeren

Wat willen we bereiken?

In dit programma geven we aan wat we lokaal en in regionaal verband doen aan het verkeer, het parkeren en de openbare ruimte. We zorgen voor een goede bereikbaarheid van onze kernen met aandacht voor doorstroming van verkeer op onze hoofdwegen en voor veiligheid en leefbaarheid in de kernen. Goed en toekomst-vast openbaar vervoer is een randvoorwaarde om de gemeente duurzaam in te richten en bovenal om zowel de binnenstad als belangrijke werk- en bezoekerslocaties bereikbaar en leefbaar te houden. Parkeren draagt bij aan een gemeente waar het aangenaam wonen en verblijven is en waar het goed ondernemen is, en dat op een structureel duurzame manier. Voor zowel bezoekers als bewoners van Gooise Meren willen we dat het parkeren zo eenvoudig en klantvriendelijk mogelijk wordt georganiseerd. Gooise Meren is een groene, duurzame gemeente met een rijke cultuurhistorie, ingeklemd in de drukte van de steden Utrecht, Amsterdam, Almere en Amersfoort. De kwaliteit van de leefomgeving is hoog, maar staat wel onder druk door overlast van wegen, verkeer, spoor en vliegtuigen. Het streven blijft om een kwalitatief hoogwaardig woon-, leef- en werkmilieu te realiseren waar inwoners, bedrijven en organisaties zich kunnen ontplooiën en zelf (mede) vormgeven aan hun eigen leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

3.1 Bereikbare en veilige gemeente

3.1.1 Mobiliteitsplan met Actieprogramma Fiets

Voor verkeer en vervoer stellen wij beleid en heldere kaders op. Dat doen wij door in 2019 een Mobiliteitsplan op te stellen. In dat plan worden knelpunten benoemd, nieuwe ontwikkelingen besproken, hoofdwegenstructuren vastgesteld en wordt de basis gelegd om gebieden verkeersluw te maken. Wij willen middels een Actieplan Fiets het gebruik van de fiets bevorderen. Hierbij zetten wij ons in om bekende knelpunten op te lossen. In het plan worden ook ambities voor 'duurzame mobiliteit' neergelegd (deelfietsen, deelauto's). We gaan in 2019 ons beleid ten aanzien van oplaadpalen actualiseren.

3.1.2 Snelfietspaden/ doorfietspaden

Zowel de regio als de provincie hebben plannen voor "snelfietsroutes". Wij streven er gezamenlijk naar om een netwerk van fietspaden van hoge kwaliteit te realiseren, waarvan te realiseren snelfietsroutes de ruggengraat vormen. Wij geven uitvoering aan de regionale intentieovereenkomst om ook in onze gemeente een snel- of doorfietsroute te realiseren. Wij haken hierbij aan bij lopende regionale initiatieven.

3.1.3 Verkeersveiligheid

Wij zorgen voor de beschikbaarheid van actuele ongevallencijfers. We stimuleren veilig verkeersgedrag van fietsers door zogenoemde 'wachtijdvoorspellers' toe te passen bij verkeerslichten. Wij hebben een helder beeld van verkeersveiligheid rond scholen en op schoolroutes. Verkeersveiligheidsknelpunten en oversteekproblemen in routes pakken wij aan. Wij hebben daartoe nauw contact met schoolbesturen. Wij stimuleren veilig fietsgebruik bij kinderen door verkeerseducatiemiddelen aan te dragen bij basisscholen.

3.1.4 Veilige wegen

We zorgen voor goed beheer van onze waardevolle voorzieningen zoals wegen, straatmeubilair, verlichting, verkeersvoorzieningen en bouwwerken. Alle openbare verhardingen houden we schoon, heel en veilig waarvan de gemeente op grond van de Gemeentewet wegbeheerder is. We voldoen aan het onderhoudsniveau voor verharding. We stellen strooizout beschikbaar voor gladheidsbestrijding door inwoners op stoepen. In 2019 starten we in en rondom de kernen Muiden en Muiderberg met uitvoering van de werkzaamheden die voortkomen uit het Wegenbeheerplan Muiden. Ook wordt het Handboek Inrichting Openbare Ruimte naar Gooise Meren geactualiseerd en aangevuld met technologische ontwikkelingen.

3.1.5 Toegankelijkheid in de buitenruimte

We doen allemaal mee. De buitenruimte nodigt ertoe uit dat ook mensen met een beperking er gebruik van kunnen en willen maken. Daarom besteden we aandacht aan routing en bewegwijzering in de buitenruimte voor inwoners, bezoekers, recreanten en toeristen.

3.2 Openbaar Vervoer

3.2.1 Goed en toekomst-vast openbaar vervoer

Goed openbaar vervoer is een essentiële voorwaarde om de gemeente bereikbaar en leefbaar te houden en de economie verder te laten groeien. Het houdt Gooise Meren en de regio 't Gooi aantrekkelijk om te wonen, te werken, te leren, te ondernemen en te bezoeken. In de nieuwe concessie openbaar vervoer 2021 zet de provincie Noord-Holland in op het slimmer inzetten van financiële middelen, waarbij onrendabele lijnen worden afgebouwd. Op- en uitstappunten dienen wel goed en gemakkelijk bereikbaar te zijn. Daarom willen wij het fietsgebruik bevorderen door bijvoorbeeld fietsparkeergelegenheid (o.a. bij stations Naarden-Bussum en Bussum-Zuid) te vergroten. Wij nemen daarnaast actief deel aan overleggen over de nieuwe concessie openbaar vervoer 2021 en daarmee samenhangende strategische keuzes.

3.2.2 Knelpunt snelwegen A1/A6

Gooise Meren is actief deelnemer in het MIRT-onderzoek (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) naar de gewenste mobiliteitsstructuur aan de oostkant van Amsterdam. We maken ons hard voor het toekomstscenario dat verbetering van het openbaar vervoer voorop stelt (bijvoorbeeld lightrail) en niet inzet op capaciteitsuitbreiding van de A1, behalve als wordt gekozen voor ondertunneling. Samenwerking met omliggende gemeenten is van groot belang.

3.2.3 Belemmeringen wegnemen “spoorse doorsnijding”

De drukke spoorlijn door Naarden en Bussum is een probleem voor de leefbaarheid, bereikbaarheid, doorstroming en veiligheid voor beide kernen. Mensen moeten steeds langer wachten bij de spoorwegovergangen en het blijft drukker worden op de Gooilijn. Gooise Meren zet in op een duurzame en betaalbare oplossing. Op de korte termijn richten we ons op verbeteren van veiligheid rondom het spoor via het lopende project Snelheidsverbetering Naarden Bussum (ProRail). Voor de lange termijn richten we ons op het wegnemen van belemmeringen van de spoorse doorsnijding.

3.3 Klantvriendelijk en eenvoudig parkeren in Gooise Meren

Parkeren draagt bij aan een gemeente waar het aangenaam wonen en verblijven is en waar het goed ondernemen is, en dat op een structureel duurzame manier. Voor zowel bezoekers als bewoners van Gooise Meren willen we dat het parkeren zo gastvrij, eenvoudig en klantvriendelijk mogelijk wordt georganiseerd.

3.3.1 Parkeerregulering die bijdraagt aan de kwaliteit van wonen, werken en leven in Gooise Meren

De huidige parkeerregeling wordt geëvalueerd. De resultaten van deze evaluatie worden in 2019 als beleidsstuk gepresenteerd. In dit beleid wordt de huidige parkeerregeling aangevuld met elementen die de kwaliteit van wonen, werken en leven in Gooise Meren verbeteren. Tegelijkertijd zetten we in op de verdere ontwikkeling van de parkeerorganisatie. Deze doorontwikkeling is ingegeven vanuit onze wens om de dienstverlening richting onze inwoners, ondernemers en bezoekers verder te verbeteren. Wij denken hierbij aan professionalisering op het gebied van apparatuur en proces.

3.3.2 Kwaliteit parkeergarages

We gaan een onderzoek uitvoeren naar mogelijke verbetering in kwaliteit en gebruik van zowel de Olmen als Nieuwe Brink. De reserve Parkeren centrum Bussum kan eventueel ingezet worden voor verbetermaatregelen in kwaliteit en gebruik, die uit het onderzoek naar voren komen.

3.3.3 Parkeerbeleid met aandacht voor lokale situaties

De huidige parkeerregeling is uniform en vraagt om een lokale benadering. Het integreren van het parkeerbeleid in een centrumplan biedt uitkomst voor deze vraag. Hierdoor ontstaat maatwerk waardoor de leefbaarheid zo veel mogelijk wordt vergroot.

3.3.4 Inclusieve samenleving: parkeren voor doelgroepen

Diverse doelgroepen maken gebruik van de parkeergelegenheid in Gooise Meren. Aandacht voor een inclusieve samenleving is hierbij noodzakelijk. Wij willen de huidige mogelijkheden voor parkeren/ parkeervergunningen onder de aandacht brengen. Aan de hand van de evaluatie wordt dit aanbod zo nodig uitgebreid.

3.4 Leefbaarheid

3.4.1 Kwaliteit van de leefomgeving

Wij werken aan een leefbare woonomgeving die veilig voelt, beschikt over voldoende groen, naast schoon ook gezond is en die mogelijkheden biedt voor persoonlijke ontplooiing, zelfredzaamheid en ontspanning. Een groot deel van de negatieve invloed komt van buiten onze gemeente (vliegverkeer, spoor, snelwegen). Daarom zullen wij met andere overheden en private bedrijven voortdurend in gesprek blijven om deze invloed te beperken.

In 2018 is een nulmeting verricht naar leefbaarheid. Op basis hiervan wordt een conferentie gehouden die inzicht geeft in wat inwoners ervaren als zowel de grootste bron van ongenoegen als bron van genoegen. De uitkomsten van het onderzoek en de conferentie zijn een opmaat voor actieplan leefbaarheid.

We zorgen voor een 'objectief' beeld van de mate waarin Gooise Meren te maken heeft met overlast op het vlak van geluid, fijnstof, bodemvervuiling, verkeersonveiligheid en aanverwante zaken. Wanneer hiertoe aanleiding is, zorgen we voor metingen.

We organiseren in samenwerking met de Regio, de belangenbehartiging rondom met name het wegnemen van belemmeringen van de spoorse doorsnijding, A1 en Schiphol. Daarbij is leefbaarheid een belangrijke invalshoek (naast mobiliteit).

De Wet milieubeheer verplicht gemeenten tot het opstellen van Geluidbelastingkaarten en een Actieplan geluid. De geluidsbelastingkaarten geven inzicht in de geluidbelastingen van weg-, rail-, industrie- en luchtvaartlawaaï. Het Actieplan geluid stelt geluidbelastingnormen vast op de gevel ten gevolge van het verkeer op lokale gemeentelijke wegen. Daarnaast laat het Actieplan zien welke bron- en

overdrachtsmaatregelen overwogen worden om een bepaald geluidniveau op de gevel te bereiken. Een voorbeeld van een maatregelen is het toepassen van stil asfalt op drukke verkeerswegen in woongebieden.

Het Actieplan geluid moet in 2018 worden vastgesteld. De Wet milieubeheer geeft echter ruimte om het huidige Actieplan geluid 2013-2018 ongewijzigd vast te stellen voor de periode 2018-2023. Tevens geeft de Wet milieubeheer de ruimte om een nieuw Actieplan geluid vast te stellen in bijvoorbeeld 2019 of 2020. Dit geeft de mogelijkheid om de uitkomsten van de Meting Leefbaarheid en het Actieplan Leefbaarheid te verwerken in een nieuw vast te stellen Actieplan geluid. De geluidbelastingkaarten zijn begin 2018 reeds vastgesteld.

We spelen in op signalen en verzoeken van inwoners rondom leefbaarheidsvraagstukken en zoeken samen met inwoners en organisaties naar oplossingen.

Wat mag het kosten?

B/L	Product	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten	Wegen	5.579.827	6.581.820	5.451.115	5.860.836	6.476.787	6.664.538
	Verkeer	844.580	1.134.951	866.974	1.051.330	998.854	946.377
	Parkeren	2.729.565	1.920.893	1.561.219	1.598.444	1.599.094	1.587.018
Totaal Lasten		9.153.971	9.637.664	7.879.308	8.510.611	9.074.735	9.197.933
Baten	Wegen	-412.128	-495.804	-198.948	-198.948	-198.948	-198.948
	Verkeer	-64.532	-71.729	-36.861	-36.861	-36.861	-36.861
	Parkeren	-2.607.670	-2.563.395	-2.478.020	-2.478.020	-2.478.020	-2.478.020
Totaal Baten		-3.084.330	-3.130.928	-2.713.829	-2.713.829	-2.713.829	-2.713.829
Resultaat voor bestemming		6.069.642	6.506.736	5.165.479	5.796.782	6.360.906	6.484.104
Programma 3 toevoegingen Reserves		380.000	380.000				
Programma 3 onttrekkingen Reserves		-9.339	-845.000		-	-	-
Programma 3 reserves saldo		370.662	-465.000				
Resultaat na bestemming		6.440.303	6.041.736	5.165.479	5.796.782	6.360.906	6.484.104

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2019 ten opzichte van 2018</i>	<i>(V/N)¹</i>	<i>Vershil</i>
Programma 3	V	876.000
Vanuit het Cup is een post in de begroting verwerkt:		
Het Handboek inrichting openbare Ruimte wordt geactualiseerd en de toegankelijkheid van de openbare ruimte wordt geïnventariseerd (o.a. looplijnen, oversteektijden/rateltickers en rustmogelijkheden).	N	75.000
Wegenbeheerplan Muiden In 2018 is € 845.000 geraamd voor de uitvoering van het Wegenbeheerplan Muiden.	V	845.000
In 2018 wordt voor de uitvoering van het Wegenbeheerplan Muiden € 845.000 onttrokken aan de reserve Reconstructie Wegen	N	845.000
Vervallen storting in de reserve Reconstructie Wegen, door integratie Wegenbeheerplan Muiden in het beheerplan Wegen. Daarnaast is de dotatie aan de voorziening de komende jaren lager omdat het saldo van de voorziening Wegen toereikend is voor uitvoeren van het achterstallig onderhoud.	V	480.000
Wegen Door verlaging rekenrente lagere rentelasten op product Wegen	V	195.000
Diversen Het ophogen van budgetten bij Wegen (baten) en Riolering (lasten) is vervallen. Wel blijft een gedeelte (30%) van lasten Straatreiniging onderdeel van de berekening rioolheffing.	N	259.000
In 2018 is een verkeersmodel en verkeerstellapparatuur aangeschaft en wordt een Verkeer en vervoerplan opgesteld.	V	240.000
In 2018 zijn nog kapitaallasten van de garage van het Gewestkantoor gebudgetteerd, echter deze worden via het 2e voortgangsverslag naar beneden bijgesteld. Deze bijstelling is nog niet in de cijfers van 2018 verwerkt.	V	70.000
In de begroting 2018 is incidenteel budget opgevoerd voor een pilot gratis parkeren en voor harmonisatie en modernisering	V	135.000
Overige verschillen	V	90.000

¹ V/N = voordeel/nadeel

Investeringsen

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor dit programma in 2019 bedraagt € 8,2 miljoen (Herinrichting (cultuurhistorische) wegen, Openbare Verlichting, Gebiedsontwikkeling, Diverse investeringen, Verkeersregelininstallaties en Parkeervoorzieningen). Met het vaststellen van de begroting worden de volgende voorbereidingskredieten gevoteerd:

- Verleggen parkeerplaats P2 (€ 50.000)
- Mariahoeveweg (€ 200.000)
- Vlietlaan (€ 100.000)
- Burgemeester Van Wettumweg (€ 75.000),
- Herenstraat (€ 40.250),
- Olmenlaan (€ 40.250),
- Energiestraat (€ 46.000),
- Verder met de Vesting Muiden vervolg (€ 250.000)
- Brug Willem Bilderdijkpark (€ 46.000)

Voor de andere voorgenomen investeringen worden in 2019 separate voorstellen aan u voorgelegd. De bijbehorende kapitaallasten zijn al in deze begroting verwerkt.

Financieel Beeld CUP 2019-2022

CUP activiteiten (<i>bedragen in €</i>)	2019	2020	2021	2022
Programma 3	75.000	-	-	-
Beleid leefbaarheid	100.000			
Actieplan leefbaarheid		300.000	250.000	200.000
Dekking uitvoeringsplan leefbaarheid uit Algemene Reserve	-100.000	-300.000	-250.000	-200.000
Toegankelijkheid Openbare ruimte, incl. handboek	75.000	-	-	-

*Het Actieplan leefbaarheid is onderdeel van het product Natuur en Milieu op programma 5.

4 Programma Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

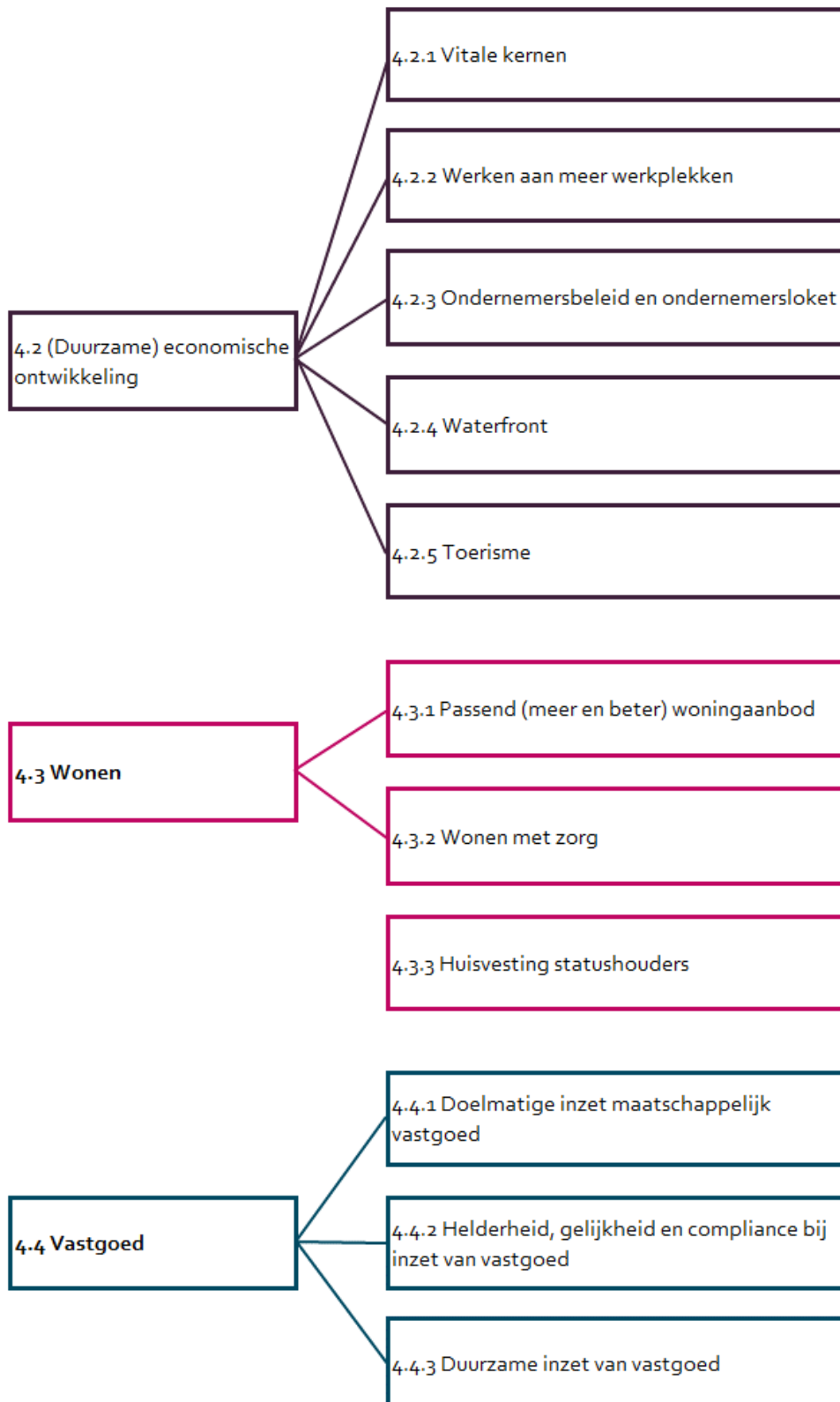
Wat willen we bereiken?

Een evenwichtige en duurzame ontwikkeling van de omgeving geënt op de behoeften van inwoners. We streven daarbij naar groei werkgelegenheid, duurzaam toerisme en een passend woningaanbod. Kernbegrippen: samenwerken, participatie, verder kijken (lange termijn), breder kijken (integraal, samenhang). We gaan voor passende en betaalbare woonruimte voor alle inkomensgroepen en huishoudenstypen.

Doelenboom

Wat gaan we daarvoor doen?

4.1 Veilig en duurzaam ingerichte omgeving

4.1.1 Klaar voor de omgevingswet

Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Op dat moment hebben we een regionale omgevingsvisie en een lokale omgevingsvisie. Hierna volgt de uitwerking in Programma's en het Omgevingsplan Gooise Meren. In 2019 stellen we samen met de regiopartners een regionale omgevingsvisie vast. Dat jaar starten we ook het proces met stakeholders om te komen tot een lokale omgevingsvisie op basis van de gewenste omgevingskwaliteit.

4.1.2 Gebiedsontwikkeling met kwaliteit

Binnen Gooise Meren wordt veel ontwikkeld. Het gaat dan om woningbouw maar ook om infrastructurele opgaven rondom wegen en spoor. Daarnaast loopt er een groot gebiedsprogramma gericht op herstel van de cultuur historische waarden rondom vestingen Muiden en Naarden. Voor deze complexere projecten en programma's en de inbedding hiervan in de bedrijfsvoering is een verbeterslag te maken. Concreet gaat dit over de onderwerpen project control, informatie, participatie en communicatie, raming en doorbelasting en kruisbestuiving en innovatie.

4.1.3 Bestemmingsplannen op orde

Om een goede uitgangspositie te hebben voor de implementatie van de Omgevingswet in 2021, zorgen we dat onze basis op orde is. De vigerende bestemmingsplannen in Gooise Meren moeten hiervoor digitaal goed raadpleegbaar zijn. Hiervoor inventariseren we alle bestemmingsplannen en herstellen we datgene wat nodig is om deze raadpleegbaarheid te verkrijgen.

4.1.4 Uitvoeren ruimtelijke projecten

Projectmatig werken

We managen onze eigen projecten en die van derden met aandacht voor planning, financiën, communicatie, participatie en risico's. Via 4 sub-projecten maken we een verbetering met het instrumentarium van projectmatig werken bij complexere projecten en programma's en de inbedding hiervan in de bedrijfsvoering.

Participatie en communicatie

We zorgen dat de adviesorganen aangehaakt zijn bij alle ruimtelijke ontwikkelingen. Het convenant Adviestraject Adviesorganen is onderdeel van de processen.

Duurzaamheid en kwaliteit

Binnen de projecten zijn duurzaamheid en kwaliteit van de leefomgeving belangrijke items. Duurzaamheid en kwaliteit van de leefomgeving worden onderdeel van de overeenkomsten met externe partijen bij gebiedsontwikkeling.

Crailo

We zetten in op een duurzaam Crailo. Voor een goede samenwerking met GEM Crailo B.V. zetten we een eigen projectorganisatie op. In 2019 wordt gewerkt aan het stedenbouwkundig masterplan en ontwerp-bestemmingsplan. Deze worden voorgelegd aan de raad. Hierna volgt per deelgebied een uitwerking.

Bredius

Op basis van een positief raadsbesluit in 2018 over het stedenbouwkundig plan en de grondexploitatie, worden de projectonderdelen verder uitgewerkt. In 2019 wordt het definitieve ontwerp van de sporthal vastgesteld. Hierna volgen de onderdelen: sportvelden en woningen. Het ophogen van de Bredius met zand wordt in dit jaar afgerond evenals het graafwerk van de groenzones eromheen. In het voorjaar wordt de groene strook tussen de sportvelden en wijk Zuidwest ingeplant.

Centrumplan Bussum

Voor de kern Bussum wordt het centrumplan geactualiseerd. We bepalen de ontwikkelrichting voor het centrum t.a.v. wenselijke voorzieningenniveau (winkelen, horeca en diensten, parkeren, bereikbaarheid).

De Krijgsman

In 2019 worden, volgens de huidige planning, tussen de 200 en 300 woningen gerealiseerd. Daarnaast worden de eerste deelgebieden mogelijk over gedragen naar de gemeente. Voor de Krijgsman wordt jaarlijks een werkplan opgesteld en is een meerjarenbegroting gemaakt. Dit geeft inzicht in de kosten/opbrengsten verbonden aan de inzet van de verschillende disciplines ten behoeve van het planproces.

Verder met de Vesting Muiden

We starten met de uitvoering van de oostelijke vestingwallen en het inrichtingsplan voor het Vestingplein. De verlegde Mariahoeveweg, de parkeerplaats P2 en het landschappelijke herstel van het oud tracé A1 wordt met een definitief ontwerp voorgelegd ter besluitvorming. In de zuidwesthoek wordt het Muiderbos hersteld, P1 ingepast en wordt het aanzicht westzijde Vesting met hagen verbeterd met middelen vanuit de compensatiegelden RWS.

Naarden buiten de Vesting

Binnen het gebiedsprogramma Naarden buiten de Vesting wordt de Visie voor Passantenhaven vastgesteld.

BOR-gronden

Op basis van een positief raadsbesluit in 2018 over het stedenbouwkundig plan, wordt in 2019 op basis daarvan een ontwerp bestemmingsplan opgesteld. Indien alle toetsen positief zijn wordt dit ontwerp bestemmingsplan in procedure gebracht. Het streven is in 2019 het definitieve bestemmingsplan door de raad vast te laten stellen.

Keverdijk

In het voorjaar van 2019 zijn de plannen voor de invulling het multifunctioneel centrum klaar. Medio 2019 wordt ook het nieuwe bestemmingsplan vastgesteld. Hieraan is een intensief participatieproces voorafgegaan. Na de vaststelling van het bestemmingsplan kunnen de omgevingsvergunningen worden verleend voor de bouw van de woningen, het multifunctioneel centrum en de nieuwe moskee. De bouw vindt daarna gefaseerd plaats, zodat er geen extra maatregelen nodig zijn voor tijdelijke huisvesting van voorzieningen. De bouwtijd bedraagt hierdoor circa 2 jaar. Begin 2021 is het project afgerond, worden de nieuwe gebouwen /woningen in gebruik genomen en is ook de openbare ruimte opgeleverd.

Stationsomgeving Naarden-Bussum

Medio 2019 gaan NS en ProRail starten met het verwijderen van sporen, doen zij aanpassingen aan het spoor en de overwegen en verbouwen zij van het stationsgebouw en de perrons. Aansluitend wordt de vrijkomende ruimte aan de westzijde van het station heringericht, waardoor een nieuwe (westelijke) stationsentree met bijbehorende voorzieningen ontstaat. De plannen hiervoor worden in 2019 verder uitgewerkt en aan de raad voorgelegd, waarbij hieraan voorafgaand ook de omgeving wordt betrokken (participatie). Aan de oostzijde wordt in 2019 verder gewerkt aan de uitwerking van de plannen voor het realiseren van extra fietsparkeerplekken en de transformatie/herontwikkeling van de voormalige KIA garage. De planning hiervan is afhankelijk van bestuurlijke besluitvorming.

Bensdorp

Begin 2019 wordt de bouw van Bensdorp afgerond en worden de woningen en bedrijfsruimtes opgeleverd. De inrichting van de openbare ruimte vindt aansluitend plaats. Het project wordt afgerond na de overdracht van de openbare ruimte aan de gemeente (parkeervoorzieningen, wegen).

Mariënborg

Afhankelijk van de planning van de eigenaar van het pensionaat Mariënborg, Slokker Vastgoed BV, zijn de plannen voor een duurzame herontwikkeling van Mariënborg in het voorjaar van 2019 klaar. De plannen zijn een reactie op het door de gemeenteraad van Bussum vastgestelde ambitiedocument voor de ontwikkellocatie. De raad wordt betrokken bij de instemming met de plannen. Na instemming volgt in 2019

het sluiten van de benodigde overeenkomsten met de ontwikkelende partij en het faciliteren van de procedure voor een nieuw ruimtelijk kader.

Huisvesting werven

De voorbereidingen voor de realisatie van nieuwe huisvesting van de gemeentewerven zijn gestart. In het voorjaar van 2019 presenteert het college een projectplan aan de gemeenteraad waarin een voorkeursscenario is uitgewerkt en financieel in kaart is gebracht.

Buitenruimte gemeentehuis Gooise Meren

De voorbereiding voor de herinrichting van de buitenruimte Gemeentehuis is gestart. Mede op basis van wat er aan ideeën uit de participatie wordt aangeleverd vindt eerste helft 2019 de besluitvorming plaats over het uiteindelijke ontwerp. Als alles voorspoedig verloopt kan in de zomer / najaar 2019 het plan worden gerealiseerd.

De Vonk

We kiezen in principe voor het behoud en opknappen van de Vonk, tenzij zou blijken dat dit gebouw moet wijken ten behoeve van een goede verkeersafwikkeling bij de spoorwegovergang en/of het verdiept spoor. Het gebouw blijft onderdeel van onze strategische vastgoedportefeuille.

Gemeentehuizen

Waar nu nog de gemeentehuizen van Naarden en Muiden staan, komen woningen. De verwachting is dat we in het eerste kwartaal 2019 met de bouw in Naarden kunnen starten. Voor Muiden is dat waarschijnlijk een jaar later.

4.2 (Duurzame) economische ontwikkeling

Economisch vitaal duidt op de opgave die Gooise Meren zich met haar economisch beleid heeft gesteld: het stimuleren van de werkgelegenheid. Dit vraagt om een vitale economie. De kansen die economen, ondernemers en inwoners hebben waargenomen en die we hebben vastgelegd in de economische visie 'ruimte voor ondernemerschap' gaan we de komende vier jaar uitwerken.

4.2.1 Vitale kernen

We gaan binnen centrummanagement de taken en verantwoordelijkheden van centrummanagement in Bussum uitbreiden en dorpsmanagement opzetten voor Naarden en Muiden / Muiderberg. Voor de kern Bussum is de Gebiedsvisie leidend. Voor de nadere invulling van het centrumplan wordt een participatietraject gestart met inwoners en ondernemers.

4.2.2 Werken aan meer werkplekken

Samen met de regio onderzoeken we hoe informele werklocaties gestimuleerd kunnen worden. Uitwerking beoogd in RSA 2019 – 2022. Met ondernemers richten we ons op het toekomstbestendig (duurzaam) beheren en transformeren van werkplekken, o.a. door benutten van stimuleringsmaatregelen en subsidies (provincie). Samen met de Regio maken we werk van (schuif)ruimte voor bedrijven (o.a. Crailo). Uitwerking beoogd in RSA 2019 – 2022.

4.2.3 Ondernemersbeleid en ondernemersloket

We werken samen met ondernemersverenigingen aan een ondernemersbeleid (uitnodigend, waarderen en koesterend). We stimuleren duurzaam ondernemen en hebben extra aandacht voor dienstverlening aan starters, grote bedrijven en bijzondere ondernemersinitiatieven. Bij het ondernemersloket kunnen ondernemers terecht voor informatie over wetgeving, beleid en procedures. We versterken ons ondernemersloket door met accountmanagers te werken, waardoor er voor bedrijven een vast aanspreekpunt is. We houden pro-actief contact met grote bedrijven, centrummanagement en ondernemersvertegenwoordigers.

4.2.4 Waterfront

Op basis van de verkenning van de regio (naar de landschappelijke, ecologische en recreatieve kwaliteiten van het IJmeer en Gooimeer en de daarbij behorende relevante kuststrook) ontwikkelen we een lokale visie Waterfront en havens, die het watertoerisme en recreatie in Muiden, Muiderberg en het Naarderbos een impuls geeft.

4.2.5 Toerisme

Om er voor te zorgen dat meer bezoekers, recreanten en toeristen onze natuur en historie beleven, gaan we inzetten op goede gebiedspromotie en informatie voorziening aan onze bezoekers. Dat doen we door in te zetten op de realisatie van toeristische informatie- en overstappunten en door het in kaart brengen van de recreatieve verblijfsaccommodaties. Ook werken we samen met de regio Gooi en Vecht aan het regionale thematische marketing en promotieplan en werken mee aan de snelfietsroute tussen Hilversum en Amsterdam. Op het gebied van bereikbaarheid, werken we mee aan de verbetering van de parkeervoorzieningen buiten de vesting Muiden en werken we samen met de Regio, provincie en de vervoerspartners aan de OV bereikbaarheid van Muiden.

4.3 Wonen

4.3.1 Passend (meer en beter) woningaanbod

Gooise Meren is een gemeente waar iedereen kan wonen op een manier die zo veel mogelijk aansluit bij de individuele woonwensen en financiële mogelijkheden, waar aandacht is voor de huisvesting van bijzondere doelgroepen en duurzaamheid een uitgangspunt is. De regionale en lokale woonvisies die in 2017 zijn vastgesteld dragen hieraan bij. Dit betekent dat we inzetten op:

- 1/3 betaalbare woningen in nieuwbouwprojecten
- Meer sociale en middeldure huurwoningen
- In 2019 doen we onderzoek naar de toepassing van flexibele woonconcepten.
- We maken prestatieafspraken met de woningcorporaties.
- De huisvestingsverordening wordt herzien.

4.3.2 Wonen met zorg

De inwoners van Gooise Meren blijven, als ze ouder worden, langer zelfstandig thuis wonen dan vroeger. Ook zijn er meer kwetsbare inwoners die na een begeleidingstraject, in bijvoorbeeld een instelling voor beschermd wonen of een pleeggezin, zelfstandig willen en kunnen wonen. Daardoor is de vraag naar passende woonruimte met allerlei varianten van ambulante zorg en ondersteuning toegenomen en dreigt er een tekort. In 2019 voeren we een haalbaarheidsstudie uit naar innovatie woonzorginitiatieven die voorzien in de vraag.

4.3.3 Huisvesting Statushouders

Statushouders zijn asielzoekers die een verblijfsvergunning hebben ontvangen en daarom in een eigen woning mogen gaan wonen. Gemeenten zijn vanuit het Rijk verplicht om statushouders te huisvesten. Daarom heeft de gemeente Gooise Meren met diverse woningbouwcoöperaties afspraken gemaakt om woonruimte beschikbaar te stellen. Het COA koppelt de statushouders aan de gemeente. In 2018 had Gooise Meren een taakstelling van 79 statushouders, aan het eind van 2018 is deze groep voorzien van huisvesting. Zoals het er nu uit ziet zal de taakstelling in 2019 ongeveer hetzelfde of lager uitvallen als in 2018. Wij verwachten dat de woningcorporaties ook in 2019 weer in staat zijn om voldoende woningen beschikbaar te stellen.

4.4 Vastgoed

4.4.1 Doelmatige inzet maatschappelijk vastgoed

In 2019 pakken we een aantal onderwerpen op, die bijdragen aan het structureel in control zijn op vastgoedgebied en het doelmatig inzetten van ons vastgoed. Zo ontwikkelen we een dashboard met managementinformatie over de vastgoedportefeuille, gaan we door met screenen van bestaande huurcontracten, doen we een inventarisatie van de bezettingsgraden van ons vastgoed en geven we uitvoering aan het (geactualiseerde) grondbeleid.

4.4.2 Helderheid, gelijkheid en compliance bij inzet van vastgoed

We voeren in 2019 een standaard werkwijze in voor het berekenen van de kostprijzen van ons vastgoed. Daarnaast doen we onderzoek naar daadwerkelijke verbruiks- en gebruikskosten per object en de mate van doorbelasting van kosten naar gebruikers en binnen de gemeentebegroting. Daarmee geven we uitvoering aan de vastgestelde uitgangspunten uit het in 2018 vastgestelde Strategisch Accommodatiebeleidsplan.

4.4.3 Duurzame inzet van vastgoed

In 2019 starten wij met onderzoeken welke vorm van beheer van multifunctionele accommodaties het meest toekomstbestendig is. Bij dit onderzoek betrekken we het eigendomsvraagstuk voor gebouwen gericht op ontmoeting.

We voeren als eerste gemeente de ESCo-pilot (Energy Service Company) uit om ervaring op te doen met deze innovatieve mogelijkheid om ons vastgoed te verduurzamen. Verder gaan we in 2019 de verduurzamingsopgave concreet vertalen naar maatregelen in gebouwen, op basis van een verduurzamingsplan om in 2030 al het gemeentelijk vastgoed energieneutraal te krijgen; we starten met het vastgoed in eigen gebruik en sportaccommodaties. We voeren een duurzaamheidslening uit voor maatschappelijk vastgoed. Hiermee worden onder andere scholen gefaciliteerd om een verduurzamingslag te realiseren.

Vastgoed afstoten

We verkopen het vastgoed dat we als gemeente niet nodig hebben om onze maatschappelijke taken te realiseren. In 2019 stellen we een lijst op van het te verkopen vastgoed met bijbehorende planning en leggen dit ter goedkeuring voor aan de raad. Indien historisch erfgoed afgestoten wordt, zorgen we voor een waarborg voor behoud van het erfgoed.

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2021
Lasten	Economie	975.943	1.476.966	1.523.530	1.323.530	1.323.530	1.323.530
	Bestemmingsplannen	218.022	1.228.680	946.288	539.388	491.188	491.188
	Beheer gemeentelijke gebouwen	20.038.136	4.863.879	3.681.115	3.670.094	3.645.719	3.621.617
	Ruimtelijke ontwikkeling	3.596.911	3.233.982	1.443.830	2.716.071	1.301.700	1.301.700
	Projecten	1.837.598	1.954.008	3.887.348	1.037.348	837.348	837.348
	Bouwen	1.493.196	1.359.558	1.261.341	1.261.341	1.261.341	1.261.341
Totaal Lasten		28.159.805	14.117.073	12.743.452	10.547.773	8.860.826	8.836.724
Baten	Economie	-1.270.325	-1.042.560	-779.076	-779.076	-779.076	-779.076
	Bestemmingsplannen	-653	-57.065	-57.471	-57.471	-57.471	-57.471
	Beheer gemeentelijke gebouwen	-13.357.613	-3.429.809	-1.964.273	-1.964.273	-1.964.273	-1.964.273
	Ruimtelijke ontwikkeling	-2.295.404	-1.770.595	-489.474	-1.753.244	-420.744	-420.744
	Projecten	-1.188.668	-825.000	-3.650.000	-825.000	-825.000	-825.000
	Bouwen	-990.747	-1.126.813	-1.134.066	-1.134.066	-1.134.066	-1.134.066
Totaal Baten		-19.103.409	-8.251.843	-8.074.360	-6.513.130	-5.180.630	-5.180.630
Resultaat voor bestemming		9.056.396	5.865.230	4.669.092	4.034.642	3.680.196	3.656.094
Programma 4 toevoegingen Reserves		1.295.057	790.925	-	-	45.000	45.000
Programma 4 onttrekkingen Reserves		-3.472.389	-1.082.211	-185.337	-256.741	-5.337	-5.337
Programma 4 reserves saldo		-2.177.332	-291.286	-185.337	-256.741	39.663	39.663
Resultaat na bestemming		6.879.064	5.573.944	4.483.755	3.777.901	3.719.859	3.695.757

Investerings

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor dit programma in 2019 bedraagt € 0,1 miljoen (SAAone). Voor deze voorgenomen investering wordt een separaat voorstel aan u voorgelegd. De bijbehorende kapitaallasten van deze voorgenomen investering zijn al in deze begroting verwerkt.

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2019 ten opzichte van 2018 (V/N)²</i>	<i>Vershil</i>
Programma 4	V 1.090.000
Vanuit het Cup is een aantal posten in de begroting verwerkt:	
De uitvoering van de woonvisie vraagt om extra capaciteit.	N 90.000
Ondernemers op het bedrijventerrein Gooimeer Zuid adviseren, begeleiden en aanzetten tot het realiseren van energiebesparende maatregelen (budgetneutraal; zie programma 9)	N 200.000
Crailo (projectbureau) Voor een goede samenwerking met GEM Crailo B.V. zetten we een eigen projectorganisatie op. In 2019 wordt gewerkt aan het stedenbouwkundig masterplan en ontwerp bestemmingsplan.	N 150.000
Schootsvelden (2018) Dit betreft de afboeking van de boekwaarde ten laste van de Algemene reserve en de overdracht van schootsvelden tegen marktwaarde aan Goois Natuurreservaat	V 480.000
Omgevingswet (invoering 2018) Lagere voorbereidingskosten voor de invoering van de Omgevingswet	V 270.000
Omgevingsvergunning In 2018 wordt vanwege groeiend aantal aanvragen en de complexiteit daarvan extra personeel en een gespecialiseerd bureau ingeschakeld voor de afhandeling aanvragen omgevingsvergunningen.	V 100.000
Vervallen kapitaallasten Gewestkantoor Dit betreft de vrijval van kapitaallasten als gevolg van de verkoop van het Regiokantoor en bijbehorende parkeerplaatsen in parkeergarage Gewest	V 700.000
Diversen Effect beheerplannen (incl. samenvoeging vanuit andere programma's)	N 500.000
Projectbureau Muiden	V 200.000
Interne rentevoordeel lening Krijgsman (budgetneutraal; zie programma 9)	V 230.000
Overige verschillen	V 50.000

² V/N = voordeel/nadeel

Financieel Beeld CUP 2019-2022

<i>CUP activiteiten (bedragen in €)</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>
Programma 4	135.000	3.000	3.000	3.000
Woonvisie	90.000	-	-	-
Energiebesparing bij bedrijven	200.000	-	-	-
Dekking energiebesparing uit Alg reserve	-200.000			
Projectorganisatie Crailo	50.000	50.000	50.000	50.000
Projectorganisatie Crailo dekken vanuit GEM	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000
Opstellen haven-/watervisie	25.000	-	-	-
Dashboard en kostprijsberekening Vastgoed	20.000	3.000	3.000	3.000

5 Programma Duurzaamheid, Water en Groen

Wat willen we bereiken?

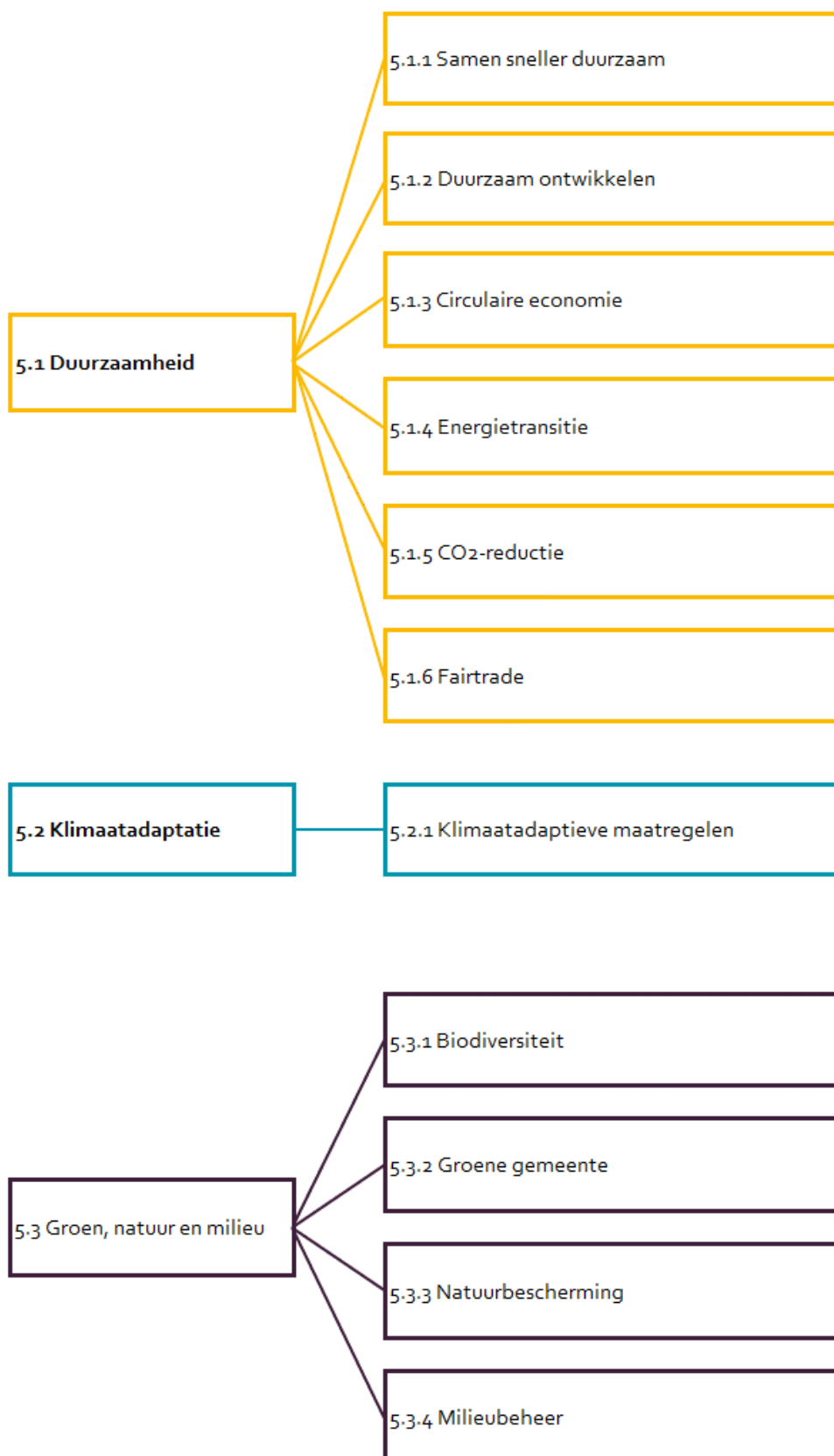
Met dit programma willen we Duurzaamheid in brede zin bevorderen; werken aan brede generieke doelen op het vlak van energie, klimaat, voedsel, samen voor(t)leven e.d. Samen met diverse betrokkenen van de beweging Samen Sneller Duurzaam bevorderen we de circulaire economie, ontwikkelen we duurzaamheidsstrategieën, stellen we een eigen duurzaamheidsagenda op en realiseren we gemeentelijke activiteiten.

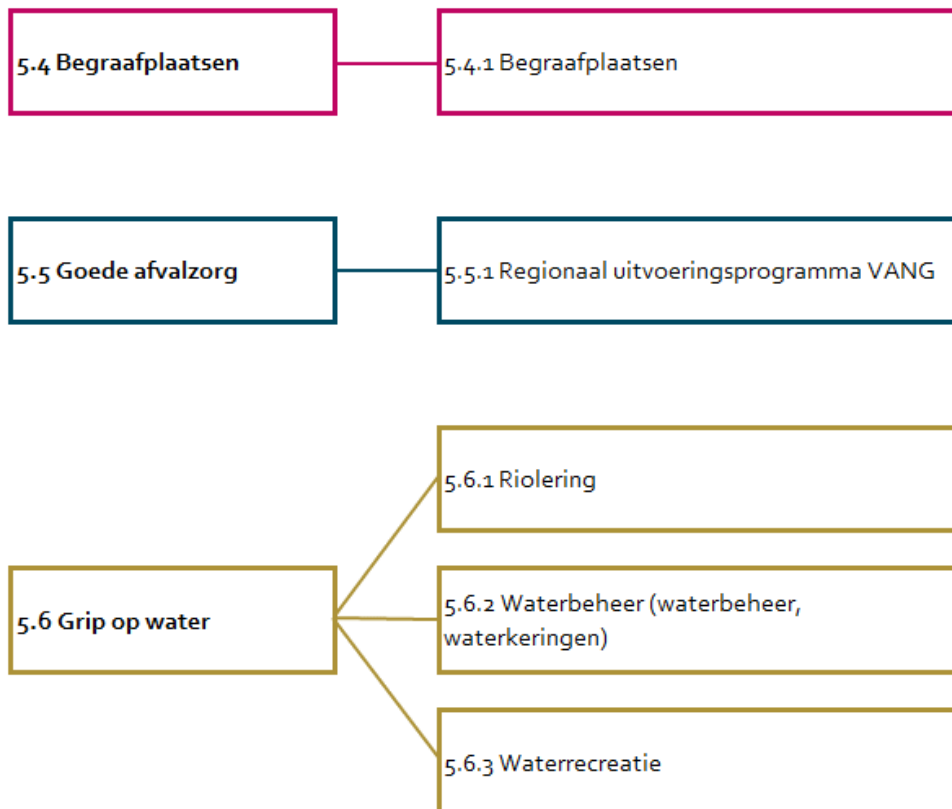
We gaan voor een duurzame, veerkrachtige en toegankelijke buitenruimte. Een openbare ruimte die met aandacht en samen met de gebruikers is ingericht, onderhouden en beheerd. Met meer groen en accent op biodiversiteit omdat deze bijdraagt aan een gezonde en aantrekkelijke woonomgeving en een belangrijke drijfveer is voor vestiging in de gemeente Gooise Meren.

We willen een betrouwbare en (kosten)efficiënte (afval)waterketen waarmee zowel de volksgezondheid, de bodem en het grond- en oppervlaktewater wordt beschermd alsmede een bijdrage wordt geleverd aan een hoogwaardige klimaatbestendige woon- en leefomgeving met mogelijkheden tot recreatie op- en langs het water.

Daarnaast focust dit programma op de (duurzame) uitvoering van taken op het vlak van milieu, natuur en afval. Ook t.a.v. deze onderwerpen zetten we in op de ontwikkeling naar duurzaamheid.

De gemeente draagt zorg voor een passende laatste rustplaats voor inwoners. Iedere kern heeft een eigen unieke begraafplaats met diverse uitvaartmogelijkheden die een rustige groene oase vormen waarbij steeds meer op duurzaamheid wordt ingezet.

Wat gaan we daarvoor doen?

5.1 Duurzaamheid

5.1.1 Samen Sneller Duurzaam

We versterken en professionaliseren de co-creatieve samenwerking met inwoners, organisaties en bedrijven. Daarbij is aandacht voor de professionalisering van initiatieven en de verdere verbreding van de beweging in de samenleving. We willen de samenwerking tussen gemeenten, inwoners en ondernemers minder vrijblijvend maken door in te zetten op partnerschap. We ontwikkelen daartoe een lichte vorm van governance.

We werken ook aan een platform duurzaamheid. Dit platform heeft primair een wegwijs functie: iedereen zich lokaal wil inzetten wordt via het platform de weg gewezen en actief toegeleid naar werkgroepen.

We faciliteren en dragen bij aan het Actieplan Samen Sneller Duurzaam 2017 – 2022. Dit doen we door:

1. Het Initiatievenfonds Duurzaam Gooise Meren te continueren;
2. Het faciliteren van activiteiten en projecten die voortkomen uit het Actieplan. Thema's die spelen zijn onder andere: stadslandbouw, educatie over duurzaamheid in het onderwijs, aandacht voor biodiversiteit, afvalloze samenleving en Tiny Housing.
3. In de eigen organisatie een integraal Duurzaamheidsagenda op te zetten. Met deze agenda laat Gooise Meren zien welke bijdrage zij levert aan Samen Sneller Duurzaam.

Tot slot werken we aan een afwegingskader dat behulpzaam is bij het beoordelen van de effectiviteit (doeltreffend), doelmatigheid (welke maatregelen dragen wanneer het meeste bij) en rechtmatigheid (in de verdeling van lusten en lasten) van duurzaamheidsmaatregelen. Bij de ontwikkeling hiervan worden stakeholders betrokken (inwoners, ondernemers). Het afwegingskader gaat uit van PPP principe: een besluit dat goed is voor 'planet' is gebaseerd op draagvlak/evenredige belasting en bijdrage (people) en is op lange termijn profijtelijk (profit).

5.1.2 Duurzaam ontwikkelen

We stimuleren inwoners en ondernemers om duurzaam te ontwikkelen (bouwen en verbouwen). We stellen daartoe onder andere een leidraad op waarmee we inwoners en ondernemers helpen om te ontwikkelen met oog voor energie neutraal, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulair bouwen.

5.1.3 Circulaire economie

De strategie circulaire economie voor regio Gooi en Vechtstreek is in de eerste helft van 2018 opgesteld. De gemeente Gooise Meren neemt hieraan (uiteraard) deel. De strategie wordt in 2019 vertaald naar een aantal uitvoeringsprojecten. Een van die projecten is de ontwikkeling van een bio-composiet bewegwijzeringspaal. Een ander project is het circulair maken van de textielstroom in de regio in relatie met het creëren van lokale werkgelegenheid. Bij de projecten wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij lokale initiatieven.

De gemeente Gooise Meren heeft samen met de Regio Gooi en Vechtstreek en vele andere gemeenten uit de Metropool Regio Amsterdam de intentieverklaring Circulair Inkopen ondertekend: te beginnen met 10% circulaire aanbestedingen in 2022. De gemeente Gooise Meren maakt deel uit van de werkgroep die de Roadmap ontwikkelt om de doelstellingen uit deze intentieverklaring te realiseren. Q1 2019 start de gemeente met de implementatie van deze Roadmap. De stuurgroep Circulair Inkopen ziet erop toe dat de ambities uit de intentieverklaring worden gerealiseerd en draagt daar waar nodig aan bij. Eerste actie is het vaststellen van een lijst met circulaire inkoopprojecten. Bij de vaststelling hiervan wordt per project bekeken welke aanvullende middelen nodig zijn om het project te doen slagen. Voor een aantal projecten zal bijvoorbeeld aanvullende kennis van de circulaire ontwikkelingen op de markt nodig zijn. De projectgroep probeert deze behoefte te beperken door deel te nemen aan landelijke- of MRA-groepen en/of initiatieven op het gebied van circulair inkopen / bouwen. Als toch aanvullende financiering nodig is wordt dit als eerste binnen het project opgelost en indien dit niet past wordt binnen de stuurgroep gezocht naar budget.

5.1.4 Energietransitie

We stimuleren inwoners en ondernemers om energie te besparen en eigen huis en/of bedrijfspand te verduurzamen. Dit doen we door:

1. De bestaande duurzaamheidslening (revolverendfonds) voor particuliere huiseigenaren te continueren;
2. Te voorzien in een Energieloket waar inwoners en ondernemers met vragen over energiebesparen en verduurzaming terecht kunnen.
3. Inwoners die een (bouw)vergunning aanvragen van goede informatie en adviezen te voorzien.

We zetten de regionale samenwerking voort met onze partners die de regionale energiestrategie getekend hebben. Deze strategie zet in op de realisatie van de energietransitie in de gebouwde omgeving. Samen met elkaar wordt hiervoor een Uitvoeringsprogramma opgesteld. De kernpunten van het Uitvoeringsprogramma zijn:

- Op wijkniveau ervaring opdoen met de energietransitie. In Gooise Meren zetten we in op co-creatie met de inwoners: in RemCom is een groep inwoners opgestaan die in de wijk aandacht vraagt voor energie besparen en de energietransitie
- Opmaken van een regionale energiekansenkaart die inzicht geeft in de onderhoudsplanning van de ondergrondse netwerken (gas, water, elektra en riool) en potentiële warmtebronnen in de regio weergeeft. Deze kaart is behulpzaam bij het maken van keuzes wanneer welke wijk van het gas los gaat.
- We ontwikkelen een communicatiestrategie over de energietransitie gericht op de particuliere woningeigenaar. Een onderdeel van deze strategie is een aanpak die elke bewoner faciliteert bij de verduurzaming van de woning.
- We starten met de ontwikkeling van een Warmtevisie voor de overstap van gas naar andere warmtebronnen. In de Warmtevisie staat hoe richting wordt gegeven aan de warmtetransitie, welke voorwaarden daarbij van belang zijn en in welke volgorde wijken aan bod komen. De Warmtevisie gaat tevens in op de ambtelijke en bestuurlijke rol van de gemeenten, met bijbehorend afwegingskader: uitgangspunten en principes van waaruit de energietransitie (warmtevisie) vorm krijgt. In 2019 zal

duidelijker worden wat deze rol aan capaciteit en middelen vraagt. Het doel is om de Warmtevisie voor Gooise Meren in 2021 vast te stellen.

5.1.5 CO₂-reducatie

Met onze regionale partners stellen we een stappenplan voor CO₂-reductie op met een menukaart met opties en de daarbij benodigde investeringen. (wat zijn hierbij de bestuurlijke gedachten)

We ontwikkelen een ondergronds bestemmingsplan dat inzicht geeft in de mogelijkheden voor warmtekoedeopslag en warmtewinning.

We stimuleren de bedrijven in Gooise Meren actief bij het besparen van energie. Dit doen we door gericht voor te lichten over de verplichtingen vanuit de wet en door bedrijven op maat te adviseren wat de energie besparende mogelijkheden zijn en de voordelen daarvan.

5.1.6 Fairtrade

Samen met de Werkgroep Fairtrade Gooise Meren stimuleren we inwoners en organisaties van Gooise Meren tot het maken van een bewuste keus voor fairtrade producten. Door het maken van een bewuste keus voor fairtrade wordt bijgedragen aan een betere wereld. De werkgroep stimuleert het onderwijs om educatieve projecten op te zetten over bewustwording rondom eerlijke handel, onderneemt publieksacties die aandacht vragen voor fairtrade en fairtrade producten en vraagt lokale ondernemers om fairtrade producten in het assortiment op te nemen. In 2020 willen we de titel van Fairtrade gemeente opnieuw aanvragen.

5.2 Klimaatadaptatie

5.2.1 Klimaatadaptieve maatregelen

Omdat het klimaat verandert en de kans op wateroverlast door hevige regenbuien toeneemt, is een focus op klimaatbestendige inrichting van de openbare ruimte noodzakelijk. Vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie ligt er een gemeentelijke opgave waarmee klimaatbestendig en waterrobuust inrichten een vanzelfsprekend onderdeel van ruimtelijke (her)ontwikkelingen wordt.

In het nog vast te stellen Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) wordt de opgave benoemd. Om de openbare ruimte voor 2050 klimaatbestendig in te richten is een extra investering nodig. Door deze investeringen te koppelen aan geplande rioleringswerkzaamheden kunnen de meerkosten tot een minimum worden beperkt. Niet alleen in de openbare ruimte liggen er kansen voor het klimaatbestendige inrichten. Onze gemeente bestaat grotendeels uit particuliere gronden. Door inwoners en bedrijven te betrekken (afkoppelsubsidie, Operatie Steenbreek, afkoppelen particulier terrein) kan met een geringe investering een bijdrage worden geleverd aan het klimaatadaptatie-opgave van de gemeente. In 2019 besteden we daarom extra aandacht aan de invulling van deze klimaat-opgave om de buitenruimte voor 2050 klimaatbestendig in te richten. Dit doen we door het klimaatadaptief handelen te verankeren in het gemeentelijk beleid, het goede voorbeeld te geven door het openbaar gebied en openbare gebouwen te vergroenen en daarnaast in de openbare ruimte, kwetsbare locaties voor wateroverlast, verdroging en hittestress aan te pakken.

5.3 Groen, natuur en milieu

5.3.1 Biodiversiteit

We benutten de kansen die er zijn voor biodiversiteit:

1. In een groen en integraal plan worden waardevolle groenstructuren en ecologische verbindingzones vastgelegd en kansen voor versterking biodiversiteit benoemd.
2. Bij beplantingskeuzes wordt gekeken naar de waarde voor vogels, insecten en kleine zoogdieren.
3. We willen een bij- en insectenvriendelijke gemeente worden.
4. In het duurzaamheidsprogramma nemen we een paragraaf op voor natuur-inclusieve ontwikkeling

5. We stimuleren inwoners hun tuin te vergroenen (Operatie Steenbreek).
6. We stimuleren bewoners en ontwikkelaars bij bouwaanvragen om gebouwbewonende diersoorten mee te nemen in de planvorming (onderdeel van Duurzaam ontwikkelen).
7. We maken gebruik van de eigenschappen van groen voor klimaatadaptatie en verbeteren van de leefomgeving.
8. We vergroten de biodiversiteit en gaan extra bloembollen aanbrengen. Zo stimuleren we dat vogels, vlinders en kleine insecten zich steeds meer thuis voelen.

Alle plantensoorten zijn belangrijk voor de biodiversiteit. Daarom bestrijden we alleen wat direct de gezondheid schaadt (zoals de Eikenprocessierups en de Reuzenberenklauw) of andere soorten verdringt (zoals de Japanse duizendknoop). We nemen extra maatregelen om de overlast van deze soorten te bestrijden.

5.3.2 Groene gemeente

Groen is een kernkwaliteit van onze gemeente die we willen houden en het liefst willen versterken. Want een groene leefomgeving is essentieel voor de kwaliteit van gezondheid, het welbevinden van onze inwoners en de uitstraling van de kernen, de buitenwijken en de buitengebieden. Dat doen we onder andere door uitvoering te geven aan de Visie Buitenruimte Gooise Meren, waarbij het accent ligt op:

1. Operatie Steenbreek: We communiceren breed over het belang van vergroening. We stimuleren inwoners om tuinen te ontharden, groene daken aan te leggen, een regenton te plaatsen en/of af te koppelen. Te veel bestrating in de tuinen zorgt namelijk voor problemen tijdens hoosbuien en aanhoudende droogte, vermindert de biodiversiteit en zorgt voor opwarming van de kernen.
2. We stellen een integraal plan op waarin we waardevolle groenstructuren en ecologische verbindingzones vastleggen en de kansen voor versterking vergroening en biodiversiteit benoemen. We brengen de waardevolle elementen in beeld zodat we nog meer kunnen sturen op behoud en versterken van deze structuren.
3. We zetten ons samen met inwoners in voor een gevarieerd, gezond, duurzaam en veilig boom/groenbestand.
4. In aansluiting op punten 2 en 3 houden we onze lijst met waardevolle bomen actueel en we controleren bomen door ze eens in de vier jaar te laten onderzoeken.
5. We dagen bewoners uit om het beheerniveau 'op te plussen' door zelfbeheer en we communiceren over de mogelijkheid om bepaalde gemeentelijk (groen) taken zelf uit te voeren: Right to Challenge.
6. We hebben oog voor het groen cultuurhistorisch erfgoed en starten een pilot in 't Mouwtje. We willen met inwoners onderzoeken wat nodig is om deze bijzondere plek te beheren zodat recht wordt gedaan aan historische waarde.
7. We gaan de centra van de kernen en de stations in Gooise Meren op een goed niveau beheren, met name op de onderdelen groen en reiniging.

We gaan breed communiceren om zoveel mogelijk mensen bewust te maken van het belang van vergroening. Te veel bestrating in de tuinen zorgt namelijk voor problemen tijdens hoosbuien en aanhoudende droogte, vermindert de biodiversiteit en zorgt voor opwarming van de kernen.

5.3.3 Natuurbescherming

Met onze partners werken aan behoud en beheer van waardevolle natuurgebieden. Hierin hebben Goois Natuurreservaat, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten een grote rol. Veel natuurgebieden rondom Gooise Meren zijn in bezit en beheer van deze organisaties. Gooise Meren draagt samen met de regio gemeenten financieel bij aan het natuurbeheer uitgevoerd door Goois Natuurreservaat. Veel van deze natuurgebieden zijn nationaal en internationaal van belang en zijn op rijksniveau (Natura 2000-gebieden) en provinciaal (Natuurnetwerk Nederland) beschermd. Wij bewaken de provinciale verordening, de wet Natuurbescherming en de soortenbescherming bij ruimtelijke plannen en bouwaanvragen.

5.3.4 Milieubeheer

Gooise Meren heeft al haar milieutaken ondergebracht bij de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV). De OFGV bestaat sinds 1 januari 2013. Op grond van een wettelijke verplichting (Wet VTH) zijn gemeenten verplicht om een groot aantal milieutaken bij een uitvoeringsdienst onder te brengen, in dit geval de OFGV. Dit zijn de zogenaamde basistaken. Daarnaast staat het gemeenten vrij om ook andere taken bij deze dienst onder te brengen. Dit zijn de zogenaamde plustaken. Zoals gezegd heeft Gooise Meren zowel basistaken als plustaken op milieugebied bij de OFGV ondergebracht. Het takenpakket beslaat een groot aantal taken op milieugebied: (milieu)vergunningverlening, controles op de naleving van milieuwetgeving, handhaving, klachten en meldingen op milieugebied, beoordeling van asbestrapportages en toezicht op slopen met asbest, advisering bij diverse milieuaspecten bij ruimtelijke plannen en bouwaanvragen, etc.

5.4 Begraafplaatsen

Begraafplaatsen zijn meer dan een plek waar geliefden een laatste rustplaats hebben gevonden. Het zijn ook groene oases, plekken voor rust, bezinning en natuurbeleving. Waar bomen, bijzondere planten, mossen, kleine dieren en vogels goed gedijen. Het beheren, onderhouden en verzorgen doen we dan ook heel zorgvuldig. In 2019 willen we de aula in Bussum aantrekkelijker maken en het gebouw verduurzamen. We willen dat mensen zich er welkom voelen en maken daarvoor gebruik van de ogen en oren van de gebruikers.

5.5 Goede afvalzorg

5.5.1 Regionaal uitvoeringsprogramma VANG

Gooise Meren participeert in het regionale uitvoeringsplan huishoudelijk afval in Gooise Meren. De inzameling van huishoudelijk afval is een gemeentelijke taak die in onze regio is overgedragen aan de GAD, een uitvoeringsorganisatie van de Regio Gooi en Vechtstreek. De regiogemeenten en GAD hebben zich als doel gesteld om de gescheiden inzameling van afval te verbeteren en de hoeveelheid restafval terug te dringen (Van Afval Naar Grondstof, VANG-programma). Zo willen gemeenten en GAD bijdragen aan het hergebruik van grondstoffen en aan de ontwikkeling van circulaire economie. De verbetering van de afvalinzameling moet hand in hand gaan met gelijkblijvende service, klanttevredenheid en kosten. Een voorbeeld van hergebruik van grondstoffen is het vervezelen van textiel (het uit elkaar halen van textiel tot vezels om er weer nieuwe producten van te maken).

5.6 Grip op water

5.6.1 Riolering

In het nieuwe rioleringsplan voor 2018-2022 'Van klimaatbewust naar klimaatrobuust' gaan we kansen benutten voor waterberging en nieuwe afkoppel/infiltratiemogelijkheden van overtollig hemelwater. We houden rekening met duurzaamheidsaspecten, zoals het verlagen van de emissie vanuit de riolering naar het oppervlaktewater en het verlengen van de restlevensduur van bestaande riolering. In 2019 wordt de Hemel- en Grondwaterverordening verbreed zodat in heel Gooise Meren eigenaren verplicht kunnen worden zich op eigen terrein te ontdoen van overtollig hemelwater. Daarnaast wordt er uitvoering gegeven aan de gemeentelijke rioleringszorgplicht. In het kader van de opgave uit het Bestuursakkoord Water wordt hierin de samenwerking gezocht met partners in de waterschap regio.

5.6.2 Waterbeheer (waterbeheer, waterkeringen)

Vanuit waterbeheer worden waterbouwkundige objecten, stranden, oevers en jachthavens onderhouden. Voor de ontwatering van zowel het stedelijk en landelijk gebied is het van belang dat watergangen worden geschoond en waar nodig gebaggerd. In 2019 wordt er daarom naast reguliere onderhoudswerkzaamheden, uitvoering gegeven aan het gemeentelijk baggerplan.

5.6.3 Waterrecreatie

Vanuit de Coöperatie Gastvrije Randmeren onderzoeken we de mogelijkheden om het waterrecreatief potentieel in onze gemeente te vergroten. Door samen te werken binnen het randmerengebied versterken we de recreatiemogelijkheden. De hiervoor opgestelde Integrale Uitvoeringsagenda Randmerengebied draagt bij aan het verbinden van belangrijke water-recreatieve assets zoals het water, de vaargeul, havens, eilanden, kusten, fietspaden en overnachtingsmogelijkheden langs het water. Door in te zetten op realiseerbare fysieke maatregelen wordt getracht een impuls te geven aan de vrijetijdseconomie en versterking van recreatieve mogelijkheden. Naast het inzetten op de versterking van de recreatieve mogelijkheden moeten ook de recreatie-belemmerende factoren worden opgelost. Een belangrijke factor hierin is de aanwezigheid van fonteinkruid waarvan de recreatiesector in het IJmeer- en Randmerengebied ernstige hinder ondervindt. In de periode 2019-2021 wordt daarom geïnvesteerd om deze gebieden extra te maaien.

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten	Afval en afvalstoffenheffing	5.461.359	5.242.447	5.371.160	5.436.473	5.424.158	5.430.563
	Riolering en rioolheffing	4.365.823	4.555.821	4.340.320	4.337.761	4.426.910	4.368.887
	Begraven	1.028.145	1.177.793	1.182.122	1.158.629	1.175.981	1.174.049
	Water	432.211	532.174	522.516	499.801	504.225	485.374
	Groen	3.296.485	3.958.175	4.198.494	4.551.606	4.580.512	4.590.341
	Natuur en milieu	1.568.495	1.714.051	1.786.996	1.868.568	1.883.818	1.862.418
	Ongediertebestrijding	58.647	46.428	41.203	41.203	41.203	41.203
	Duurzaamheid	167.791	245.752	495.978	545.978	395.978	295.978
Totaal Lasten		16.378.957	17.472.641	17.938.790	18.440.020	18.432.786	18.248.814
Baten	Afval en afvalstoffenheffing	-6.601.779	-6.294.367	-6.616.594	-6.693.604	-6.673.949	-6.688.263
	Riolering en rioolheffing	-5.442.071	-5.862.498	-5.866.204	-5.749.904	-5.763.729	-5.772.679
	Begraven	-864.692	-988.837	-1.015.582	-1.015.582	-1.015.582	-1.015.582
	Water	-2.900	-70.118	-26.618	-26.618	-26.618	-26.618
	Groen	-305.721	-575.905	-333.873	-320.873	-320.873	-320.873
	Natuur en milieu	-104.559	-30.705	-11.200	-11.200	-11.200	-11.200
	Ongediertebestrijding	-213	-800	-800	-800	-800	-800
	Duurzaamheid	-11.919	0	0	0	0	0
Totaal Baten		-13.333.855	-13.823.230	-13.870.871	-13.818.581	-13.812.751	-13.836.015
Resultaat voor bestemming		3.045.102	3.649.411	4.067.918	4.621.439	4.620.034	4.412.798
Programma 5 toevoegingen Reserves		-		41.711			
Programma 5 onttrekkingen Reserves		-21.400	-21.400	-221.972	-21.400	-21.400	
Programma 5 reserves saldo		-21.400	-21.400	-221.972	-21.400	-21.400	0
Resultaat na bestemming		3.023.702	3.669.722	3.845.946	4.600.039	4.598.634	4.412.798

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2019 ten opzichte van 2018</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Vershil</i>
Programma 5	N	176.000
Vanuit het Cup is een aantal posten in de begroting verwerkt:		
Er wordt een actieplan leefbaarheid opgesteld. Budgetneutraal door dekking uit de Algemene reserve (zie programma 9).	N	100.000
Energietransitie en in samenwerking met onze partners in de regio wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld. Budgetneutraal door dekking uit de Algemene reserve (zie programma 9).	N	150.000
Investeren in Duurzaamheidsinitiatieven, onder meer door faciliteren en bijdragen aan het Actieplan Samen Sneller Duurzaam.	N	100.000
Afval	N	177.000
In 2019 is de bijdrage aan de GAD gestegen.		
De uitkomsten van het in 2017 afgeronde onderzoek naar de kostendekkendheid van leges en tarieven, zijn gebruikt voor de kostentoe rekening van de afvalstoffenheffing. Mede door de gewijzigde kostentoe rekening en de gestegen bijdrage aan de GAD zijn de lasten toegenomen. Omdat de tarieven alleen met de indexering van 2,5% stijgen en gestreefd wordt naar 100% kostendekking, wordt in 2019 meer onttrokken aan de voorziening.	V	325.000
Diversen	V	259.000
Het ophogen van budgetten bij Wegen (baten) en Riolering (lasten) is vervallen. Wel blijft een gedeelte (30%) van lasten Straatreiniging onderdeel van de berekening rioolheffing.		
De reserve Exploitatie begraafplaatsen wordt in 2019 opgeheven en het saldo valt vrij ten gunste van het product Begraven.	V	242.000
Het Beheerplan Groen is opgenomen in de begroting 2019.	N	340.000
Overige verschillen	N	135.000

² V/N = voordeel/nadeel

Investeringsen

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor dit programma in 2019 bedraagt € 3,4 miljoen (Riolering, Begraafplaatsen, Beschoeiingen en Groen). Met het vaststellen van de begroting worden voor volgende de volgende investeringen kredieten gevoteerd:

- Vervangen hoofpost telemetrie rioolbeheer (€ 34.500)
- Meetsysteem gemalen Muiden/Muiderberg toevoegen aan hoofdpst (€ 57.500)
- Vervangen bomenlaan begraafplaats Muiderberg (€ 90.000)
- Hekwerk begraafplaats Muiderberg (€ 65.000)
- Verbeteren groeiomstandigheden bomen Bos van Bredius (€ 33.710)

Voor de andere voorgenomen investeringen worden in 2019 separate voorstellen aan u voorgelegd. De bijbehorende kapitaallasten zijn al in deze begroting verwerkt.

Financieel Beeld CUP 2019-2022

CUP activiteiten (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022
Programma 5	100.000	100.000	50.000	50.000
<i>Duurzaamheid</i>				
Doorontwikkeling meer impact/lichte governance	50.000	50.000		
Initiatievenfonds Duurzaam Gooise Meren continueren en intensiveren	50.000	50.000	50.000	50.000
<i>Energietransitie</i>				
Energietransitie	150.000	200.000	100.000	
Dekking energietransitie uit Alg Reserve	-150.000	-200.000	-100.000	

6 Programma Werk en Inkomen

Wat willen we bereiken?

Wij willen dat meer inwoners participeren op de arbeidsmarkt, hun talenten benutten en economische zelfstandigheid bereiken. De gemeente ondersteunt hen daarbij. Daarnaast streven wij een inclusieve arbeidsmarkt na. De doelen voor 2019 zijn:

- Invoering programmaplan Inclusieve Arbeidsmarkt:
 - Ondernemers, onderwijs, UWV de gemeente werken samen in de inclusieve arbeidsmarkt.
 - Een aanpak langs drie sporen: werk naar werk, school naar werk en uitkering naar werk.
 - Verbindt economie, duurzaam ondernemen en arbeidsmarkt
- Kwetsbare werkzoekende jongeren zijn in beeld en worden begeleid naar school en of werk.
- Implementatie nieuwe verordeningen Participatiewet (herprofilering klanten, completeren kandidatenverkenner, enz.).
- Uitvoeren pilot duale aanpak statushouders.
- Uitvoeren regionaal marktbe werkingsplan.

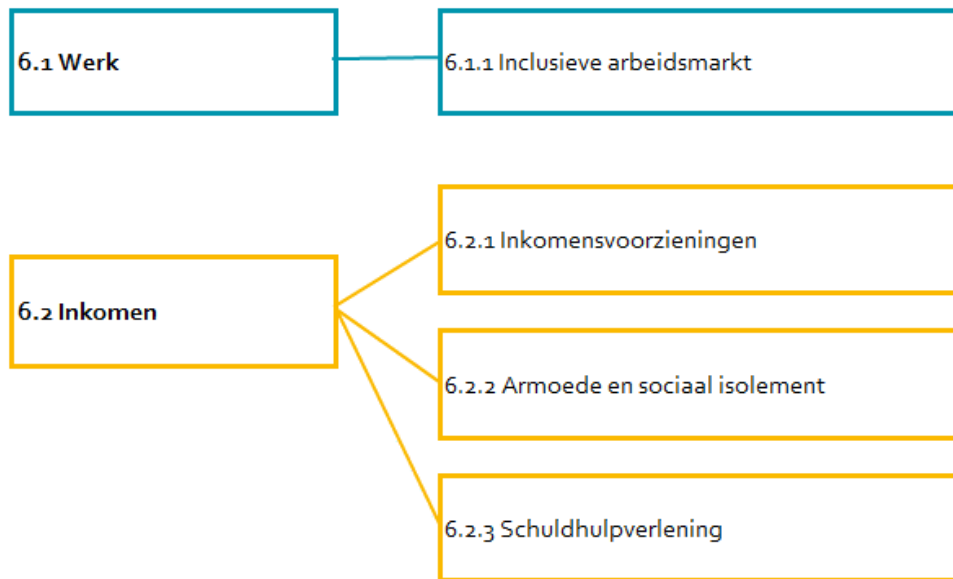
Inwoners die niet of onvoldoende zelfstandig in hun inkomen kunnen voorzien, worden ondersteund met een wettelijke inkomensvoorziening zoals een bijstandsuitkering. Daarbij streven wij ernaar om uit te komen met de middelen die het Rijk ter beschikking stelt. Daarnaast voeren wij het in 2018 te herijken terug- en invorderingsbeleid in.

De gemeente ondersteunt inwoners met een laag inkomen met minimaregelingen waardoor armoede bestreden wordt en minimahuishoudens beter kunnen participeren. De landelijk beschikbaar gestelde middelen voor armoedebestrijding worden hiervoor benut. De gemeente biedt ondersteuning en stimuleert mensen mee te doen. Tevens wordt ingezet op het verbeteren van armoedebestrijding bij (gezinnen met) kinderen.

De gemeente stuurt intensiever aan op de kwaliteit en effectiviteit van de keten van (preventieve) schuldhulpverlening. De doelstelling is met een preventieve aanpak het voorkomen en aanpakken van schulden.

Doelenboom

Wat gaan we daarvoor doen?

6.1 Werk

6.1.1 Inclusieve arbeidsmarkt

We ondersteunen inwoners die niet op eigen kracht kunnen participeren op de Arbeidsmarkt. De aanpak die wij volgen is gebaseerd op drie sporen, namelijk:

1. Werk naar werk, is preventief en gericht op duurzame inzetbaarheid. Wij brengen het regionale WerkgeversServicePunt in verbinding met het ondernemersloket, zodat lokale ondernemers integraal geadviseerd kunnen worden over economie, arbeidsmarkt en duurzaam ondernemen.
2. School naar werk, is preventief. Kwetsbare jongeren zijn in beeld, er wordt een trajectplan opgesteld gericht op scholing en werk.
3. Voor statushouders (medio 2018 240) wordt vooruitlopend op nieuwe wetgeving een pilot uitgevoerd die voorziet in duale aanpak (taal en werk).
4. Met de nieuwe verordening 'werk en participatie' wordt de transitie 'van uitkeren naar werk' verder vorm gegeven en wordt geïnvesteerd in het benutten van talenten van uitkeringsgerechtigden. De inzet en ontwikkeling van collectieve voorzieningen worden versterkt, ondersteunen de uitvoering en beperken de vraag naar individuele voorzieningen.
5. Inwoners die onder de wet banenafpraak vallen zijn geregistreerd in het kandidatenverkenner.

6.2 Inkomen

6.2.1 Inkomensvoorzieningen

Wij bieden inwoners die niet in hun eigen onderhoud kunnen voorzien een passende inkomensvoorziening. Door preventie (voorlichting), poortwachtersfunctie, snelle arbeidstoeleiding en een adequaat terug- en invorderingsbeleid kan budgettaire neutraliteit worden nagestreefd.

6.2.2 Armoede en sociaal isolement

De gemeente ontvangt van het Rijk structureel middelen bestemd voor armoedebestrijding onder kinderen. Wij zorgen ervoor dat deze middelen (in natura) bij deze kinderen terechtkomen waardoor zij kunnen meedoen in de samenleving. Om dit te bewerkstelligen worden, als onderdeel van het minimabeleid, de gemeentelijke regelingen voor kinderen in minimagezinnen gebundeld in één Kindpakket. Het Kindpakket is bedoeld voor de bestrijding van armoede onder kinderen tot 18 jaar en wordt geïmplementeerd op 1 juli 2019. In aanvulling op het Kindpakket wordt het contract met Jeugdfonds Sport & Cultuur Noord-Holland voortgezet en de cultuur en sportcarroussel in stand gehouden. Het Jeugdfonds Sport & Cultuur maakt het mogelijk dat kinderen die opgroeien in armoede kunnen deelnemen aan sport en cultuur. De cultuur en sportcarroussel biedt gratis activiteiten aan zoals vrijzwemmen, Bussum op ijs, toneel/film/muziek uitvoeringen en kindervakantieweek.

6.2.3 Schuldhelpverlening

Het beleidsplan Schuldhelpverlening wordt in december 2018 vastgesteld door de raad. Dit plan vormt het kader dat richting geeft aan de uitvoering van schuldhelpverlening van de gemeente Gooise Meren in de komende vier jaren. Daarbij zijn met name de volgende maatregelen voorzien:

- Beginnende schulden snel aanpakken door het maken van effectieve samenwerkingsafspraken met regionale, of landelijke partijen en investeren in de professionals in de wijken;
- Intensivering van de samenwerking in het netwerk, door o.a. het organiseren van netwerk/kennisbijeenkomsten;
- Financiële educatie. Samen met scholen onderzoeken hoe financiële educatie een structurele plek kan krijgen binnen het onderwijsprogramma en bekendheid geven aan 'de week van het geld';
- Inzetten op voorlichting en communicatie, door o.a. herzien van informatie en communicatie over schuldhelpverlening, als ook het informeren van intermediairs. Extra aandacht voor het bereiken van laaggeletterden.

De uitvoering van de maatregelen wordt in samenspraak met de betrokken organisaties uitgewerkt. De gemeente stuurt intensiever aan op de kwaliteit en effectiviteit van de keten van (preventieve) schuldhelpverlening. De doelstelling is met een preventieve aanpak het voorkomen en aanpakken van schulden.

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten	BUIG	14.172.109	14.729.751	14.669.942	14.669.942	14.607.782	14.607.782
	Werkvoorziening	4.010.524	3.614.708	3.774.248	3.709.686	3.474.155	3.373.232
	Minimabeleid	2.716.676	2.522.532	2.045.934	2.045.934	2.045.934	2.045.934
	Sociale recherche	641.938	611.287	580.859	499.859	499.859	499.859
Totaal Lasten		21.541.247	21.478.277	21.070.982	20.925.419	20.627.728	20.526.805
Baten	BUIG	-11.462.519	-13.930.905	-12.490.905	-12.490.905	-12.490.905	-12.490.905
	Werkvoorziening	-352.886	-120.000	-120.000	-120.000	0	0
	Minimabeleid	-103.657	-27.500	-27.500	-27.500	-27.500	-27.500
	Sociale recherche	-407.197	-417.167	-401.767	-401.767	-401.767	-401.767
Totaal Baten		-12.326.260	-14.495.572	-13.040.172	-13.040.172	-12.920.172	-12.920.172
Resultaat voor bestemming		9.214.988	6.982.705	8.030.810	7.885.247	7.707.556	7.606.633
Programma 6 toevoegingen Reserves			1.440.000				
Programma 6 onttrekkingen Reserves		-1.468.055	-501.215	-200.000	-215.000	-180.000	-
Programma 6 reserves saldo		-1.468.055	938.785	-200.000	-215.000	-180.000	-
Resultaat na bestemming		7.746.933	7.921.490	7.830.810	7.670.247	7.527.556	7.606.633

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2019 ten opzichte van 2018</i>	<i>(V/N)¹</i>	<i>Vershil</i>
Programma 6	V	91.000
Belangrijkste verschillen		
In 2018 zijn de incidentele formatie-uitbreiding alsmede de projectkosten MVO gefinancierd door een onttrekking uit de Reserve Sociaal Domein. In 2019 gebeurt dit niet meer. Daarentegen zijn er in 2019 enkele CUP-voorstellen ten laste gebracht van de Reserve. Per saldo een nadeel van 301k.	N	301.000
Herschikking uren uitvoeringsdienst: dekking van de uitbreiding van de structurele formatie van de USD is gefinancierd vanuit de integratie-uitkering Sociaal Domein (onderdeel WMO en Jeugd). Deze uitbreiding is voor de gemeente per saldo budgetneutraal (zie ook programma 7).	V	400.000
Overige kleine verschillen	N	8.000

¹ V/N = voordeel/nadeel

Financieel Beeld CUP 2019-2022

CUP activiteiten (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022
Programma 6	-	-	-	-
Verbreden MVO programma	100.000	100.000	100.000	
Dekking MVO uit Reserve Sociaal Domein	-100.000	-100.000	-100.000	

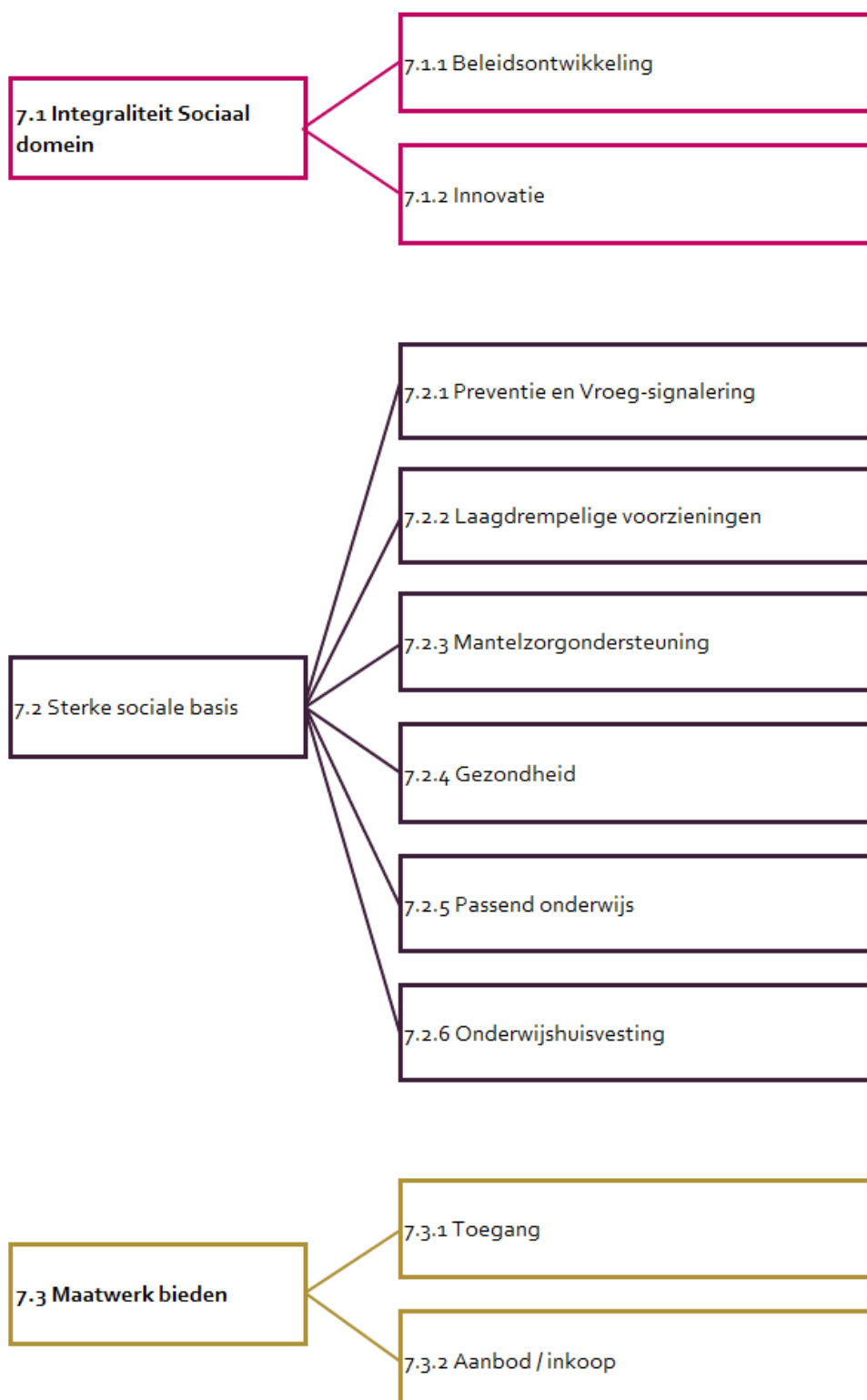
7 Programma Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd

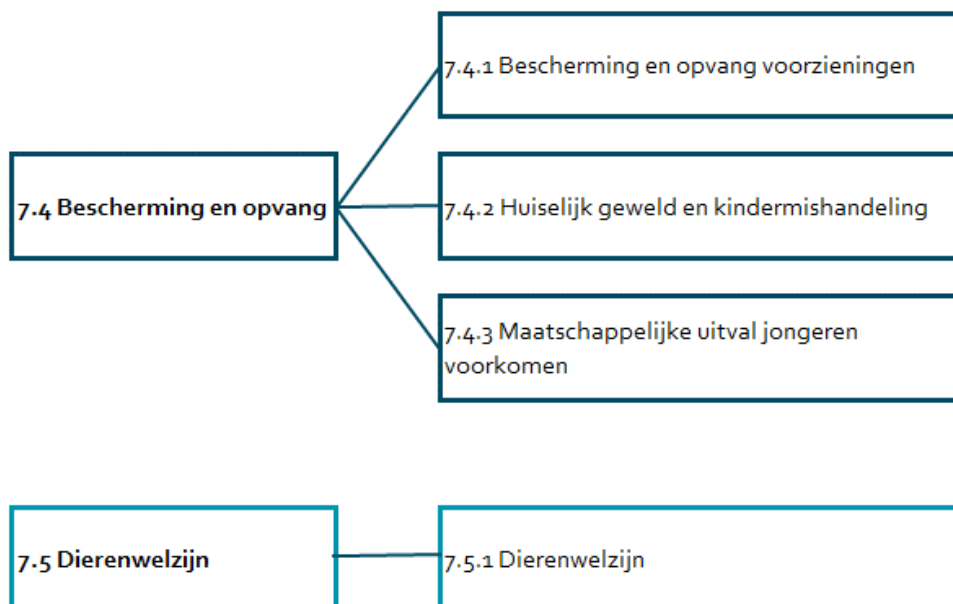

Wat willen we bereiken?

Meedoen aan het maatschappelijke leven, betekenisvolle contacten en zinvol bezig zijn. Deze factoren hebben een positief effect op de ervaren gezondheid en welzijn van onze inwoners. Zij dragen bij aan een gezonde en vitale samenleving waarin iedereen talenten kan ontwikkelen, waar kinderen veilig en gezond kunnen opgroeien, waar inwoners in verbinding staan met elkaar en mee kunnen doen aan het 'gewone' leven. Om dit mogelijk te maken zorgen wij voor een stevige sociale basis en vangnet voor diegene die het zelf (niet meer) redden. We bieden vormen van *bescherming en opvang voor de meest kwetsbaren* als (ook) maatwerk onvoldoende is. Onze voorzieningen op het vlak van bescherming en opvang beogen eraan bij te dragen dat de meest kwetsbare inwoners een passende beschermde situatie wordt geboden die hen tevens de handvatten biedt om maatschappelijk zoveel mogelijk (weer) mee te doen.

Met een sterke sociale basis willen we kwetsbare bewoners eerder ondersteunen en versterken en voorkomen dat problemen verergeren of zwaardere maatwerkvoorzieningen nodig zijn. Positieve gezondheid is het kompas voor de integrale manier waarop we hieraan werken. We stellen inwoners in staat om zich tijdens elke fase van het leven te ontwikkelen of aan te passen aan de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven. We bevorderen gezondheid en veerkracht door aan te sluiten bij wat mensen zelf belangrijk en prettig vinden. We zoeken daarbij naar een nieuw evenwicht tussen vrij toegankelijke, collectieve voorzieningen en maatwerkvoorzieningen. Maatwerk bieden we wanneer de sociale basis te kort schiet, of inwoners gespecialiseerde ondersteuning nodig hebben. In de komende periode zoeken we naar nieuwe collectieve oplossingen in de wijk en werken aan de noodzakelijke ontschotting van budgetten om integrale ondersteuning mogelijk te maken. We continueren we de ingezette koers en bouwen we verder aan de basis die in de afgelopen jaren is neergezet.

Wat gaan we daarvoor doen?

7.1 Integraliteit Sociaal domein

7.1.1 Beleidsontwikkeling

De visie in het strategisch beleidsplan Sociaal Domein is "Iedereen doet Mee". Het strategisch kader en de beleidstheorie geven nog steeds richting. Wel zien we dat op een aantal onderdelen actualisatie van beleid nodig is op tactisch / operationeel niveau. Dit betreft in elk geval gezondheidsbeleid en jeugdbeleid/onderwijsbeleid. Hier gaan we in 2019 mee aan de slag.

7.1.2 Innovatie

We bouwen verder aan een stevige sociale basis in het Sociaal Domein om op langere termijn de ondersteuning te kunnen blijven verlenen die nodig is én om als gemeente financieel gezond te blijven. Daarvoor zetten we een innovatiebudget in om nieuwe uitvoeringspraktijken te stimuleren die de kanteling naar inwoners en ondersteuning in buurten en wijken kunnen versterken. We willen een substantiële verschuiving realiseren van individuele specialistische inzet naar meer algemene voorzieningen in de wijk die een breed pakket op het gebied van leefbaarheid, zorg en ondersteuning bieden met op afzienbare termijn lagere kosten. Eigen kracht en zelfoplossend vermogen staan voorop en vermindering van het beroep op specialistische voorzieningen. Oplossingen moeten zo veel mogelijk worden gezocht in de reguliere omgeving van kwetsbare mensen. Activiteiten en pilots die bijdragen aan deze beweging komen in aanmerking voor bekostiging uit het innovatiebudget.

7.2 Sterke Sociale Basis

We sturen op tijdige laagdrempelige hulp in de sociale basis zodat zwaardere individuele voorzieningen minder ingezet hoeven te worden.

7.2.1 Preventie en Vroeg-signalering

Jeugd

Jeugd en Gezin heeft voor de komende vier jaar een bestuursopdracht gekregen om de sociale basis te versterken en een centrale plek in te nemen binnen het ondersteuningslandschap. Er wordt ingezet op communicatie, zichtbaarheid, laagdrempeligheid en vindbaarheid.

We maken de uitbreiding van het ambulant jongerenwerk en kinderwerk in Muiden structureel.

We continueren succesvolle lopende pilots ten behoeve van preventie, zoals extra ondersteuning van kwetsbare jongeren en allochtone multi probleemgezinnen. Sommige jongeren, die ondersteund worden door het jongerenwerk hebben langer, vaker en intensiever ondersteuning nodig dan de regulier voorhanden is. In enkele gevallen is het wenselijk om die ondersteuning te blijven bieden vanuit het jongerenwerk (vertrouwensband) in plaats van opschalen naar andere of zwaardere hulp. In een pilot wordt subsidie verstrekt voor intensieve ondersteuning van 10 jongeren.

Sinds 2 jaar is er een pilot met de Stichting Bidaya om ondersteuning op te starten in allochtone multi probleemgezinnen, waar de reguliere hulpverlening geen toegang krijgt. Per jaar gaat het om 20 gezinnen waar gemiddeld 25 uur hulp wordt ingezet.

Samen met de andere gemeenten in de regio doen we onderzoek naar mogelijkheid van integrale gezinsarrangementen: op casusniveau verdere ontschotting van jeugdhulp, onderwijs, ondersteuning werk en inkomen en maatschappelijke ondersteuning.

We starten met een aantal concrete nieuwe pilots gericht op vroegsignalering en preventie:

- Ontwikkelen van Centering pregnancy en centering parenting in samenwerking met Jeugd en Gezin en verloskundigen (aanstaande ouders en opvoeders ondersteunen elkaar).
- Weerbaarheidstraining voor kinderen/jongeren van scheidende ouders/kwetsbare thuissituatie. Interventie Piep zei de muis, in samenwerking met Versa, Jellinek
- Pilot onderwijs-jeugdhulparrangement: vroeg- signalering en integrale aanpak problematiek.
- Pilot spreekuur en training HALT op VO-scholen met jongeren die tijdelijk zijn geschorst

Eenzaamheid

We willen bereiken dat minder mensen te kampen hebben met eenzaamheid. En eenzaamheid willen we zo snel mogelijk signaleren, waarmee ook negatieve effecten op onder andere de gezondheid, zoveel mogelijk worden voorkomen. We maken initiatieven van inwoners mogelijk die bijdragen aan ontmoeting en sociaal contact. We starten een pilot waarin we experimenteren met vernieuwende methoden om ondersteunende netwerken rondom eenzame, kwetsbare inwoners op buurtniveau te activeren, versterken en uitbreiden.

7.2.2 Laagdrempelige voorzieningen

Ontmoetingsplekken

We willen dat er voldoende plekken zijn, waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Het buurthuis is een ontmoetingsplek die verbindt en deel uitmaakt van de identiteit van de buurt. We ondersteunen daarom initiatieven voor het realiseren van buurtkamers in o.a. Muiderberg en Muiden (Maria Hoeve). We faciliteren de samenwerking in het nieuwe multifunctioneel centrum Keverdijk in Naarden.

Nieuwkomers

We willen dat nieuwkomers snel en volwaardig deel uitmaken van de Nederlandse samenleving. Daarom ondersteunen we hen bij de start van hun nieuwe leven (op het gebied van wonen, gezondheid, leren, meedoen en werken). We doen dit door:

- a. extra begeleiding en coachen van jonge alleenstaande (kwetsbare) statushouders
- b. inzet van sleutelpersonen die vanuit eigen ervaring nieuwkomers informeren over gezondheid en meedoen in Gooise Meren
- c. inzet sociaal makelaar/brugfunctionaris voor statushouders naar scholing, vrijwilligerswerk en werk.

Clientondersteuning

Niet alle inwoners zijn bekend met het aanbod van cliëntondersteuning in Gooise Meren. We investeren daarom in de bekendheid van cliëntondersteuning bij inwoners en professionals. We ontwikkelen een sociale kaart, waardoor inwoners en professionals makkelijk kunnen achterhalen welke organisaties welke voorzieningen en diensten leveren.

7.2.3 Mantelzorgondersteuning

We streven ernaar het aantal overbelaste mantelzorgers te verminderen. Mantelzorgers weten waar zij terecht kunnen voor hulp zodat zij op tijd goede ondersteuning krijgen en hun taak prettig kunnen volhouden. In 2019 gaan we samen met mantelzorgers en maatschappelijke partners een actieplan opstellen om de ondersteuning van mantelzorgers te versterken. We starten een proeftuin waarin we samen met zorgprofessionals en mantelzorgers slimme oplossingen ontwikkelen om de drempels om hulp te vragen te verlagen, bewustwording te stimuleren en het informele netwerk rondom mantelzorger beter aan te haken.

7.2.4 Gezondheid

We streven naar een gezond en veerkrachtig leven voor iedereen waarbij inwoners voldoende kennis en vaardigheden hebben om gezond te kunnen leven. Gezondheidsvaardigheden en een gezonde leefstijl dragen bij aan een vitaal leven in gezondheid en aan eigen kracht en zelfredzaamheid van inwoners. In 2019 stellen we een nieuw gezondheidsbeleid op. De cijfers en ervaringen van inwoners uit de gezondheidsmonitor 2016 vormen hiervoor de basis. Voorafgaand voeren wij gesprekken met inwoners en professionals om vast te stellen welke gezondheidsthema's prioriteit hebben. We werken verder aan het versterken van de bewustwording, gezondheidsvaardigheden en gezonde leefstijl van inwoners. Wij hebben aandacht voor gezondheidsvaardigheden van statushouders, jeugd, ouderen en laaggeletterden. Laaggeletterdheid heeft een negatief effect op o.a. gezondheid en preventiecampagnes bereiken deze groep nauwelijks. Samen met de GGD en zorgpartners geven we uitvoering aan de samenwerkingsovereenkomst om de toegankelijkheid van zorg voor laaggeletterden te verbeteren.

We continueren het programma Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG) waaraan we samen met onze sportcoaches uitvoering geven. Het doel is een gezonde leefstijl voor kinderen en jongeren makkelijk en aantrekkelijk te maken. Wij focussen ons op de omgeving van het kind. Op wat thuis de norm is als het gaat om eten, drinken en een gezonde leefstijl; of ze genoeg bewegen; slapen. wat ze zien in de media en of er iets gezonds te vinden is in de lokale sportkantine

Ook zetten we samen met partners in op een rookvrije kind-omgeving, zoals schoolpleinen, sportvelden en speeltuinen. Door een combinatie van voorlichting, naleving en handhaving enerzijds en door te kiezen voor een gezamenlijke aanpak anderzijds van gemeente, onderwijs en horeca en het betrekken van inwoners willen we het alcoholgebruik (verder) terugdringen. We werken verder aan een preventief alcoholbeleid. Door een combinatie van voorlichting, naleving en handhaving enerzijds en door te kiezen voor een gezamenlijke aanpak anderzijds van gemeente, onderwijs en horeca en het betrekken van inwoners willen we het alcoholgebruik (verder) terugdringen. Tot slot werken we in samenwerking met de GGD verder aan de implementatie van het concept positieve gezondheid

7.2.5 Passend Onderwijs

Een succesvolle schoolloopbaan

We bestrijden en voorkomen onderwijsachterstanden, schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten. We ontwikkelen en implementeren nieuw onderwijsachterstandenbeleid waarbij rekening wordt gehouden met teruglopende middelen. We onderzoeken naar knelpunten bij het aantrekken en behouden van leerkrachten.

We verbeteren aansluiting schoolinterne en externe zorg. We ontwikkelen en implementeren effectieve inzet van jeugdconsulent bij MDO's in het voortgezet onderwijs. We ontwikkelen onderwijszorgarrangementen (inzet van jeugdhulp/zorg in het onderwijs).

Talenten van leerlingen

We bieden aanvullende aansluitende voorzieningen in onderwijs en kinderopvang. Zo stellen en implementeren we de regeling kinderopvang op voor peuters van ouders zonder kinderopvangtoeslag, voor minima en voor doelgroeppeuters voor voorschoolse educatie.

Leerlingenvervoer

Iedere dag gaan kinderen naar school: te voet, met de fiets, met de bus of met de auto. Als de school te ver weg is of als het kind een handicap of stoornis heeft biedt het leerlingenvervoer hulp. Het leerlingenvervoer is een wettelijke taak van de gemeente op grond van artikel 4 van de Wet op het primair onderwijs (Wpo), Wet op de expertisecentra (Wec) en Wet op het voortgezet onderwijs (Wvo). De gemeenten zijn verplicht te zorgen voor 'passend vervoer' van en naar school. In de regio Gooi- en Vechtstreek organiseert een samenwerkingsverband van 8 gemeenten (Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Blaricum, Eemnes, Laren, Weesp en Wijdmeren) dagelijks het leerlingenvervoer van ruim 700 kinderen. Dit vervoer vindt op individuele of collectieve basis plaats naar scholen voor regulier onderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs. In 2018 wordt het leerlingenvervoer opnieuw aanbesteed. Ten tijde van het opstellen van deze begroting is de aanbestedingsprocedure nog niet afgerond.

7.2.6 Onderwijshuisvesting

We willen uitvoering geven aan het Integraal Huisvestingsplan (IHP) dat in januari 2018 is vastgesteld door de gemeenteraad. Het IHP biedt voor gemeente en schoolbesturen een meerjarenperspectief waarop het eigen (investerings)beleid op transparante wijze kan worden afgestemd. Het IHP heeft als doel een stelsel van huisvestingsvoorzieningen van goede kwaliteit te realiseren dat zoveel mogelijk aansluit bij de eisen en wensen van de gebruikers in het onderwijs. Het IHP is een belangrijk instrument om dit doel te verwezenlijken en maatschappelijk verantwoorde duurzame scholen te bouwen. Het IHP biedt een breed gedragen visie op de onderwijshuisvesting binnen de gemeente Gooise Meren tot en met 2030.

7.3 Maatwerk bieden

7.3.1 Toegang

We willen dat inwoners passende ondersteuning krijgen ten behoeve van zelfredzaamheid, participatie en/of ontwikkeling van de inwoner. We onderzoeken de situatie van de inwoner met een ondersteuningsvraag en houden daarbij rekening met de privacy. Het cliëntportaal helpt inwoners bij het kiezen van een passend aanbod en geeft inzicht in het eigen zorggebruik. We faciliteren de wijkcoaches die inwoners laagdrempelig de weg wijzen en ondersteunen.

Wmo

We zorgen ervoor dat passende ondersteuning snel wordt ingezet. Wachttijden willen we zoveel mogelijk voorkomen. Zo anticiperen we op de toename van complexe Wmo problematiek als gevolg van het langer thuiswonen door rekening te houden met de extra tijd die het onderzoek in deze gevallen kost en door de capaciteit in de Wmo taakgroep uit te breiden met 1 fte.

Jeugd

De toegang tot jeugdhulp verloopt niet alleen via de gemeente, maar ook via de huisarts. We zien dat huisartsen niet altijd voldoende zijn toegerust om jeugdproblematiek te beoordelen en zetten daarom in op ondersteuning van huisartsen hierbij. We blijven de wachttijden en wachtlijsten monitoren. We beperken wachttijden in de jeugdhulp zoveel mogelijk door aanbieders hun wachttijden inzichtelijk te laten maken, doorzettingsmacht te organiseren en in het uiterste geval extra aanbod te creëren.

7.3.2 Aanbod / inkoop

We bieden maatwerk en keuzevrijheid aan inwoners die een individuele voorziening nodig hebben. Samen met de andere gemeenten in de regio kopen we daarom een breed palet aan ondersteuning in op basis van 'open house' systematiek. Aanbieders concurreren met elkaar op kwaliteit, waarbij de prijs en minimale kwaliteitsstandaard door de gemeenten worden gesteld. Er is een gezonde samenwerking tussen gemeenten

en aanbieders en ruimte om te blijven ontwikkelen. We betalen aanbieders reële en duurzame tarieven. We streven ernaar dat het aantal jeugdigen dat Jeugd GGZ nodig heeft, niet verder toeneemt. Binnen de jeugdhulp blijven we sturen op preventie en demedicalisering.

7.4 Bescherming en opvang

7.4.1 Bescherming en opvang voorzieningen

De meest kwetsbaren in de samenleving krijgen de bescherming, hulp, ondersteuning en opvang die zij nodig hebben om niet maatschappelijk uit te vallen en/of weer mee te kunnen doen aan de samenleving.

De gemeente werkt daaraan door:

- Uitvoering te geven aan het beleidsplan Bescherming en Opvang 2017-2020. Hierin is de aanpak personen met verward gedrag en de doorontwikkeling van het Veiligheidshuis naar een Zorg- en Veiligheidshuis geïntegreerd. Daarmee worden ook doelen uit programma 2 'Veiligheid' gerealiseerd.
- Het Beleidsplan Bescherming en Opvang 2017-2020 te evalueren. Actualisatie beleid op basis van evaluatie.
- Een duurzaam sluitende integrale aanpak door te ontwikkelen om problematiek te voorkomen en/of op te lossen door preventie, vroegsignalering en inzet van laagdrempelige en individuele maatwerkvoorzieningen op casusniveau. Dit in relatie met de persoonsgerichte aanpak voor jeugdigen en volwassenen uit programma 2 Veiligheid.
- Een regionaal multidisciplinair casusgerichte aanpak in te voeren voor acute en structurele casussen waarbij met een lokale aanpak geen doorbraak is gerealiseerd. Het gaat dan o.a. om:
 - multi-probleem situaties van zorgwekkende zorgmijders, en/of
 - acuut en structureel huiselijk geweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling en seksueel geweld, en/of
 - om personen met verward gedrag.

7.4.2 Huiselijk geweld en kindermishandeling

Huiselijk geweld, kindermishandeling, ouderenmishandeling en seksueel geweld

We financieren en faciliteren Veilig Thuis. We voeren de radarfunctie in bij Veilig Thuis. Veilig Thuis krijgt naar verwachting meer meldingen 'op de radar' omdat de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is aangescherpt. Veilig Thuis houdt meer zicht op veiligheid door aanscherping van deze monitorfunctie per casus. We voeren de aangescherpte Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in met en bij ketenpartners en in de gemeentelijke organisatie.

Uithuisplaatsing

Kinderen groeien zoveel mogelijk op in een gezinssituatie en worden alleen in het uiterste geval in een 24 uursinstelling geplaatst. We investeren in opvang in gezinssituaties zoals pleegzorg en gezinshuizen. We zetten in op het werven van extra pleegouders met een jaarlijks terugkerende campagne rond de week van de pleegzorg. Samen met aanbieders ontwikkelen we nieuwe vormen van ondersteuning en toezicht waarmee we uithuisplaatsingen kunnen voorkomen. (project verblijf).

7.4-3 Maatschappelijke uitval jongeren voorkomen

We willen de maatschappelijke uitval (dakloosheid, criminaliteit, verslaving en niet behalen van een startkwalificatie) van kwetsbare jongeren voorkomen. We ontwikkelen een integrale aanpak voor hulp en ondersteuning voor 16-27 jarigen. Bijvoorbeeld de inzet van bemoeizorg via een jeugd interventiespecialist. We hebben bijzondere aandacht voor de doorontwikkeling van preventie en vroegsignalering door ketenpartners (o.a. onderwijs en welzijn) ter voorkoming van overlast en criminaliteit. Pilots uit de sterke sociale basis dragen hieraan bij. We zetten een jongeren interventie specialist in.

7.5 Dierenwelzijn

Gemeenten zijn vanuit de wet verantwoordelijk voor het dierenwelzijn binnen hun gemeentegrenzen. De gemeente Gooise Meren wil het dierenwelzijn bevorderen en komt in 2019 met een notitie hierover. Daarin schetsen we het beleid, de wettelijke taken en de bestaande maatregelen van de gemeente op het gebied van dierenwelzijn.

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten	Onderwijshuisvesting	3.679.935	3.892.604	3.717.569	4.294.345	4.694.727	4.835.218
	Overige onderwijs	1.863.306	1.915.327	2.034.297	2.034.297	2.034.297	2.034.297
	Collectieve voorzieningen	3.468.056	3.719.360	3.763.441	3.691.673	3.709.705	3.709.687
	Maatwerkvoorzieningen wmo	8.590.132	9.855.829	10.634.354	10.694.350	10.717.562	10.717.341
	Maatwerkvoorzieningen jeugd	7.737.341	8.091.847	8.508.876	8.535.888	8.497.558	8.497.193
	Opvang en beschermd wonen	6.393.473	5.836.462	5.318.232	5.318.232	5.318.232	5.318.232
	Gezondheidszorg	2.420.281	2.362.524	2.507.516	2.492.516	2.492.516	2.452.516
Totaal Lasten		34.152.524	35.673.952	36.484.285	37.061.301	37.464.598	37.564.485
Baten	Onderwijshuisvesting	-1.157	0	0	0	0	0
	Overige onderwijs	-423.234	-257.809	-244.309	-244.309	-244.309	-244.309
	Collectieve voorzieningen	-36.970	-132.997	-132.997	-132.997	-132.997	-132.997
	Maatwerkvoorzieningen wmo	-844.702	-738.085	-737.419	-732.427	-732.427	-732.427
	Maatwerkvoorzieningen jeugd	-18.425	0	0	0	0	0
	Opvang en beschermd wonen	-6.005.355	-5.388.000	-5.388.000	-5.388.000	-5.388.000	-5.388.000
	Gezondheidszorg	1.128	0	0	0	0	0
Totaal Baten		-7.328.715	-6.516.891	-6.502.725	-6.497.733	-6.497.733	-6.497.733
Resultaat voor bestemming		26.823.809	29.157.061	29.981.560	30.563.568	30.966.864	31.066.751
Programma 7 toevoegingen Reserves				-	-	-	-
Programma 7 onttrekkingen Reserves		-863.303	-132.176	-316.977	-271.778	-271.578	-271.578
Programma 7 reserves saldo		-863.303	-132.176	-316.977	-271.778	-271.578	-271.578
Resultaat na bestemming		25.960.506	29.024.885	29.664.583	30.291.790	30.695.287	30.795.174

Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2019 ten opzichte van 2018	(V/N)¹	Vershil
Programma 7	N	640.000
Vanuit het Cup is een post in de begroting verwerkt:		
Het innovatiebudget is nodig om een beweging naar het preventieve voorveld te bewerkstelligen. Dit moet uiteindelijk uitmonden in minder maatwerk WMO en Jeugd. Dit wordt gedekt vanuit de Reserve Sociaal Domein. Per saldo wordt er 170 k meer onttrokken uit de Reserve Sociaal Domein t.o.v. 2018.	V	170.000
Diversen	N	800.000
Toename budget conform prijs/volume effect 3 D's meicirculaire 2018 (budgetneutraal via programma 9)		
Herschikking uren uitvoeringsdienst: dekking van de uitbreiding van de structurele formatie van de USD is gefinancierd vanuit de integratie-uitkering Sociaal Domein (onderdeel WMO en Jeugd). Deze uitbreiding is voor de gemeente per saldo budgetneutraal (zie ook programma 6).	N	400.000
In 2019 wordt een bedrag van € 300.000 afgeraamd bij het WMO-budget. Gebaseerd op de overschotten in 2016 en 2017.	V	300.000
Overige verschillen	V	90.000

¹ V/N = voordeel/nadeel

Investeringsen

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor dit programma in 2019 bedraagt €20,3 miljoen (Schoolgebouwen en IKC). Voor deze voorgenomen investeringen worden in 2019 separate voorstellen aan u voorgelegd. De bijbehorende kapitaallasten zijn al in deze begroting verwerkt.

Financieel Beeld CUP 2019-2022

CUP activiteiten (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022
Programma 7	70.000	70.000	70.000	30.000
Innovatiebudget	250.000	250.000	250.000	250.000
Dekking innovatiebudget uit reserve Sociaal Domein	-250.000	-250.000	-250.000	-250.000
<i>Diverse initiatieven WMO/Jeugd/Gezondheid</i>				
Initiatieven inwoners voor sociaal contact	10.000	10.000	10.000	10.000
Rookvrije kind-omgeving	40.000	40.000	40.000	
Digitale sociale kaart	50.000	20.000	20.000	20.000
Dekking digitale sociale kaart uit Reserve Sociaal Domein	-30.000			

8 Programma Sport, Cultuur en Recreatie

Wat willen we bereiken?

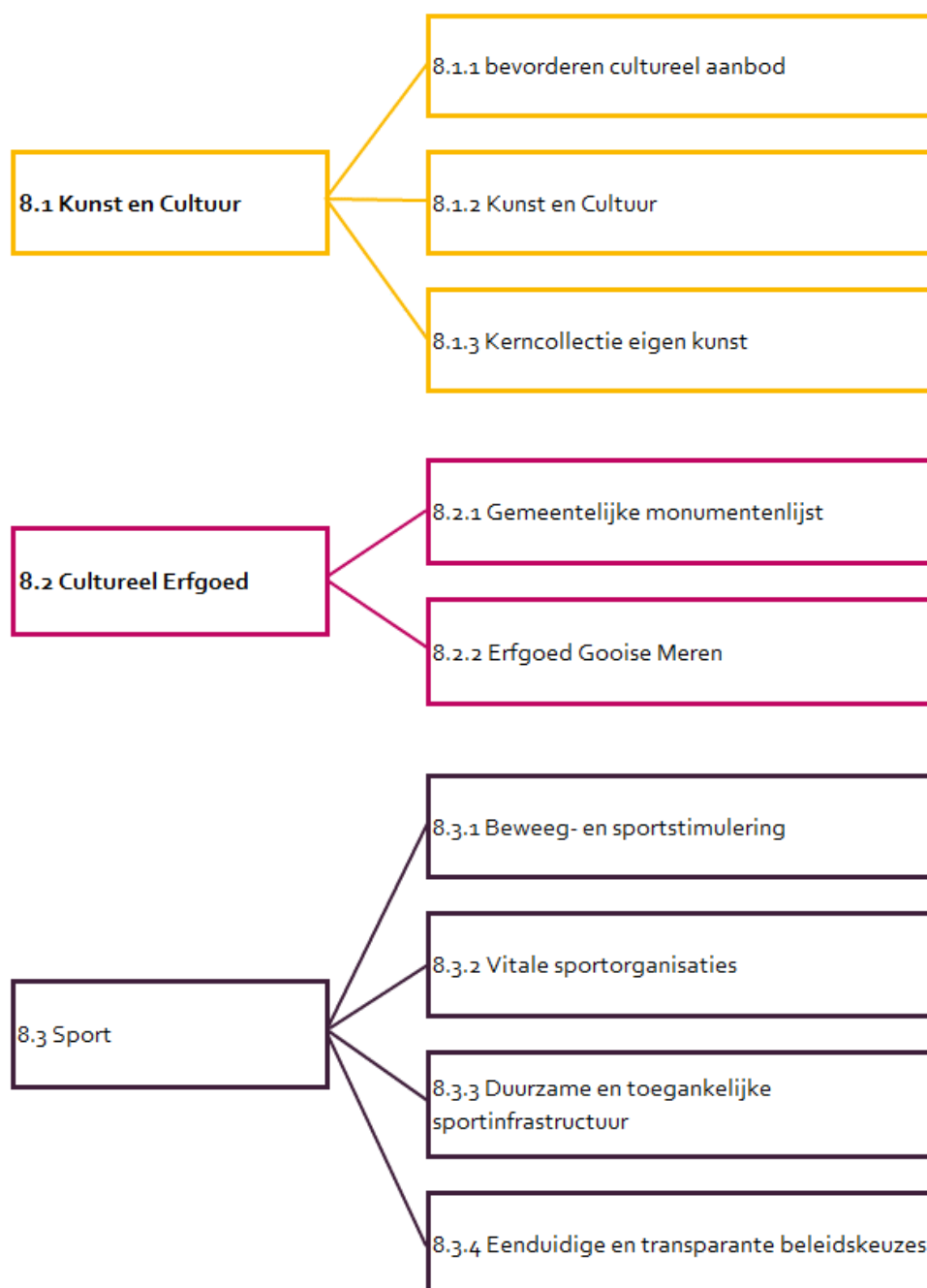
Cultuur, cultuurhistorie, sport en recreatie zijn belangrijke op zichzelf staande waarden; deze waarden zijn ook van betekenis voor de sociale structuur van de gemeente. Het mes snijdt aan twee kanten. We willen sport, cultuur en recreatie inzetten om de verbinding tussen inwoners te versterken. Het aanbod van voorzieningen zal daarom breed toegankelijk moeten zijn om de ontwikkeling en ontspanning van inwoners te verzekeren en verbinding tussen inwoners te realiseren.

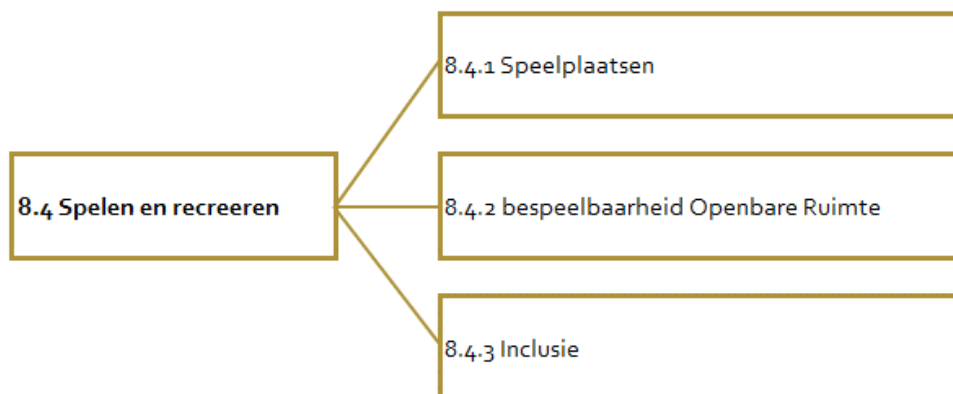
Kunst en Cultuur is belangrijk voor het welzijn van inwoners en levert een bijdrage aan maatschappelijke vorming. Dat geldt vooral voor kennismaking met cultuur door met name kinderen. Samenwerking tussen culturele instellingen wordt bevorderd.

De gemeente is trots op haar cultuurhistorisch erfgoed. Dit cultureel bezit (erfgoed) draagt bij aan de kwaliteit van wonen en (samen)leven. Deze kwaliteiten willen we meer benutten ten behoeve van educatie, recreatie, toerisme, ontmoeting en verbinding. Met het voor meer mensen toegankelijk maken van erfgoed wordt de betrokkenheid van inwoners met de gemeente bevorderd. Ook voor bezoekers en investeerders is die historische identiteit van belang. Het maakt onze gemeente interessanter voor toeristisch bezoek en is ook een steeds belangrijker vestigingsfactor.

Sport en bewegen draagt op positieve en laagdrempelige wijze bij aan vitale en gezonde inwoners en een inclusieve samenleving. De gemeente stimuleert (sportief) bewegen van jeugdige en kwetsbare inwoners en ondersteunt (sport)aanbieders zich (door) te ontwikkelen tot betrokken en vitale organisaties. Gooise Meren draagt bij aan een duurzame en toegankelijke beweeg- en sportinfrastructuur.

We bieden inwoners en bezoekers van jong tot oud mogelijkheden om te recreëren en te spelen in de openbare ruimte. Dit doen we door de instandhouding van parken en bij de vraag van de jeugd passende speelplaatsen en door het creëren van doorgaande wandel- en fietsroutes.

Wat gaan we daarvoor doen?

8.1 Kunst en Cultuur

8.1.1 Bevorderen cultureel aanbod

We willen het culturele aanbod in de gemeente in stand houden en bevorderen door initiatieven te ondersteunen. Zo subsidiëren we tal van culturele instellingen met (nieuwe) initiatieven voor culturele vorming.

8.1.2 Kunst en Cultuur

In 2019 dragen we bij aan het opstellen van een regionale cultuurvisie en een kwaliteitsbeeld cultureel landschap Gooi en Vechtstreek. Op gemeentelijk niveau wordt gewerkt aan een Beleidsnota Kunst en Cultuur.

8.1.3 Kerncollectie eigen kunst

En we stellen de kerncollectie kunst in eigendom van de gemeente opnieuw vast. Daarvoor worden in 2019 de meeste waardevolle eigendommen opnieuw getaxeerd en het overige deel van de kunstcollectie afgestoten. `

8.2 Cultureel Erfgoed

8.2.1 Gemeentelijke monumentenlijst

De gemeente is trots op haar cultureel historisch erfgoed en wil dat de huidige en toekomstige generaties van binnen en buiten Gooise Meren hiervan kunnen genieten. Vanaf 2018 werken we aan de actualisatie van gemeentelijke monumentenlijst van Gooise Meren. In de komende jaren willen we voor de kernen Bussum en Muiden een uitbreiding van de lijst van gemeentelijke monumenten. In Naarden is reeds een uitgebreide lijst. In Muiden en Muiderberg zijn nagenoeg geen gemeentelijke monumenten. Een eerste inventarisatie is reeds gemaakt voor beide kernen. We verwachten binnen vier jaar de lijst geactualiseerd te hebben.

8.2.2 Erfgoed Gooise Meren

In 2019 wordt een Beleidsnota Erfgoed opgesteld. Verder wordt – ook ten behoeve van de omgevingswet – beleid gevolgd volgens de nieuwe beleidsnota archeologie.

8.3 Sport

8.3.1 Beweeg- en sportstimulering

We willen dat alle inwoners de mogelijkheid hebben om te bewegen en/of sporten op de manier die bij hem/haar past. Een ieder mag en kan daarbij zijn/haar eigen beweegredenen hebben zoals werken aan een goede gezondheid, het onderdeel laten zijn van je leefstijl of dat je door sporten/bewegen betrokken bent/voelt binnen de samenleving. De gemeente focust de komende jaren op het stimuleren van:

- Jeugdigen (0 t/m 18 jaar);
- Mensen die vanwege een barrière amper/niet sporten/bewegen;
- Mensen die (opnieuw) aansluiting zoeken bij de samenleving.

In 2019 worden de buurtsportcoaches ingezet om meer beweeg- en sportaanbod te organiseren voor kwetsbare groepen. Ook wordt het bestaande beweeg- en sportaanbod in Gooise Meren nadrukkelijker onder de aandacht gebracht.

8.3.2 Vitale sportorganisaties

De gemeente kiest ervoor om sportverenigingen/sportaanbieders de komende jaren te ondersteunen bij het (door)ontwikkelen naar betrokken en vitale organisaties. Die zich bewust zijn van hun maatschappelijke rol in de samenleving. Denk aan verenigingsondersteuning en het organiseren van kennis- en netwerkbijeenkomsten voor sportaanbieders.

8.3.3 Duurzame en toegankelijke sportinfrastructuur

De gemeente Gooise Meren draagt bij aan duurzame en toegankelijke sportinfrastructuur. Hierbij moet worden gedacht aan zowel de (sportieve) buitenruimte (o.a. wandel- en fietspaden) als de sportaccommodaties (binnen en buiten). Gooise Meren voert enkele onderzoeken uit om de bestaande sportinfrastructuur in beeld te brengen, voert capaciteitsberekeningen uit en bekijkt welke mogelijkheden er zijn om haar gemeentelijk vastgoed (waaronder de sportaccommodaties) te verduurzamen.

8.3.4 Eenduidige en transparante beleidskeuzes

We zorgen dat de bestaande subsidiemogelijkheden voor kleinschalige, lokale sportevenementen worden herijkt ten behoeve van eenduidigheid.

8.4 Spelen en recreëren

8.4.1 Speelplaatsen

Kinderen en jongeren moeten vrij en zelfstandig van de buitenruimte gebruik kunnen maken. Dat is belangrijk voor hun persoonlijke ontwikkeling. We zorgen voor ruimte om te spelen, veilige routes en voorzieningen die tot de verbeelding spreken.

8.4.2 Bespeelbaarheid Openbare Ruimte

Spelen en bewegen is belangrijk en gebeurt niet alleen op speellocaties met toestellen. Wij zetten in op een buitenruimte die nog veel meer benut wordt om te spelen en bewegen. Daarom onderzoeken wij in 2019 met bewoners de bespeelbaarheid van de openbare ruimte. Verder maken we op eenvoudige wijze digitaal inzichtelijk waar formele speellocaties zich bevinden in de gemeente. Tot slot faciliteren we inwoners om te bewegen in de buitenruimte. Denk aan beweegtuinen binnen de bestaande parken en wandelgebieden. Buurtsportcoaches zijn hiervoor beschikbaar (zie 8.3 sport).

8.4.3 Inclusie

We willen dat iedereen mee doet, inwoners, medewerkers, jong en oud, met of zonder beperking. Eén van de onderwerpen die extra aandacht vraagt, is samen het spelen en het toegankelijk maken van speelplekken. Werken aan samen spelen in een gemeente betekent dus werken en vooral samenwerken, intern en extern op allebei deze gebieden, het fysieke én het sociale domein. Met de resultaten uit de Week van de Toegankelijkheid met als thema 'Vrije tijd' gaan we aan de slag⁵.

Wat mag het kosten?

B/L	Productomschrijving	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Lasten	Culturele vorming	1.553.931	1.512.772	1.565.985	1.520.985	1.520.985	1.520.985
	Sport	2.649.905	2.975.930	3.715.788	3.760.502	3.756.134	3.679.643
	Kunst	943.698	899.870	898.063	877.263	856.763	856.763
	Monumenten en musea	403.741	680.341	560.794	608.505	598.198	666.429
	Recreatie	185.284	314.568	297.389	297.353	297.317	297.281
	Speelvoorzieningen	395.139	481.933	445.035	460.043	480.188	496.972
Totaal Lasten		6.131.698	6.865.413	7.483.053	7.524.651	7.509.585	7.518.074
Baten	Culturele vorming	-2.336	-13.350	-13.350	-13.350	-13.350	-13.350
	Sport	-302.991	-643.125	-1.147.198	-1.147.198	-1.147.198	-1.147.198
	Kunst	-912					
	Monumenten en musea	-4.211	-65.669	-92.533	-92.533	-92.533	-92.533
	Recreatie	-238	67.800				
	Speelvoorzieningen	-1.910	-9.451				
Totaal Baten		-312.598	-663.795	-1.253.081	-1.253.081	-1.253.081	-1.253.081
Resultaat voor bestemming		5.819.100	6.201.617	6.229.972	6.271.570	6.256.504	6.264.993
Programma 8 toevoegingen Reserves			-	-	-	-	-
Programma 8 onttrekkingen Reserves		-246.062	-168.291	-163.994	-163.994	-163.994	-163.994
Programma 8 reserves saldo		-246.062	-168.291	-163.994	-163.994	-163.994	-163.994
Resultaat na bestemming		5.573.038	6.033.326	6.065.978	6.107.576	6.092.510	6.100.999

² V/N = voordeel/nadeel

⁵ Zie inclusie programma 1.

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2019 ten opzichte van 2018</i>	<i>(V/N)²</i>	<i>Vershil</i>
Programma 8	N	33.000
Vanuit het Cup is een aantal posten in de begroting verwerkt:		
Het opnieuw vaststellen van de kerncollectie kunst in eigendom van de gemeente	N	15.000
Opstellen van een beleidsnota Cultureel erfgoed	N	30.000
Onderzoek naar mogelijk duurzame vervanging en opstellen investeringsplan sportaccommodaties	N	60.000
Het uitvoeren van een capaciteitsonderzoek sportaccommodaties met als resultaat een "Uitvoeringsplan sportaccommodaties"	N	20.000
Cofinanciering onderhoud monumenten (2018)	V	150.000
Dit betreft de cofinanciering voor de werkzaamheden aan het stadhuis in Naarden		
Overige verschillen	N	58.000

² V/N = voordeel/nadeel

Investerings

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor dit programma in 2019 bedraagt €1,8 miljoen (Sport, Gymnastieklokalen in Muiden, Monumenten⁶ en Speelvoorzieningen).

Met het vaststellen van de begroting worden voor de volgende investeringen kredieten gevoteerd: Vervanging van de technische installaties van De Lunet (€ 100.000) en Vervanging gebouwtje Jeu de Boules Bussum (€ 25.000). Voor de andere voorgenomen investeringen worden in 2019 separate voorstellen aan u voorgelegd. De bijbehorende kapitaallasten zijn al in deze begroting verwerkt.

Financieel Beeld CUP 2019-2022

CUP activiteiten (bedragen in €)	2019	2020	2021	2022
Programma 8	184.000	57.000	57.000	57.000
<i>Kunst, cultuur en erfgoed</i>				
Vaststellen kerncollectie Kunst	15.000			
Opstellen beleidsnota cultureel erfgoed	30.000			
Actualisatie gemeentelijke monumenten	10.000	10.000	10.000	10.000
Beleidsnota Kunst en Cultuur	30.000			
<i>Sport</i>				
Intensiveren buurtsportcoaches	2.000	30.000	30.000	30.000
Herijken subsidiemogelijkheden beweeg- en sportaanbod kwetsbare groepen	11.000	11.000	11.000	11.000
Capaciteitsonderzoek sportaccommodaties	20.000			
Onderzoek naar mogelijk duurzame vervanging bij sportaccommodaties	60.000			
Herijken subsidiemogelijkheden kleinschalige lokale sportevenementen	6.000	6.000	6.000	6.000

⁶ In het project Verder met de Vesting Muiden worden de oostelijke vestingwallen grotendeels gereconstrueerd. In deze wallen bevinden zich de vestingwerken G en H die momenteel onbruikbaar zijn omdat ze niet waterdicht zijn. In 2019 zullen beide vestingwerken, tegelijkertijd met de reconstructie van de wallen, voorzien worden van een nieuwe bedekking waardoor deze waterdicht worden en verhuurd kunnen worden. De Grote Kerk Naarden heeft een aanzienlijk subsidiebedrag ontvangen van het Rijk voor vervanging van haar leien dak. Voor restauratie is reeds een subsidie ontvangen en een restauratiebedrag begroot. De restauratiewerkzaamheden aan de toren worden gecombineerd met de werkzaamheden aan het schip van de kerk, wat kostenbesparend werkt. Daar staat tegenover dat er nu wel wordt gekozen voor vervanging van de dakbedekking in plaats van herstel. De meerkosten hiervan worden nu meegenomen.

9 Programma Algemene baten en lasten

Wat willen we bereiken?

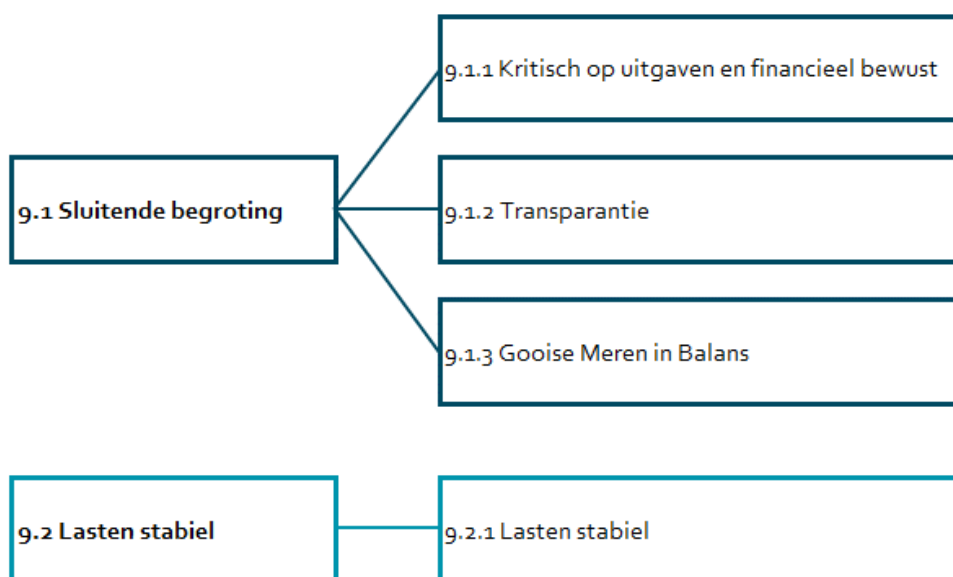
Gooise Meren is financieel gezond en belast de inwoners en ondernemers niet zwaarder dan voor de gemeentelijke financiële huishouding nodig is. Financieel zorgvuldig duidt op de wijze waarop het bestuur van Gooise Meren om wil gaan met de middelen die ze tot haar beschikking heeft gekregen om taken uit te voeren: zorgvuldig, zuinig en zonder dat een groter beroep gedaan hoeft te worden op inwoners dan nodig is.

Wij staan voor een gedegen financieel beleid en een sluitende begroting. De begroting dient dan ook meerjarig reëel en structureel in evenwicht te zijn. Het is belangrijk om gedegen en strak te begroten en genoeg weerstandsvermogen en -capaciteit te hebben, zodat financiële risico's kunnen worden opgevangen zonder dat dit een nadelig effect heeft op de lopende begroting en de gemeentelijke taken.

Wij willen een klantvriendelijke, dienstverlenende en faciliterende gemeente zijn, die als een i-Overheid op innovatieve wijze de inwoners bereikt en bedient. Willen we de kansen die digitalisering ons hiervoor biedt optimaal benutten, moeten we vernieuwen en versnellen. Hiervoor is het noodzakelijk blijvend te investeren in informatiebeveiliging en digitalisering.

Doelenboom

Wat gaan we daarvoor doen?

9.1 Sluitende begroting

Kritisch op uitgaven en financieel bewust

We zijn kritisch op uitgaven en financieel bewust. Zo gaan we de investeringsprognoses jaarlijks actualiseren waardoor er beter zicht is op toekomstige uitgaven. Ook kijken we of er overbodige reserves zijn en heffen die op, waardoor geld vrij komt om te investeren in de gemeente. Bij nieuwe plannen, ambities of initiatieven kijken we eerst naar reguliere budgetten (oud voor nieuw). Verder dekken we structurele uitgaven met structurele middelen. En als we beleid opstellen, is daar een uitvoeringsnota aangekoppeld. Zo weten we wat de eventuele lasten zijn voor volgende jaren. De gemeenteschuld door middel van leningen dient zoveel mogelijk teruggedrongen te worden. Wij zijn ook kritisch op het verstrekken van subsidies en deze moeten transparant en duidelijk zijn. Tot slot leggen we financiële afspraken expliciet en transparant vast in bestuurlijke besluitvormingsdocumenten zodat altijd duidelijk is wat de financiële consequenties zijn voor gemeente Gooise Meren.

Transparantie

De transparantie van de begroting wordt onderzocht door in overleg met de gemeenteraad de afgelopen begrotingsperiode te evalueren. Dit kan leiden tot een herinrichting van de indeling van de begroting. Door middel van het project digitalisering van het P&C proces wordt gewerkt aan verbetering van de doorlooptijd en inhoudelijke kwaliteit van de periodieke planning en control documenten.

Gooise Meren in Balans

Gedurende 2017 en 2018 zijn er veel bezuinigingen in het kader van Gooise Meren in Balans gehaald. Zoals aangegeven bij de voortgangsverslagen en het Overdrachtsdossier 2018 is de inkooptaakstelling een aandachtspunt. Het niet volledig realiseren van deze taakstelling heeft meerdere oorzaken:

- in de praktijk blijkt het lastig om inkoopvoordelen in de begroting zichtbaar te krijgen;
- de hoogte van besparingen bij nieuwe inkooptrajecten/aanbestedingen zijn pas duidelijk na afronding en zijn ook pas na inwerkingtreding contract zichtbaar in de (daarop volgende) begroting;
- de aantrekkende economie zorgt voor minder aanbiedingen en hogere inschrijvingen.

De voorgenoemde knelpunten zorgen ervoor dat er opnieuw is gekeken naar mogelijke maatregelen. Onder andere is ingezet op de professionalisering van de inkoopfunctie waarmee rechtmatige inkooptrajecten (aanbestedingen) en een goede balans tussen kwaliteit en prijs nog beter worden geborgd.

Daarnaast is aan een extern adviesbureau gevraagd om een onderzoek te doen naar de haalbaarheid van de taakstelling. Het onderzoek onderschrijft de genoemde knelpunten en laat zien welk gedeelte van de taakstelling haalbaar is (zie tabel). Het overgebleven frictiebudget van Gooise Meren in Balans in 2019 en 2020 kan deels worden ingezet als dekking.

Inkooptaakstelling Programmabegroting 2019 (€)	2019	2020	2021	2022
Inkooptaakstelling Perspectiefnota 2017	750.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Mutaties (o.a. Voortgangsverslagen 2017)	-380.000	-320.000	-320.000	-320.000
Stand Inkooptaakstelling 1-9-2018	370.000	680.000	680.000	680.000
Geacht nog haalbaar o.b.v. onderzoek*	136.000	183.000	191.000	191.000
Verschil	-234.000	-497.000	-489.000	-489.000
Voorstel inzet restant frictiekosten (dekking):	200.000	200.000		
Voorstel om af te ramen (=nadeel):	-34.000	-297.000	-489.000	-489.000

*5% van de omvang van de inkooppakketten binnen de scope

De resterende bezuinigingsposten vanuit Gooise Meren in Balans (uit Begroting 2017) blijven niet meer staan als stelpost maar zijn concreet ingevuld, dat wil zeggen de onderliggende budgetten zijn hiertoe verlaagd. Vanaf de komende begroting wordt nog reëler geraamd, door kritisch de uitgaven in de afgelopen jaren van de budgetten te analyseren en concrete voorstellen te doen voor eventuele bijstelling hiervan.

9.2 Lasten stabiel

De komende jaren houden we de OZB op het huidige niveau. De gehanteerde inflatiecorrectie levert per saldo geen lastenverzwaring op omdat lonen en prijzen ook worden aangepast. De kosten die bij de verschillende voorzieningen worden gemaakt, worden zoveel als mogelijk doorberekend naar de gebruiker van die voorziening ('de vervuiler betaalt'). Daarnaast laten we prijsstijgingen ook in de tarieven doorwerken. Het streven naar maximale (lees: 100%) kostendekking van de verschillende leges en tarieven blijft hierbij het uitgangspunt.

Wat mag het kosten?

B/L		Rekening	Begroting	Raming	Raming	Raming	Raming 2022
	Product	2017	2018	2019	2020	2021	
Lasten	Uitkeringen Gemeentefonds	22.567	22.806	18.232	18.232	18.232	18.232
	Belastingen	695.165	814.958	1.034.388	1.234.388	1.434.388	679.388
	Overige baten en lasten	256.148	427.808	598.138	565.551	557.876	555.793
	Rekening van baten en lasten	4.855.650					
	Huisvesting Gooise Meren	1.593.937	108.694	18.232	18.232	18.232	18.232
	Overhead	12.539.767	15.263.940	16.583.641	16.326.077	16.343.843	16.603.486
Totaal Lasten		19.963.233	16.638.207	18.252.631	18.162.481	18.372.572	17.875.132
Baten	Uitkeringen Gemeentefonds	-64.851.798	-66.937.570	-70.357.852	-70.317.911	-71.343.480	-71.804.624
	Belastingen	-12.703.425	-12.889.322	-13.192.197	-13.192.197	-13.192.197	-11.022.291
	Overige baten en lasten	-2.822.771	-3.268.339	-1.510.168	-1.774.224	-1.899.866	-1.937.270
	Rekening van baten en lasten	-5.478.751	0	0	0	0	0
	Huisvesting Gooise Meren	-213	-85.888	0	0	0	0
	Overhead	-377.550	-207.762	-119.325	-119.325	-119.325	-119.325
Totaal Baten		-86.234.507	-83.388.881	-85.179.541	-85.403.657	-86.554.868	-84.883.510
Resultaat voor bestemming		-66.271.274	-66.750.675	-66.926.910	-67.241.176	-68.182.296	-67.008.379
	Programma 9 toevoegingen Reserves	5.561.523	6.509.162	1.888.107	876.632	726.543	365.491
	Programma 9 onttrekkingen Reserves	-5.341.607	-8.604.363	-1.774.835	-979.835	-629.835	-1.479.835
	Programma 9 reserves saldo	219.916	-2.095.201	113.272	-103.203	96.708	-1.114.344
Resultaat na bestemming		-66.051.358	-68.845.875	-66.813.638	-67.344.379	-68.085.588	-68.122.723

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2019 ten opzichte van 2018</i>	<i>(V/N)¹</i>	<i>Vershil</i>
Programma 9	N	2.032.000
Belangrijkste verschillen		
Algemene uitkering is conform septembercirculaire 2018 opgenomen.	V	3.420.000
Lagere bespaarde rente (intern renteffect (verlaging van 3 naar 2%) werkt door op alle producten in de programma's; grotendeels budgetneutraal)	N	1.800.000
Door stijging van o.a. salarissen en ICT wordt er meer overhead doorberekend	N	1.410.000
In 2018 waren en onttrekkingen uit de algemene reserve voor o.a. de schootvelden (€ 480.000), grondexploitaties (€ 152.000), dekking 1 ^e voortgangsverslag (675.000)	N	1.307.000

<i>Toelichting op de verschillen tussen de cijfers van begroting 2019 ten opzichte van 2018</i>	<i>(V/N)¹</i>	<i>Vershil</i>
In 2018 zijn er onttrekkingen uit algemene reserve geraamd met betrekking tot frictiekosten (€ 100.000), gemeentelijk verkeers- en vervoerplan (€ 200.000) en organisatieontwikkeling (€ 500.000)	N	800.000
Overige verschillen	N	135.000

¹ V/N = voordeel/nadeel

Investeringsen

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor dit programma in 2019 bedraagt € 1 miljoen, waarvan Tractie, zijnde diverse voertuigen ten behoeve van beheer van de buitenruimte (€ 0,4 miljoen), en Automatisering; hard- en software (€ 0,6 miljoen). Met het vaststellen van de begroting worden voor deze voorgenomen investeringen in 2019 kredieten gevoteerd. De bijbehorende kapitaallasten zijn al in deze begroting verwerkt.

Financiële recapitulatie en overzicht incidentele baten en lasten

Investerings

Het totaal aan voorgenomen investeringen voor het begrotingsjaar 2019 bedraagt € 34,9 miljoen (zie bijlage 1 Overzicht investeringen). De kapitaallasten van alle voorgenomen investeringen zijn verwerkt in het meerjarenperspectief van deze programmabegroting en dus in principe afgedekt binnen die begroting. Er worden voor deze voorgenomen investeringen in 2019 separate voorstellen aan u voorgelegd, uitgezonderd die investeringen welke per programma zijn aangegeven onder het onderdeel investeringen aan het slot van het desbetreffende programma. In totaal wordt voor € 2,5 miljoen reeds nu, bij vaststelling van deze begroting akkoord gevraagd. Deze € 2,5 miljoen bestaat uit tractie en automatisering (€ 1 miljoen) voorbereidingskredieten (€ 1,1 miljoen) en overige investering (€ 0,4 miljoen). Na vaststelling van de begroting zullen wij tot uitvoering overgaan van deze investeringen.

Totaal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Inwoners en Bestuur	5.997.936	5.599.473	5.249.244	4.402.703	4.473.829	4.336.208
Veiligheid	6.684.120	6.657.861	5.500.023	5.529.921	5.526.357	5.522.779
Openbare ruimte en verkeer	9.153.971	9.637.664	7.879.308	8.510.611	9.074.735	9.197.933
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme	28.159.805	14.117.073	12.743.452	10.547.773	8.860.826	8.836.724
Duurzaamheid en water	16.378.957	17.472.641	17.938.790	18.440.020	18.432.786	18.248.814
Werk en inkomen	21.541.247	21.478.277	21.070.982	20.925.419	20.627.728	20.526.805
Zorg en welzijn, onderwijs en jeugd	34.152.524	35.673.952	36.484.285	37.061.301	37.464.598	37.564.485
Sport, Cultuur en Recreatie	6.131.698	6.865.413	7.483.053	7.524.651	7.509.585	7.518.074
Algemene baten en lasten	19.963.233	16.638.207	18.252.631	18.162.481	18.372.572	17.875.132
Totaal Lasten	148.163.492	134.140.560	132.601.768	131.104.879	130.343.016	129.626.954
Inwoners en Bestuur	-2.022.874	-1.525.754	-840.872	-681.272	-758.043	-680.422
Veiligheid	-231.369	-150.807	-151.308	-151.308	-151.308	-151.308
Openbare ruimte en verkeer	-3.084.330	-3.130.928	-2.713.829	-2.713.829	-2.713.829	-2.713.829
Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme	-19.103.409	-8.251.843	-8.074.360	-6.513.130	-5.180.630	-5.180.630
Duurzaamheid en water	-13.333.855	-13.823.230	-13.870.871	-13.818.581	-13.812.751	-13.836.015
Werk en inkomen	-12.326.260	-14.495.572	-13.040.172	-13.040.172	-12.920.172	-12.920.172
Zorg en welzijn, onderwijs en jeugd	-7.328.715	-6.516.891	-6.502.725	-6.497.733	-6.497.733	-6.497.733
Sport, Cultuur en Recreatie	-312.598	-663.795	-1.253.081	-1.253.081	-1.253.081	-1.253.081
Algemene baten en lasten	-86.234.507	-83.388.881	-85.179.541	-85.403.657	-86.554.868	-84.883.510
Totaal Baten	-143.977.917	-131.947.702	-131.626.760	-130.072.763	-129.842.415	-128.116.700
Resultaat voor bestemming	4.185.575	2.192.858	975.008	1.032.116	500.601	1.510.253
Totaal toevoegingen reserves	7.236.580	9.161.798	1.888.107	876.632	771.543	410.491
Totaal onttrekkingen reserves	-11.422.155	-11.354.656	-2.863.115	-1.908.748	-1.272.144	-1.920.744
Totaal reserves saldo	-4.185.575	-2.192.858	-975.008	-1.032.116	-500.601	-1.510.253
Lasten inclusief reserves	155.400.072	143.302.358	134.489.875	131.981.512	131.114.559	130.037.444
Baten inclusief reserves	-155.400.072	-143.302.358	-134.489.875	-131.981.512	-131.114.559	-130.037.444
Resultaat na bestemming	0	0	0	0	0	0

Overzicht incidentele lasten en baten

INCIDENTELE LASTEN EN BATEN	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Programma 1				
Lasten				
Uitbreiding inwonerspanel	5.000			
Vernieuwing brengen in lokale democratie	50.000			
Pilot Right to challenge	25.000			
Archief: toegankelijk maken website	45.000			
Archief: uitbouw digitale dienstverlening	45.000			
Inclusie: alle inwoners kunnen meedoen	85.000	100.000	80.000	
Ontwikkeling platform lokale initiatieven	40.000			
Totaal incidentele lasten	295.000	100.000	80.000	
Baten				
Dekking inclusieve samenleving uit Reserve Sociaal Domein	-85.000	-100.000	-80.000	
Dekking democratische vernieuwing uit Algemene Reserve	-95.000			
Totaal incidentele baten	-180.000	-100.000	-80.000	
<i>Saldo programma 1</i>	<i>115.000</i>	<i>-</i>		<i>-</i>
Programma 3				
Lasten				
Handboek inrichting openbare Ruimte	30.000			
Toegankelijkheid openbare ruimte	45.000			
Totaal incidentele lasten	75.000			
<i>Saldo programma 3</i>	<i>75.000</i>			
Programma 4				
Lasten				
Visie Waterfront en Havens	25.000			
Verduurzamen bedrijventerrein Gooimeer Zuid	200.000			
Helderheid, gelijkheid en compliance bij inzet vastgoed	10.000			
Totaal incidentele lasten	235.000			
Baten				
Dekking energiebesparing uit Algemene reserve	-200.000			
Totaal incidentele baten	-200.000			
<i>Saldo programma 4</i>	<i>35.000</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	

INCIDENTELE LASTEN EN BATEN	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Programma 5				
Lasten				
Realisatie kleine servicepunten begraafplaatsen	25.000			
Ontw folders info.vz begraafplaatsen	25.000			
Onderzoek binnenhaven Muiden	25.000			
Handboek oppervlaktewater	10.000			
Doorontwikkeling lichte governance	50.000	50.000		
Reg. samenwerking energietransitie	50.000			
Totaal incidentele lasten	185.000	50.000		-
Baten				
Vrijval saldo Reserve exploitatie begraafplaatsen	200.572			
Dekking energietransitie uit Algemene reserve	-150.000	-200.000	-100.000	
Totaal incidentele baten	50.572	-200.000	-100.000	-
<i>Saldo programma 5</i>	<i>235.572</i>	<i>-150.000</i>	<i>-100.000</i>	
Programma 6				
Lasten				
Verbreden MVO-programma	100.000	100.000	100.000	
Totaal incidentele lasten	100.000	100.000	100.000	
Baten				
Dekking verbreden MVO-programma uit Reserve Sociaal Domein	-100.000	-100.000	-100.000	
Totaal incidentele baten	-100.000	-100.000	-100.000	
<i>Saldo programma 6</i>		-		
Programma 7				
Lasten				
Inzetten op een rookvrije kind omgeving	40.000	40.000	40.000	
Digitale sociale kaart	30.000			
Totaal incidentele lasten	70.000	40.000	40.000	
Baten				
Dekking digitale sociale kaart uit Reserve Sociaal Domein	-30.000			
Totaal incidentele lasten	-30.000	-	-	-
<i>Saldo programma 7</i>	<i>40.000</i>	<i>40.000</i>	<i>40.000</i>	

INCIDENTELE LASTEN EN BATEN	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Programma 8				
Lasten				
Investeringsplan sportaccomodaties	60.000			
Duurzaam toegankelijk sportinfrastructuur	20.000			
opstellen cultureel Erfgoed nota	30.000			
(Lokale) Beleidsnota Cultureel Erfgoed	30.000			
Vaststellen kerncollectie kunst in eigendom gemeente	15.000			
Totaal incidentele lasten	155.000			
<i>Saldo programma 8</i>	<i>155.000</i>			
Programma 9				
Lasten				
Precariobelasting dotatie reserve	300.000	500.000	700.000	
Storting incidentele herindelingsbijdrage in de Algemene Reserve	1.602.000			
Totaal incidentele lasten	1.902.000	500.000	700.000	
Baten				
Precariobelasting incl. onttrekking reserve				-1.000.000
Incidentele herindelingsbijdrage	-1.602.000			
Totaal incidentele baten	-1.602.000	-	-	-1.000.000
<i>Saldo programma 9</i>	<i>300.000</i>	<i>500.000</i>	<i>700.000</i>	<i>- 1.000.000</i>
Saldo begroting	955.572	390.000	640.000	-1.000.000

Presentatie van het structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	2019	2020	2021	2022
Saldo baten en lasten	-869	-290	-424	-1.423
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	975	1.032	501	1.510
Begrotingssaldo na bestemming	106	742	77	87
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-956	-390	-640	1.000
Structurele begrotingssaldi	-850	352	-563	1.087

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Overzicht lokale heffingen

Lokale heffingen zijn algemeen of hebben betrekking op een bestemming.

Algemene heffingen

- Onroerendezaakbelasting (OZB)
- Roerende zaakbelasting (RZB)
- Hondenbelasting
- Precariobelasting buizen, kabels en leidingen
- Precariobelasting overige zaken
- Toeristenbelasting
- Watertoeristenbelasting
- Reclamebelasting
- Parkeerbelasting

Bestemmingsheffingen

- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Lijkbezorgingsrechten
- Liggelden
- Marktgelden
- Bouwleges
- Overige leges

Voor bestemmingsheffingen geldt dat de vast te stellen tarieven niet mogen leiden tot geraamde opbrengsten die hoger zijn dan de geraamde kosten (maximaal kostendekkende tarieven).

Het doel van deze paragraaf lokale heffingen is om op één centrale plaats in de begroting alle zaken met betrekking tot de lokale heffingen te groeperen en inzicht te geven in:

- het gemeentelijk beleid (in hoofdlijnen) dat voor de lokale heffingen geldt;
- de tariefvoorstellen 2019;
- de lastendruk.

Beleid lokale heffingen

De lokale heffingen zijn een belangrijke bron van inkomsten voor de gemeente. Het beleid van de lokale heffingen is vastgelegd in verschillende verordeningen en is in de voorbereiding van de fusie zoveel mogelijk geüniformeerd. Vanaf 2018 zijn alle verordeningen geharmoniseerd. De laatste geharmoniseerde verordeningen zijn eind 2017 vastgesteld. Dit betreft de verordeningen parkeerbelastingen, rioolheffing en gemakkelijkhedenretributie. Laatstgenoemde retributie is vervolgens op 7 maart 2018 ingetrokken en vanaf 2018 niet meer van kracht.

In deze begroting wordt voorgesteld om de indexering van de tarieven, voor zover van toepassing, op 2,5 % te stellen, gelijk aan de verwachte stijging van de lasten. Het tarief voor de precariobelasting op kabels en leidingen mag wettelijk niet meer verhoogd worden.

Kwijtscheldingsbeleid

Belastingplichtigen die de belastingschuld niet kunnen voldoen door het ontbreken van (voldoende) vermogen of inkomen kunnen kwijtschelding aanvragen. Het beleid dat hierbij gehanteerd wordt, ligt vast in de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2017. Voor de afvalstoffenheffing wordt in 2019 kwijtschelding verleend tot maximaal het tarief behorende bij een meerpersoons huishouden. Voor hondenbelasting wordt in 2019 kwijtschelding verleend voor maximaal één hond. Voor andere gemeentelijke belastingen wordt geen kwijtschelding verleend.

Belastingen op onroerende zaakbelastingen Gooise Meren 2019 (OZB)

De berekening en de vaststelling van de OZB tarieven 2019 is feitelijk een reken technische aangelegenheid, omdat wordt uitgegaan van de geraamde OZB opbrengst, inclusief indexering. Met gebruikmaking van de gecorrigeerde WOZ waarde (voor belastingjaar 2019 met waarde peildatum 1-1-2018) en de geraamde OZB opbrengst 2019 komen de OZB tarieven voor 2019 voor de gemeente Gooise Meren dan uit op de volgende percentages:

Tariefgroepen	Geraamde OZB opbrengst	Gecorrigeerde WOZ waarde	Percentage
Woningen eigenaar	7.949.327	10.430.422.000	0,0762%
Niet-woningen eigenaar	1.403.908	1.028.887.000	0,1274%
Niet-woningen gebruiker	1.031.237	887.125.879	0,1085%
Totaal			

Met deze OZB tarieven zal de in de begroting van Gooise Meren geraamde netto OZB opbrengst 2019 van € 10.384.473 worden gerealiseerd.

Effect voor inwoners

Deze nieuwe ozb tarieven hebben bij een gemiddelde WOZ waarde (peildatum 1-1-2018: € 373.000; peildatum 1-1-2017: € 340.000) voor de eigenaren van woningen de volgende effecten:

Gemeente	Gemiddelde OZB aanslag 2018	Gemiddelde OZB aanslag 2019	Verhoging
Gooise Meren	277	284	7

Belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten Gooise Meren 2019 (RZB)

Naast de onroerende zaakbelastingen biedt de Gemeentewet de mogelijkheid om ook voor roerende zaken een belasting te heffen. Deze belastingen worden de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten (RZB) genoemd. De totaal geraamde opbrengst voor deze belastingen in 2019 bedraagt afgerond € 37.000.

In artikel 221 (derde lid) van de Gemeentewet is voorgeschreven dat de tarieven voor de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten gelijk zijn aan die van de OZB. Daarom stellen wij u voor de hiervoor genoemde OZB tarieven 2019 ook te hanteren voor de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten in de Gooise Meren 2019.

Om de heffing van de onroerende zaakbelastingen en de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten in 2019 mogelijk te maken is het noodzakelijk om nieuwe belastingverordeningen voor 1 januari 2019 vast te stellen.

Rioolheffing Gooise Meren 2018

Vanaf 2018 wordt rioolheffing opgelegd op basis van de uitgangspunten, zoals vastgesteld door de raad op 12 oktober 2016. Voor woningen is de eigenaar daarvan belastingplichtig; voor niet-woningen de gebruiker/huurder.

Tarieven Gooise Meren 2019

In onderstaande tabel worden de tarieven voor het jaar 2019 weergegeven.

Heffing	Grondslag	Tarief 2019
<i>algemene heffingen</i>		
OZB woning eigenaar	% WOZ-waarde woning	0,0762%
OZB niet-woning eigenaar	% WOZ-waarde niet-woning	0,1274%
OZB niet-woning gebruiker	% WOZ-waarde niet-woning	0,1162%
RZB	Zie OZB	Zie OZB
Hondenbelasting	Eerste hond	€ 79,44
Hondenbelasting	Twee of meer honden; per hond	€ 137,31
Hondenbelasting	Kennel	€ 402,23
Precariobelasting	Buizen, kabels, draden of leidingen per strekkende m	€ 2,50
Toeristenbelasting	Per overnachting	€ 1,74
Watertoeristenbelasting	Per etmaal	€ 1,74

Heffing	Grondslag	Tarief 2019
<i>Bestemmingsheffingen</i>		
Rioolheffing woning eigenaar	Per aansluiting op de riolering	€ 199,50
Rioolheffing niet-woning gebruiker ⁷	Niet meer afgevoerd dan 500 m ³	€ 194,34
Rioolheffing niet-woning gebruiker	501 - 1.000 m ³	€ 291,51
Rioolheffing niet-woning gebruiker	1.001 - 2.000 m ³	€ 583,03
Rioolheffing niet-woning gebruiker	2.001 - 5.000 m ³	€ 1.360,40
Rioolheffing niet-woning gebruiker	5.001 - 10.000 m ³	€ 2.915,14
Rioolheffing niet-woning gebruiker	> 10.000 m ³	€ 5.830,27
Afvalstoffenheffing gezinnen	Eénpersoonshuishouden	€ 176,79
Afvalstoffenheffing gezinnen	Meerpersoonshuishouden	€ 277,85

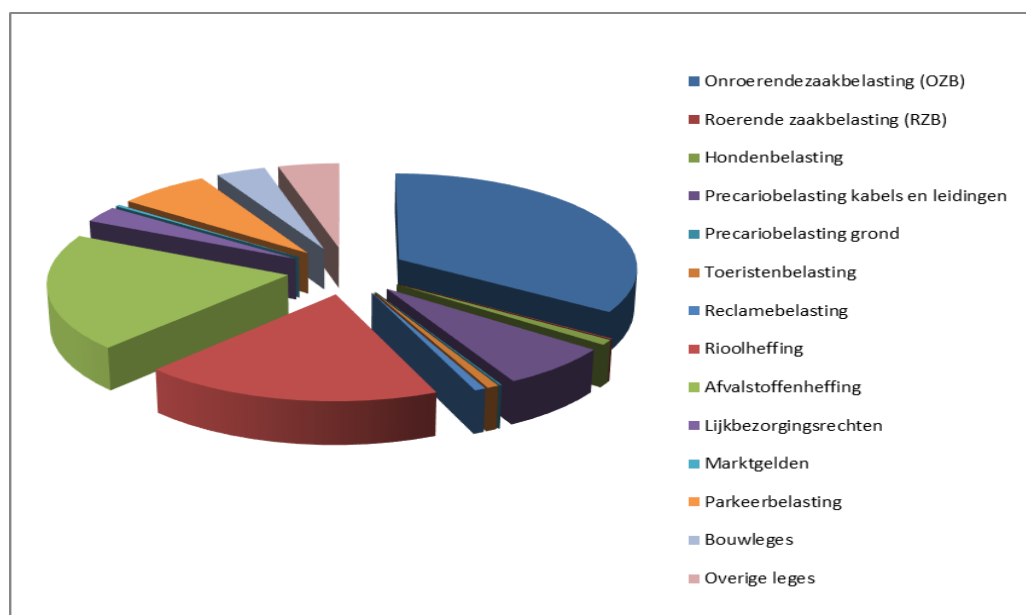
Opbrengsten en tarieven lokale heffingen

Op basis van het beleid, de tarieven en volumeontwikkelingen is in de begroting 2019 een totale belastingopbrengst geraamd van circa € 30,2 miljoen. De samenstelling van de voor 2019 geraamde opbrengst ziet er als volgt uit:

Heffing	% aandeel	opbrengst 2019
Onroerendezaakbelasting (OZB)	34,15%	€ 10.308.050
Roerende zaakbelasting (RZB)	0,12%	€ 37.011
Hondenbelasting	0,89%	€ 267.600
Precariobelasting kabels en leidingen	7,01%	€ 2.115.806
Precariobelasting grond	0,13%	€ 38.600
Toeristenbelasting	0,73%	€ 220.230
Reclamebelasting	0,69%	€ 207.000
Rioolheffing	18,46%	€ 5.573.540
Afvalstoffenheffing	19,78%	€ 5.972.125
Lijkbezorgingsrechten	2,81%	€ 847.235
Marktgelden	0,32%	€ 97.739
Parkeerbelasting	6,74%	€ 2.033.070
Bouwleges	3,66%	€ 1.103.713
Overige leges	4,52%	€ 1.364.475
Totaal	100,00%	€ 30.186.194

⁷ Gebaseerd op gemiddeld verbruik

Grafiek: verdeling opbrengst gemeentelijke heffingen

Lokale belastingdruk voor huishoudens

De lokale belastingdruk voor huishoudens is gerelateerd aan het wonen. Dit betekent berekeningen van de belastingdruk per huishouden (gebruikers en/of eigenaren van woningen) aan de hand van de onroerendezaakbelasting, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de lokale belastingdruk, gerelateerd aan de waarde van de woning. Deze berekeningen zijn indicaties. De gemiddelde (WOZ)-waarde van een woning in Gooise Meren voor belastingjaar 2019 is circa € 373.000.

Gemiddelde woonlasten	
Afvalstoffenheffing	€ 277,85
Rioolheffing	€ 199,50
Onroerendezaakbelasting	€ 284,27
Totaal	€ 761,62

Op basis van de gemiddelde WOZ-woningwaarde per gemeente en de gegevens van 2018 zijn voor de gemeente de woonlasten per huishouden van de gemeenten in de regio in beeld gebracht (bron Coelo/CBS).

Gemeente	Gemiddelde WOZ-waarde	Tarief OZB	Mutatie tarief OZB t.o.v. 2017	OZB bedrag	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Totaal woonlasten 2018	Totaal woonlasten 2017
Blaricum	€ 575.000	0,1183%	-2,8%	€ 680	€ 205	€ 278	€ 1.163	€ 1.211
Gooise Meren	€ 368.000	0,0816%	-0,8%	€ 300	€ 194	€ 271	€ 765	€ 774
Hilversum	€ 276.000	0,0906%	3,2%	€ 250	€ 209	€ 285	€ 744	€ 732
Huizen	€ 284.000	0,0551%	0,9%	€ 156	€ 207	€ 283	€ 646	€ 615
Laren	€ 605.000	0,1089%	0,1%	€ 658	€ 197	€ 264	€ 1.119	€ 1.058
Weesp	€ 253.000	0,0946%	3,8%	€ 239	€ 209	€ 293	€ 741	€ 729
Wijdmeren	€ 350.000	0,1284%	0,8%	€ 449	€ 286	€ 268	€ 1.003	€ 979

Kostendekkende heffingen

In het najaar van 2017 is het onderzoek naar de mogelijkheden van het toerekenen van kosten voor de diverse leges en tarieven afgerond. Per onderdeel worden kostenonderbouwingen opgesteld zodat inzichtelijk wordt gemaakt welke kosten zijn toe te rekenen en wat de inkomsten zullen zijn. Daarnaast zijn de nieuwe rente- en overheadregels van de BBV van toepassing. Hiermee kan de kostendekkendheid worden bepaald.

Berekening van kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing	2019 (in € x 1.000)
Kosten taakveld afval	5.280
Inkomsten taakveld afval, excl. heffingen	-10
Netto kosten taakveld	5.270
Toe te rekenen kosten kwijtschelding	210
Overhead	38
BTW op exploitatie en investeringen	1.099
Totale kosten	6.617
Opbrengst heffingen	5.985
Dekkingspercentage	90,5%

Berekening van kostendekkendheid van de rioolheffing	2019 (in € x 1.000)
Kosten taakveld riolering	4.761
Inkomsten taakveld riolering, excl. heffingen	-362
Netto kosten taakveld	4.399
Overhead	446
BTW op exploitatie en investeringen	728
Totale kosten	5.574
Opbrengst heffingen	5.574
Dekkingspercentage	100%

Berekening van kostendekkendheid van de begraafrechten	2019 (in € x 1.000)
Kosten taakveld begraven	1.147
Inkomsten taakveld begraven, excl. heffingen	-381
Netto kosten taakveld	766
Overhead	446
Totale kosten	1.212
Opbrengst heffingen	816
Dekkingspercentage	67%

Berekening van kostendekkendheid van de marktgelden	2019 (in € x 1.000)
Kosten taakveld marktgelden	84
Inkomsten taakveld marktgelden, excl. heffingen	-3
Netto kosten taakveld	81
Overhead	44
BTW	5
Totale kosten	130
Opbrengst heffingen	96
Dekkingspercentage	74%

Berekening van kostendekkendheid van de leges	2019 (in € x 1.000)
Kosten taakveld leges	2.156
Inkomsten taakveld leges, excl. heffingen	-
Netto kosten taakveld	2.156
Overhead	1.327
Totale kosten	3.482
Opbrengst heffingen	1.915
Dekkingspercentage	55%

Berekening van kostendekkendheid van de leges titel 1	2019 (in € x 1.000)
Kosten taakveld leges titel 1	869
Inkomsten taakveld leges titel 1, excl. heffingen	-
Netto kosten taakveld	869
Overhead	413
Totale kosten	1.282
Opbrengst heffingen	730
Dekkingspercentage	57%

Berekening van kostendekkendheid van de leges titel 2	2019 (in € x 1.000)
Kosten taakveld leges titel 2	1.186
Inkomsten taakveld leges titel 2, excl. heffingen	-
Netto kosten taakveld	1.186
Overhead	846
Totale kosten	2.033
Opbrengst heffingen	1.137
Dekkingspercentage	56%

Berekening van kostendekkendheid van de leges titel 3	2019 (in € x 1.000)
Kosten taakveld leges titel 3	100
Inkomsten taakveld leges titel 3, excl. heffingen	-
Netto kosten taakveld	100
Overhead	67
Totale kosten	167
Opbrengst heffingen	47
Dekkingspercentage	28%

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Aanleiding en achtergrond

Door inzicht in de risico's is de organisatie in staat om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's die gerelateerd zijn aan toekomstige activiteiten in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico's te verkrijgen worden er risico-inventarisaties uitgevoerd. De inventarisatie wordt gedurende het jaar bijgewerkt. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van de meest recente risico-inventarisatie om een zo actueel mogelijk beeld te geven. Risico's zijn meestal niet jaargebonden.

Op basis van de geïnventariseerde risico's is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. Dit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit om het weerstandsvermogen van Gooise Meren te berekenen.

In 2018 is gestart met het opstellen van een Nota Risicomanagement, waarin de kaders rond het risicomanagement worden verduidelijkt en geactualiseerd. Deze zal in 2019 worden voorgelegd aan de raad.

Risicoprofiel

Om de risico's van gemeente Gooise Meren in kaart te brengen, is een risicoprofiel opgesteld. Dit risicoprofiel is tot stand gekomen met behulp het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem), waarmee risico's systematisch in kaart zijn gebracht en beoordeeld. In totaal zijn 75 risico's in beeld gebracht. De geïnventariseerde risico's zijn in klassen ingedeeld en geplaatst in een risicokaart. De risicokaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Een risico dat in het groene gebied zit, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico dat een score heeft in het oranje gebied, vraagt om aandacht. Een risico met een risicoscore in het rode gebied vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Preventieve of reducerende maatregelen kunnen de kans of het gevolg terugbrengen naar een niveau dat een meer acceptabele waarde heeft.

Financieel

$x > € 1.000.000$	2	3	1		1
$€ 500.000 < x < € 1.000.000$	2	2	2	1	1
$€ 100.000 < x < € 500.000$	2	4	7	10	6
$€ 10.000 < x < € 100.000$	3	7	5	2	2
$x < € 10.000$					
Geen financiële gevolgen of PM	4	5	2		1
Kans	1%	10%	25%	50%	75%

In onderstaand overzicht zijn de tien risico's gepresenteerd, die de hoogste bijdrage hebben aan de benodigde weerstandscapaciteit. In deze tabel leest u een korte omschrijving van het risico, een beschrijving van het verwachte financiële gevolg en het bijbehorende invloed percentage. Dit percentage geeft aan hoeveel procent dit risico bijdraagt aan het verwachte totale financiële gevolg. Dit zijn dus de tien risico's die mogelijk de grootste verwachte financiële impact hebben.

In de laatste kolom is aangegeven of het risico ten opzichte van de laatste gepresenteerde stand (Jaarstukken 2017) nieuw is in de top 10. De stand van de laatste risico-inventarisatie wordt gebruikt om een zo actueel mogelijk beeld te geven.

Nr.	Risico	Financieel gevolg	Invloed	Wijziging
1	Bouwkosten Onderwijshuisvesting: Aanbestedingen van het werk / te realiseren voorziening onderwijshuisvesting vallen hoger uit.	Budget ontoereikend voor de realisatie van een kwalitatieve huisvestingsvoorziening die voldoet aan wettelijke eisen.	13,96%	N
2	Juridische procedures en behandelen WOB-verzoeken.	Extra beslag op ambtelijke organisatie en rechtzaakkosten.	7,56%	N
3	Garantie- en vaststellingsovereenkomsten Gooiberg: Eigenaren van woningen op Gooiberg doen bij verkoop van hun woning een beroep op deze overeenkomst met de gemeente.	De gemeente dient per woning het verschil tussen de marktwaarde (onvervuild) en de verkoopprijs bij te passen inclusief taxatie- en veilingkosten.	6,89%	O
4	WIKRO leiding: Claim van AGV wordt door de rechter toegewezen en de gemeente is aansprakelijk voor vertragingschade.	Vertragingschade	5,10%	O
5	Crailo: De huidige geurcirkel van de manege wordt gehandhaafd, waardoor er minder ontwikkelmogelijkheden zijn.	Verminderde inkomsten	4,37%	O
6	Ontwikkeling Stationsgebied: Definitieve toekenning subsidie voor herontwikkeling fietsenstalling is nog onzeker.	Budgetoverschrijding	4,18%	O
7	Krijgsman: Hoge kosten Toerit voor te realiseren bruggen over de Trekvaart.	Budgetoverschrijding	3,41%	O
8	Krijgsman: Vervuiling n.a.v. explosie van springstof in de bodem van schoolkavel.	Vertragingschade	3,22%	N
9	Toename uitbreiding Japanse duizendknoop, reuze berenklauw en eikenprocessierups.	Hoge kosten bestrijding en opruiming	2,87%	N
10	AVG (Algemene verordening gegevensbescherming): Het niet voldoen aan de regels van deze wet.	Mogelijke boete van het AP (Autoriteit Persoonsgegevens)	1,49%	O

N = Nieuw in top 10, O = Ongewijzigd

Ten opzichte van de risico-inventarisatie bij de jaarstukken 2017 is de totale financiële impact van de financiële risico's licht afgenomen van € 56.192.000 naar € 55.180.500. Hieronder volgt een overzicht van de grootste wijzigingen:

Vervallen:

- Schade infrastructuur: Het risico dat er schade ontstaat aan de wegen, bermen en bruggen als gevolg van de uitvoering van het project SAAOne (A1/A6) buiten het gebied van het Tracébesluit en niet wordt vergoed door de ontwikkelaar heeft zich voorgedaan. Met de ontwikkelaar zijn er afspraken gemaakt over vergoedingen voor de herstelwerkzaamheden.
- BUIG: de huidige prognose is dat de USD in 2018 budgetneutraal uitkomt ten opzichte van de Begroting. Het bestand daalt en de inschatting is dat dit een meerjarige trend is.

Nieuw:

- Bouwkosten Onderwijshuisvesting: door schaarheid in arbeid zijn de bouwkosten de afgelopen maanden extreem gestegen t.o.v. het prijspeil 2017 waarmee rekening gehouden is in het IHP.
- Toename uitbreiding Japanse duizendknoop, reuze berenklaauw en eikenprocessierups door de warme zomer.
- Juridische procedures en behandelen WOB-verzoeken.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's is een Monte-Carlo risicosimulatie uitgevoerd. Deze simulatie berekent duizenden keren per risico het gevolg maal de kans. De risicosimulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale risicobedrag ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Onderstaande tabel toont de resultaten van de risicosimulatie.

Zekerheidspercentage	Bedrag
75%	€ 4.486.237
80%	€ 4.740.350
85%	€ 5.084.766
90%	€ 5.563.564
95%	€ 6.383.327

In bovenstaande tabel wordt de omvang van de benodigde weerstandscapaciteit aangegeven, verbonden aan de mate van betrouwbaarheid van de simulatie. Uit bovenstaande tabel volgt dat met een zekerheid van 90% alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 5.563.564.

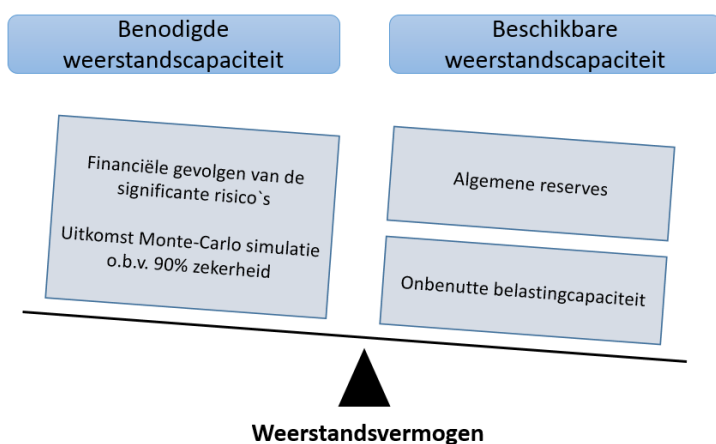
Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van gemeente Gooise Meren bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. De samenstelling en omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is in de onderstaande tabel opgenomen. In gemeente Gooise Meren is een aantal reserves dat (ten dele) herbestemd kan worden. In totaal bedrag van € 41.793.787.

Weerstandscapaciteit	2019
Algemene reserve per 1 januari 2019	26.792.564
Onbenutte belastingcapaciteit 2019	PM
Stelpost onvoorzien	50.000
Vrij besteedbare bestemmingsreserves	14.951.224
Totale weerstandscapaciteit (vooralsnog excl. onbenutte belastingcapaciteit)	41.793.787

Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moet de relatie worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}^8}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 41.793.787}{€ 5.563.564} = 7,51$$

Tabel: Weerstandsnorm

Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente en biedt een waardering van het berekende ratio. Het ratio van Gooise Meren valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

⁸ Exclusief onbenutte belastingcapaciteit

Kengetallen

Verloop van de kengetallen	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Raming 2020	Raming 2021	Raming 2022
netto schuldquote	58,1%	100,9%	69,0%	95,7%	112,8%	124,5%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	58,0%	100,9%	69,0%	95,7%	112,8%	124,5%
solvabiliteitsratio	25,1%	21,3%	27,8%	20,9%	18,9%	17,3%
structurele exploitatieruimte	5,5%	1,1%	0,7%	0,3%	0,5%	-0,8%
grondexploitatie	1,1%	1,9%	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%
belastingcapaciteit	111,0%	104,5%	107,4%	107,4%	107,4%	107,4%

De hieronder gebruikte categorieënindeling voor de financiële kengetallen wordt gehanteerd door de provincie. Dit is gebaseerd op de signaleringswaarden, zoals die bij stresstesten voor 100.000+ gemeenten worden gehanteerd.

Netto gecorrigeerde schuldquote

Netto gecorrigeerde schuldquote (= schuldlast ten opzichte van eigen middelen). De nettoschuld betreft de totale schuldlast (aangegane leningen). De schuldlast verminderd met alle doorgeleende/verstrekte leningen leidt tot een gecorrigeerde nettoschuld.

Categorie A = kleiner dan 90% het minst risicovol

Categorie B = 90-130% matig risico

Categorie C = groter dan 130% zeer risicovol

Toelichting:

Door forse investeringen (met name onderwijshuisvesting en herinrichtingen) neemt het risico toe.

Solvabiliteit

Solvabiliteitsratio (= in hoeverre is de gemeente in staat om aan haar financiële verplichtingen te voldoen).

Categorie A = groter dan 50% het minst risicovol

Categorie B = 20-50% matig risico en

Categorie C = kleiner dan 20% zeer risicovol

Toelichting:

Met 28% valt Gooise Meren onder categorie B.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte (= welke structurele ruimte heeft de gemeente om haar eigen lasten te dragen).

Categorie A = groter dan 0% het minst risicovol

Categorie B = 0% matig risico

Categorie C = kleiner dan 0% zeer risicovol

Toelichting:

De structurele exploitatieruimte is gedaald met name door lager structurele onttrekkingen aan de reserves.

Grondexploitatie

Grondexploitatie (= hoe verhoudt de waarde van de grond zich tot de totale (geraamde) baten)

Categorie A = kleiner dan 20% het minst risicovol

Categorie B = 20-35% matig risico

Categorie C = groter dan 35% zeer risicovol

Toelichting:

Met 1% valt Gooise Meren onder categorie A. Dit risico is voor Gooise Meren erg laag, omdat de gemeente weinig grondexploitaties heeft en ook de financiële omvang klein is.

Belastingcapaciteit

Belastingcapaciteit (= hoe verhoudt de belastingdruk zich ten opzichte van het landelijke gemiddelde).

Categorie A = kleiner dan 95% het minst risicovol
Categorie B = 95-105% matig risico
Categorie C = groter dan 105% zeer risicovol

Toelichting:

Met 107% valt Gooise Meren onder categorie C, zeer risicovol. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. De gemiddelde woonlasten liggen iets hoger dan gemiddeld in Nederland en dit komt voornamelijk door de hogere WOZ-waarden van de woningen in Gooise Meren, ten opzichte van het landelijk gemiddelde, die zorgen voor een gemiddeld hogere OZB (onroerendezaakbelasting). Het percentage van de OZB in Gooise Meren ligt onder het gemiddelde van Nederland.

De lokale heffingen en belastingen kunnen nog worden verhoogd en daardoor zien wij het kengetal 'belastingcapaciteit' niet als risico.

Beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen

Op basis van bovenstaande uitkomsten kunnen we stellen dat de financiële positie van de gemeente goed is. Alleen het kengetal belastingcapaciteit valt onder zeer risicovol, maar geeft een vertekend beeld in de situatie van Gooise Meren en wordt niet als een risico gezien. Het hoge investeringsvolume vraagt wel om zorgvuldigheid.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft via een dwarsdoorsnede van de begroting inzicht in de mate van onderhoud en de financiële lasten die daarmee gepaard gaan. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goed inzicht in de financiële positie.

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen worden de volgende kapitaalgoederen opgenomen:

1. Riolering
2. Wegen
3. Kunstwerken
4. Openbare verlichting
5. Speelvoorzieningen
6. Gebouwen
7. Groen en natuur
8. Sportvelden en accommodaties
9. Waterwegen
10. Verkeerregelininstallaties
11. Exploitatie onroerende zaken
12. Sportfondsen Naarden
13. MFA De Zandzee

Van deze kapitaalgoederen wordt aangegeven:

1. Het beleidskader
2. De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties
3. De vertaling van de financiële consequenties in de begroting
4. De ontwikkelingen in 2019

Het beleidskader

Het beleid, beheer en de financiële gegevens met betrekking tot het onderhoud van kapitaalgoederen zijn in het volgende schema samengevat.

Nr.	Kapitaalgoed	Beheer-/beleidsplannen	Looptijd t/m	Achterstallig onderhoud	Begrote expl.lasten 2019 ¹
1	Riolering	Verbreed GRP 2018-2022*	2022	Nee	4,395
1	Riolering	Visie Buitenruimte 2018	2022	Nee	
2	Wegen	Beheerplan Wegen 2.0	2022	Nee	3,764
2	Wegen	Visie Buitenruimte 2018	2022	Nee	
3	Kunstwerken	Beheerplan Civiele Kunstwerken 2.0	2022	Nee	0,274
3	Kunstwerken	Visie Buitenruimte 2018	2022	Nee	
4	Openbare verlichting	Beheerplan Openbare verlichting 1.0	2022	Nee	0,749
4	Openbare verlichting	Visie Buitenruimte 2018	2022	Nee	
5	Speelvoorzieningen	Beheerplan speelvoorzieningen 3.0	2022	Nee	0,445
5	Speelvoorzieningen	Visie Buitenruimte 2018	2022	Nee	
6	Gebouwen	Visie Buitenruimte 2018	2022	Ja**	0,944
6	Gebouwen	Beheerplan gebouwen 3.0	2022	Ja**	
7	Groen	Visie Buitenruimte 2018	2022	Nee	4,163
7	Groen	Groenbeheerplan	2022	Nee	
8	Sportvelden en accommodaties	Visie Buitenruimte 2018	2022	Nee	2,160
8	Sportvelden en accommodaties	Beheerplan Sportvelden 3.0	2022	Nee	
9	Waterwegen	Visie Buitenruimte 2018	2022	Nee	0,500
10	Verkeersregelininstallaties	Beheerplan Verkeersinstallaties 1.0	2022	Nee	0,506
10	Verkeersregelininstallaties	Visie Buitenruimte 2018	2022	Nee	
11	Exploitatie onroerende zaken	MJOP	2024	Nee	1,070
12	Sportfondsen Naarden	MJOP	2021	Nee	0,210
13	MFA De Zandzee	MJOP	2031	Nee	0,984
Totaal					20,163

* Dit beleidsplan zal eind 2018 worden vastgesteld.

** Enig achterstallig onderhoud.

¹Begrote bedragen 2019 voor Gooise Meren x € 1 mln.

De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

De vastgestelde Visie Buitenruimte is vertaald naar beheerplannen voor de verschillende kapitaalgoederen. Hierin zijn de financiële middelen ten behoeve van het dagelijks onderhoud, het planmatig onderhoud alsmede de benodigde investeringen opgenomen.

De beheerplannen zijn in 2018 vastgesteld door het college.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De hierboven genoemde financiële middelen zijn voor wat betreft het dagelijks onderhoud als exploitatielast opgevoerd. Het planmatig onderhoud heeft geleid tot ophoging van de dotaties aan de onderhoudsvoorzieningen en de investeringen zijn meegenomen in het meerjareninvesteringsplan. De daaruit voortvloeiende kapitaallasten zijn verwerkt in onderliggende begroting.

Ontwikkelingen in 2019

1. Riolering

In 2019 worden alle straat- en trottoirkolken weer gereinigd, hiervoor is in 2017 een meerjarig onderhoudscontract afgesloten.

Er wordt in 2019 een meerjarig onderhoudscontract afgesloten om delen van het hoofdriool te reinigen en inspecteren.

Het planmatig schoonmaken/inspecteren van de pompputten wordt begin 2019 voor meerdere jaren aanbesteed. Deze onderhoudswerkzaamheden starten gelijk in 2019.

Om de rioolpompen, overstorten, bergbezinkvoorzieningen op afstand te kunnen controleren en/of uit te lezen wordt de benodigde hoofdpomp/meetsystemen hiervoor opnieuw aanbesteed in 2019.

2. Wegen

Beheer – Beheerplan Wegen 2.0

In Beheerplan Wegen 2.0 is naast een verdere uitdieping van de onderhoudsplanning en de financiële vertaling daarvan, ook de vastgestelde beleidsmatige kaders verwerkt. Tevens is er in deze versie meer aandacht voor een integrale benadering van het kapitaalgoed Wegen, doordat ook aspecten als gladheidbestrijding en straatreiniging zijn betrokken.

Onderhoud

Het gangbaar en veilig houden van de wegen is een belangrijk taak en wordt in 2019 dagelijks uitgevoerd. De meldingen van bewoners of weggebruikers worden geregistreerd en zo snel mogelijk opgelost. Het klein dagelijks onderhoud wordt hoofdzakelijk door onze eigen medewerkers Beheer en Service uitgevoerd; tevens kan de contract aannemer ingezet worden.

In en rondom de kernen Muiden en Muiderberg wordt in 2019 gestart met uitvoering van de werkzaamheden die voortkomen uit het Wegenbeheerplan Muiden.

De maatregelen worden integraal uitgevoerd met de vakdisciplines riolering, groenvoorzieningen, openbare verlichting en speelplaatsen.

De deelprojecten 'Mariahoeve (Muiden) & Eikenlaan (Muiderberg)' starten in het 4^e kwartaal 2019 en loopt qua uitvoering door in 2020. Bewoners van deze wijk en straat zijn betrokken bij de projecten door middel van info avonden en enquêtes. De reacties en ideeën worden in de reactienota verwerkt.

De wegen in Bussum en Naarden zijn in 2016 geïnspecteerd. De uitvoeringsmaatregelen van het wegenonderhoud aan zowel de elementenverhardingen (klinkers, tegels) als asfaltverhardingen worden volgens planning uitgevoerd.

Grootschalige vervangingen – herinrichtingsprojecten

In 2019 wordt gestart met het project Beerensteinerlaan en Burgemeester van Wettumweg. Gelijktijdig met de vervanging van de riolering wordt de bovengrondse weginrichting in deze laan en straat gewijzigd en alle verhardingen totaal vernieuwd. Het project is naar verwachting begin 2020 gereed.

Het asfalt van de Brediusweg wordt in 2019 vervangen voor een nieuwe deklaag. Deze deklaag wordt uitgevoerd in een geluid reducerend asfalt zodat omwonenden minder last hebben van geluidsoverlast door motorvoertuigen. Ook de Rijksweg, vanaf de Churchillstraat tot de Lambertus Hortensiuslaan, wordt voorzien van een nieuw geluid reducerende asfalt deklaag. Deze werkzaamheden worden gecombineerd met het project aanleg rotonde Rijksweg/Churchillstraat.

Toegankelijkheid wegen

In het kader van inclusie en de uitvoering van de visie buitenruimte inventariseren we in 2019 de toegankelijkheid van de openbare ruimte van Gooise Meren. Het gaat om de toegankelijkheid bij oversteek locaties en stoepen, het in en uit lopen van openbare voorzieningen en haltering locaties openbaar vervoer. Ook wordt er in de ontwerpfasen van een nieuw inrichtingsplan de toegankelijkheid openbare ruimte getoetst a.d.h.v. de richtlijnen kennisplatform CROW.

Straatreiniging

Het kwaliteitsniveau voor de straatreiniging binnen het gebied Gooise Meren wordt op beeldkwaliteit onderhouden. De afgelopen jaren is het kwaliteitsniveau Voldoende gehanteerd. In de Visie Buitenruimte is vastgesteld dat de centra van de vier stadskernen en de stations in Gooise Meren op het kwaliteitsniveau Goed wordt onderhouden. De beeldkwaliteitsniveau Goed is qua inspanning verplichting doorgevoerd binnen de uitvoering intern personeel en externe aannemer straatreiniging.

3. Kunstwerken

In 2019 worden de volgende onderhoudswerkzaamheden volgens het Beheerplan Kunstwerken uitgevoerd:

- Herengracht, Damwand planken vervangen
- Purperreiger, vervangen brugdek en schilderwerk
- Beatrixbrug, herstel brugdek en schilderwerk
- Hakkelaarsbrug, herstel brugdek en schilderwerk

Het onderhoud en storingsen aan de beweegbare bruggen worden in 2019 uitgevoerd door een contract aannemer. De werkzaamheden die vanuit het contract uitgevoerd worden zijn het reinigen van de bruggen, het smeren en mechanisch op orde houden van de bruggen.

De bediening van de beweegbare bruggen in de kernen Muiden en Muidenberg worden door Waternet verzorgd. De bruggen in de kern Naarden wordt door de afd. Beheer en Service bediend.

De brug Oud Blaricumerweg wordt in 2019 geheel gerenoveerd. Deze brug wordt vanuit het team Projecten als project opgepakt en gerealiseerd. De leuningen van de fietsbruggen van deze brug worden hergebruikt bij de herstelwerkzaamheden van de brug Purperreiger en de brug Regenwulp, beide gelegen in Muidenberg. Tevens worden dek planken vervangen.

In 2019 wordt het dek van de Prinses Beatrixbrug vervangen en het ijzerwerk geschilderd. De planken van de damwand Herengracht worden vervangen.

4. Openbare Verlichting

Weg- en straatverlichting, zoals lantaarnpalen in woongebieden zijn bijna onmisbaar na zonsondergang. De gemeente Gooise Meren zorgt dat de verlichting goed functioneert en er verzorgd uitziet. In 2019 wordt door de contract aannemer het reguliere onderhoud aan de openbare verlichting uitgevoerd. De onderhoudswerkzaamheden betreffen het schoonmaken van de lichtmasten en armaturen, het verwijderen van bestikking, en het vervangen van gloeilampen voor duurzame led verlichting om energie te besparen. De schade en storingsmeldingen worden wekelijks afgehandeld, dit wordt gemonitord door een 2 wekelijks overleg Gooise Meren met de contract aannemer. Verplaatsingen van lichtmasten of aanpassingen van de armaturen worden getoetst en op maatwerk uitgevoerd.

Voor het project Mariahoeve is een nieuw lichtplan gemaakt. Tevens is er via de buurtparticipatie drie nieuwe armaturen voorgesteld waaruit bewoners kunnen kiezen. De bewoners hebben hieruit een keuze gemaakt. Dit duurzame armatuur wordt tijdens uitvoering van het project geplaatst. Ook in 2019 wordt a.d.h.v. een nieuw vervangingslichtplan de verlichting armaturen in het gebied Bos van Bredius, Bollenlaan, Huizerstraatweg, Naarderwoonbos en het industrie gebied Gooimeer Noord vervangen. Voor de laatste twee genoemde gebieden moet de armatuur door middel van participatie nog worden gekozen.

5. Speelvoorzieningen

Vanaf 2018 worden de speellocaties en speeltoestellen beheerd volgens het beheerplan speelvoorzieningen 3.0. Dit houdt in dat we zorgen dat locaties en toestellen; heel, schoon (basis) en veilig zijn. De jaarlijkse veiligheidsinspectie wordt uitgevoerd volgens de normen voor speeltoestellen (NEN-EN 1176) en ondergronden (NEN-EN 1177). Resultaten worden in het gemeentelijk beheerprogramma (Greenpoint) vastgelegd en noodzakelijke onderhouds- en herstelwerkzaamheden worden voorbereid en uitgevoerd.

Vervangingen (kapitaal investeringen)

Jaarlijks wordt een deel van de ondergronden en speeltoestellen vervangen. Redenen hiervoor zijn schade, einde levensduur en veroudering. Bij vervangingen of herinrichting wordt, in het kader van bespeelbaarheid van de openbare ruimte, gekeken of er in de directe omgeving speelmogelijkheden zijn of gecreëerd kunnen worden waarbij de huidige locatie aansluit, kleiner/anders ingericht kan worden of misschien zelfs kan vervallen. Herinrichtingen worden vroegtijdig aan de buurt kenbaar gemaakt middels bewonersbrieven en de gemeentelijke website. Buurtparticipatie is een vast gegeven binnen ontwerp en inrichtingselementen. Vanaf 2019 zal toegankelijkheid en breed gebruik een basiselement in het ontwerp worden.

Voor de benodigde vervangen zal in januari een investeringsaanvraag gedaan worden.

6. Gebouwen

Nu de renovatie van het gemeentehuis in Bussum is afgerond zal in 2018 de kelder een update gaan krijgen. We verwachten 2019 een opnieuw ingerichte kelder in gebruik te kunnen nemen.

Ook in 2019 zullen enkele toegekende BRIM-subsidies worden ingezet om monumentale panden binnen het bezit van Gooise meren te onderhouden.

De planmatig vastgestelde werkzaamheden zoals schilderwerk en groot onderhoud daken zullen eind 2018 voor een periode van 4 jaar zijn aanbesteed. In 2019 zullen deze werkzaamheden die voor dit jaar zijn gepland worden uitgevoerd.

De ESCo-pilot voor 5 panden zal in 2019 van start gaan waarna de aanbesteding van alle overige E- en W-installaties kan worden opgestart.

Integrale veiligheid zal verder geautomatiseerd worden waardoor deze nog beter geborgd kan zijn.

De aula op de begraafplaats in Bussum zal een update krijgen om te kunnen voldoen aan eisen en wensen van deze tijd. Hierbij zullen participatie en duurzaamheid de leidraad zijn.

7. Groen

Om achterstallig onderhoud aan het groen weg te werken is er een nul-meting voor Gooise Meren uitgevoerd. Aan de hand van deze nul-meting is er een renovatieplanning gemaakt en is er gestart met het renoveren van het groen. De groenrenovaties lopen door in 2019. Veel van deze werkzaamheden worden in projecten integraal meegenomen.

8. Sportvelden en accommodaties

Vanaf 2018 worden de buitensportaccommodaties beheerd volgens het beheerplan Sportvelden 3.0. Dit houdt in dat we zorgen dat de sportcomplexen; functioneel, schoon (basis) en veilig zijn. Velden en banen zijn ingericht -en functionerend volgens de bondsnormen van de betreffende sporttakken. In Gooise Meren zijn dit; voetbal, hockey, tennis, rugby, handbal, korfbal en atletiek. In 2018 is er een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd door KIWA-Isa-sport waarmee de komende jaren een aantal groot onderhoud en vervangingen gepland kunnen worden. Dit onafhankelijk onderzoek naar de kwaliteit van velden en parken zal vierjaarlijks herhaald worden.

Bij vaststelling van het meer jaren beheerplan Sportvelden zal borging van kwaliteit zeker gesteld worden.

Vervangingen (kapitaal investeringen)

Jaarlijks wordt een deel van de velden, banen en parkinrichtingen vervangen. Doel hierbij is de borging van goede buitensportaccommodaties in de gemeente Gooise Meren. Door het relatief grote aantal kunstgras sportvelden bepaald de technische levensduur van de velden veelal het vervangingsjaar. Overige elementen zoals veldverlichting, hekwerken paden en groen zijn ook opgenomen een vervangingsplan.

Voor de benodigde vervangen zal in januari een investeringsaanvraag gedaan worden.

Vanaf 2019 wordt bij vervangingen uitdrukkelijk gezocht naar kansen om duurzaamheid en milieuaspecten mee te nemen in de voorbereiding. Denk hierbij aan LED-veldverlichting en het soort vullingsmateriaal bij de kunstgras voetbalvelden. Uiteraard dienen alle sportondergronden aan de bondseisen te voldoen.

In 2018 is de veldverlichting van het softbalveld van HCAW vervangen voor LED veldverlichting.

9. Waterwegen

Behoudens het reguliere onderhoud zijn er in 2019 geen bijzonderheden.

10. Verkeersregelininstallaties (VRI)

In 2019 geldt voor verkeersregelininstallaties dat ze vanzelfsprekendheid hun werk doen. Ze zorgen ervoor dat op kruispunten veilig kan worden overgestoken en dat wachttijden worden beperkt. Een nieuwe contract aannemer voert het reguliere onderhoud aan alle VRI's, doseerlichten en hydraulische afsluitingen uit. In het geval van storing of uitval wordt een veilige verkeersafwikkeling gegarandeerd door de storing zo snel mogelijk te verhelpen en mogelijk met ondersteuning van de inzet verkeersregelaars. In 2019 worden alle VRI's aangesloten op een verkeerscentrale van de Provincie Noord-Holland. Ook inventariseren we in het kader van inclusie wachttijdvoorspellers om de doorstroom van het verkeer te voorspellen zodat fietsers minder vaak door rood licht rijden. Tevens inventariseren we rateltickers bij oversteekplaatsen om mensen met beperkingen te ondersteunen.

11. Exploitatie roerende zaken

Met betrekking tot MFA De Rijver/ - de Kazerne, - Breeduit en - Muizenfort zijn er behoudens het reguliere onderhoud in 2019 geen bijzonderheden.

12. Sportfondsen Naarden

Behoudens het reguliere onderhoud zijn er in 2019 geen bijzonderheden. Wel zullen er nieuwe meer jaren onderhoudsplannen worden opgesteld waaronder een variant waarbij duurzaamheid een belangrijke rol speelt.

13. MFA De Zandzee

Behoudens het reguliere onderhoud zijn er in 2019 geen bijzonderheden. Wel zullen er nieuwe meer jaren onderhoudsplannen worden opgesteld waaronder een variant waarbij duurzaamheid een belangrijke rol speelt.

Paragraaf financiering

Algemene ontwikkelingen

De gemeente dient een paragraaf Financiering in zowel de begroting als in het jaarverslag op te nemen waarin aangegeven wordt op welke manier er uitvoering wordt gegeven aan de financieringsfunctie. Het uitgangspunt hierbij is het beheersen van risico's, met name het renterisico. Bij een hoog renterisico zijn de gevolgen van een stijgende rente groot voor de financiële resultaten in een bepaald jaar. Daarnaast zijn er risico's op kredieten, liquiditeiten en koersen.

Financieringsbeleid

De beleidsdoelstelling van het Financieringsbeleid van de gemeente Gooise Meren kan als volgt worden omschreven:

De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend financieringsbeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en ter beperking van risico's.

Renterisico's

Een hoofddoel van financiering is het beperken van de gevolgen van een stijgende rente. Aan de andere kant dient er optimaal geprofiteerd te worden van lage rentestanden. Met behulp van het bijhouden van de ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt en de grote diversiteit in leningsproducten wordt continu geprobeerd om een zo optimaal mogelijk resultaat te behalen tegen een verantwoord risico.

Door de Wet verplicht schatkistbankieren zijn deze mogelijkheden echter ingeperkt. De Wet verplicht alle decentrale overheden om hun overtollige (liquide) middelen aan te houden in de schatkist. Het woord 'overtollig' verwijst naar alle middelen die decentrale overheden niet onmiddellijk nodig hebben voor de publieke taak. (Onderdelen van) decentrale overheden mogen ongeacht de vormgeving dus geen bewaarfunctie voor publieke middelen vervullen.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft het renterisico op de korte termijn weer. Hieronder vallen alle kortlopende financieringen met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar. De kasgeldlimiet is gericht op het voorkomen van ongewenste renterisico's die ontstaan door het aangaan van overmatige korte termijn financieringen en stelt een grens aan de omvang van de korte schuld waarover de gemeente renterisico mag lopen. De toegestane kasgeldlimiet is 8,5% van de totale begroting. Voor 2019 ziet de kasgeldlimiet er als volgt uit.

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)	Begroting 2019
1 Begrotingstotaal (grondslag 1 jan 2019)	132.602
2 Percentage regeling	8,50%
3 (1*2) Kasgeldlimiet	11.271

Deze ruimte zal zoveel mogelijk worden benut omdat bij een normale rentestructuur kortlopende geldleningen goedkoper zijn dan langlopende geldleningen of de roodstandfaciliteit bij onze huisbankier.

Renterisiconorm

In de Wet Fido (Wet financiering decentrale overheden) is door het Rijk de renterisiconorm geïntroduceerd. Met de invoering van deze renterisiconorm wordt een kader gesteld tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille van de gemeente, dat het renterisico uit hoofde van renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. De renterisiconorm houdt in dat het totaal aan renteherzieningen en aflossingen in een jaar niet hoger mag zijn dan 20% van het begrotingstotaal van dat jaar. Dit betekent dat voor het jaar 2019 de renterisiconorm als volgt kan worden berekend:

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
1 Renteherzieningen	0	0	0	0
2 Aflossingen	7.384	9.224	10.769	11.482
3 (1+2) Renterisico	7.384	9.224	10.769	11.482
4a Begrotingstotaal (grondslag 1 jan 2019)	132.602			
4b Percentage regeling	20%			
4 (4a x 4b / 100) Renterisiconorm	26.520	26.520	26.520	26.520
5a (4 > 3) Ruimte onder renterisiconorm	19.136	17.296	15.751	15.038
5b (3 > 4) Overschrijding renterisiconorm	0	0	0	0

Aangezien het bedrag aan aflossingen lager is dan de renterisiconorm kan gesteld worden dat er voldaan wordt aan de eisen in de Wet Fido.

Kredietrisico's

Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen gemeenten leningen verstrekken. Op deze verstrekte leningen loopt de gemeente kredietrisico. Gooise Meren heeft in totaal voor circa € 25 miljoen aan leningen verstrekt.

Financiering

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte, rekening houdend met (geplande) (des-)investeringen en beschikbare interne en externe middelen. In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. De activa van de gemeente Gooise Meren zullen per begin 2019 als volgt gefinancierd worden:

Omschrijving	Bedrag
Boekwaarde vaste activa	185.114.128
<i>vaste financieringsmiddelen</i>	
Reserves	55.400.032
Voorzieningen	8.124.382
Langlopende leningen	105.955.890
Totaal vaste financieringsmiddelen	169.480.303
Vlottende financieringsmiddelen	15.633.825

Prognose financieringsbehoefte

In onderstaand schema worden de mutaties van de leningenportefeuille voor begrotingsjaar 2019 weergegeven.

Omschrijving	Bedrag	Gemiddelde rente
Stand per 1 januari 2019	105.955.890	2,84%
Nieuwe leningen	40.800.000	1,50%
Reguliere aflossingen	7.384.111	
Vervroegde aflossingen		
Stand per 31 december 2019	139.371.779	2,69%

Voor het aantrekken van nieuwe leningen wordt rekening gehouden met een percentage van 1,5%. De hoogte van de nieuwe leningen is gebaseerd op het volume van de voorgenomen investeringen zoals in bijlage 1 weergegeven.

De bepaling van de rekenrente is vanaf 2017 veranderd op grond van de nieuwe BBV-regels. De rekenrente wordt bepaald aan de hand van het feitelijke rentepercentage van de aangegane leningen. Voor grondexploitaties wordt daarbij ook de verhouding eigen/vreemd vermogen toegepast. In de tabel hieronder is te zien hoe de berekening tot stand komt.

Renteberekening	2019
Externe rentelasten over korte en lange financiering	2.855
Externe rentebaten	-
Totaal door te rekenen externe rente	2.855
Rente door te berekenen aan grondexploitaties	21
Rente projectfinanciering toe te rekenen aan taakvelden	-
	21
Saldo door te rekenen externe rente	2.834
Rente over eigen vermogen	1.488
Rente over contante waarde voorzieningen	-
	1.488
De aan taakvelden toe te rekenen rente	2,33% 4.322
Aan taakvelden toegerekende rente	2,00% 3.740
Renteresultaat	905

De rekenrente is, na toegestane afronding, bepaald op 2% voor de vaste activa. Ook de grondexploitaties worden tegen 2% belast.

EMU-saldo

Met het EMU-saldo wil het Rijk de begroting en de jaarrekening van gemeenten monitoren om te kunnen voldoen aan afspraken die gemaakt zijn binnen de Economische en Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo is gebaseerd op het kasstelsel en bestaat uit het saldo van alle inkomsten en uitgaven op kasbasis, ongeacht of dit ten behoeve van bedrijfsvoering of investering is. Het belangrijkste verschil tussen het door de gemeente gehanteerde stelsel van lasten en baten met het door het Rijk gehanteerde kasstelsel is dat de gemeente door middel van afschrijvingen de investeringen over meerdere jaren ten laste brengt van de exploitatie, daar waar het Rijk deze investeringen in één keer ten laste brengt van het investeringsjaar.

Het EMU saldo toont een negatief beeld door het hoge volume aan voorgenomen investeringen bij met name onderwijshuisvesting (IHP) en civiele herinrichtingsprojecten.

EMU-berekening

no.	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020
		Volgens begroting 2018	Volgens begroting 2019	Volgens meerjarenraming in begroting 2019
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	2.193	975	1.032
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	8.032	7.696	8.417
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	2.548	6.916	3.550
4	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	6.165	32.817	27.933
5	Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4	-	-	-
	Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa:			
6	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	-	-	-
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	-	-	-
	Baten bouwgrondexploitatie:			
8	Baten voor zover transacties niet op de exploitatie verantwoord	-	-	-
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	3.887	11.700	6.081
10	Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	-	-	-
11	Verkoop van effecten:			
a	Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)	nee	nee	nee
b	Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
	Berekend EMU-saldo	2.720	-28.930	-21.015

Paragraaf Bedrijfsvoering

Doelstelling van deze paragraaf is inzicht geven in de aandachtspunten van de bedrijfsvoering in 2019.

GroeiMee

Sinds 2016 bouwen we verder aan een nieuwe gemeente die gekenmerkt wordt door goed en modern bestuur. Dat begint met een gezonde en stabiele financiële basis om de samenleving te ondersteunen. Die financiële basis is nodig om onze kerntaak goed uit te voeren: een hoogwaardige dienstverlening bieden aan inwoners, bezoekers, maatschappelijke instellingen en ondernemers.

Daarvoor hebben we een slanke, slagvaardige en flexibele organisatie nodig, die duurzaam met middelen omgaat en kosteneffectief werkt. Een organisatie die functioneert als een netwerkorganisatie en in verbinding staat met de samenleving. Dat is een permanent proces van doorontwikkeling van de organisatie. Dat doen we met het programma GroeiMee.

In 2018 is door de directie en het management een plan opgesteld waarmee we richting geven aan de koers van de organisatie. Het Koersplan beschrijft de strategische speerpunten van de directie en het management van Gooise Meren voor de organisatie-in-ontwikkeling. In 2019 ligt het accent van de organisatieontwikkeling op deze speerpunten, te weten:

1. Wijk- en kerngericht werken
2. Opgavengestuurd werken
3. Lerende organisatie
4. Aantrekkelijk werkgeverschap
5. Dienstverlening
6. Bedrijfsvoering
7. Verbinding met bestuur

Om ook in 2019 en verdere jaren te kunnen investeren in de organisatieontwikkeling, is een budget van € 150.000 nodig. Dit budget maakt het mede mogelijk dat de organisatie toe kan groeien naar de netwerkorganisatie die zij wil zijn, met een meer beperkte formatie en met oog voor kwaliteit, diversiteit en welzijn van de medewerkers. Zo zet de gemeente zich als werkgever actief in om banen te creëren voor mensen met een afstand tot de reguliere arbeidsmarkt vanuit de wet banenafspraken.

Trainees

De gemeente wil in het medewerkersbestand graag zoveel mogelijk een afspiegeling zijn van de samenleving dus dat betekent mensen van diverse leeftijden, culturele achtergronden en geloofsovertuigingen. Omdat dat de gemeente nog beter in staat stelt aan te sluiten bij die lokale samenleving.

Op dit moment is het medewerkersbestand sterk aan het vergrijzen en blijft de instroom van jongeren beperkt. De gemeente gaat zich in 2019 sterker inzetten om een aantrekkelijk werkgever te zijn door onder meer het actief toepassen van employer branding gericht op de doelgroepen die wij nadrukkelijker aan willen spreken. Met een krappere wordende arbeidsmarkt neemt de noodzaak hiervoor toe.

Daarnaast starten we met deelname aan de traineepool van de Metropoolregio Amsterdam (MRA), waarmee we in 2019 en 2020 in totaal zes trainees willen enthousiasmeren voor werken voor de (lokale) overheid. In 2019 en 2020 is daar incidenteel een bedrag van € 134.000 voor nodig.

Informatisering & Automatisering

De focus van het Masterplan Digitalisering ligt in 2019 op het verder digitaliseren en automatiseren van de bedrijfsvoeringsprocessen en het ondersteunen van activiteitgericht werken. De ambitie is onder andere om het proces van het vervaardigen van de diverse P&C-producten efficiënter en transparanter te laten verlopen, te voorzien van actuele, samenhangende, juiste en volledige informatie en deze eenvoudig online te ontsluiten. Nevendoelstelling is het vergroten van het financieel bewustzijn bij alle medewerkers van onze organisatie.

Control

Control is het geheel van activiteiten dat in het teken staat van het verschaffen van kaders waarbinnen gehandeld wordt, het signaleren en adviseren over afwijkingen en het rapporteren over de bereikte resultaten ten opzichte van de kaders. Simpel gezegd: 'control is beheersing'. Doel is een rechtmatige, doelmatige en doeltreffende totstandkoming en uitvoering van beleid. In 2019 zal de unit control de volgende zaken oppakken:

- Mede op advies van de gemeentelijke accountant zal er verder worden ingezet op het professionaliseren van het risicomanagement en het opstellen van een Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen.
- Het controlteam zal in 2019 extra aandacht besteden aan de inrichting van de (verbijzonderde) interne controle functie.

Paragraaf Verbonden partijen

Een verbonden partij is een rechtspersoon, waarin de gemeente zowel bestuurlijk als financieel een belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur of stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen beschikbaar stelt, die zij mogelijk kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partijen verhaald kunnen worden op de gemeente. In praktijk is deelname in NV's, BV's, VOF's, CV's en Gemeenschappelijke Regelingen (per definitie) een verbonden partij. Ook stichtingen en (coöperatieve) verenigingen kunnen onder verbonden partijen vallen, als de gemeente een zetel in het bestuur heeft en financiële risico's loopt.

Voor de raad is inzicht in de verbonden partijen belangrijk, aangezien het gaat om afwegingen over de taken en activiteiten waartoe de raad de kaders uitzet. Voor het aangaan en onderhouden van contacten met verbonden partijen is het van belang om af te wegen wat de meest doelmatige wijze is om een taak uit te voeren, welke manier de meeste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals de gemeente voor ogen staat en hoe er voldoende inhoudelijk en financieel inzicht in het uitvoeren van een taak wordt gekregen. Eventuele financiële risico's van de verbonden partijen zijn meegenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

In deze paragraaf is een overzicht opgenomen van de belangrijkste ontwikkelingen die zich binnen verbonden partijen voordoen. Voor een volledig overzicht van verbonden partijen verwezen we naar de bijlage. De volgende gegevens moeten worden weergegeven:

1. de naam en de vestigingsplaats.
2. het openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt.
3. de veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de gemeente onderscheidenlijk provincie in de verbonden partij heeft.
4. de verwachte omvang van het eigen vermogen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar.
5. de verwachte omvang van het financiële resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.

Ontwikkelingen

Regio Gooi en Vechtstreek

De komende bestuursperiode zullen op dit vlak de nodige ontwikkelingen in de regio plaatsvinden. In navolging van Gooise Meren zullen naar verwachting ook onze buurgemeenten fuseren, waarmee in de regio uiteindelijk drie gemeenten zullen ontstaan. Dit vraagt om een herziening van de huidige gemeenschappelijke regeling met het oog op een meer democratische en slagvaardige bestuurlijke organisatie van de Regio Gooi en Vechtstreek. In het College-Uitvoeringsprogramma zijn onze activiteiten nader uitgewerkt (zie hoofdstuk 3 vernieuwend samenwerken).

Vanaf maart 2018 is een nieuwe bestuurlijk model in de Regio ingevoerd, waarbij het Algemeen Bestuur niet langer bestaat uit burgemeesters, maar uit de voorzitters van de portefeuillehoudersoverleggen (dit zijn wethouders uit de diverse gemeenten). Verder wordt de nieuwe stemhouding ingevoerd volgens het 'one – man – one vote' principe, waardoor alle deelnemers een gelijke invloed hebben op besluiten. In 2019 zal duidelijk moeten worden of dit model de leidt tot de beoogde verbindende vorm van besturen.

Een tweede belangrijke ontwikkeling die ook impact kan hebben op de Regio is de bestuurlijke herindeling: de uittreding van Weesp uit de Regio en de fusies tussen Huizen, Blaricum en Laren en die tussen Hilversum en Wijdemeren. De consequenties hiervan zullen in 2019 meer zichtbaar worden.

Een derde ontwikkeling betreft die invloed kan hebben op de Regio Gooi en Vechtstreek betreft de samenwerking tussen de veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek en Flevoland. Deze samenwerking kan uiteindelijk de vorm van een fusie aannemen, maar voordat het zover is moet er nog wel een proces doorlopen worden. Dit proces zal enige tijd vergen en zeker niet in 2019 al vorm krijgen. Intussen wordt wel aan de

samenwerking gewerkt. Een fusiebesluit heeft met name gevolgen voor de GGD, omdat de wet zegt dat de veiligheids- en GGD regio gelijk moeten zijn. De GGD wacht dan ook een fusie met Flevoland.

Naast deze bestuurlijke ontwikkelingen zijn er inhoudelijke ontwikkelingen te melden. Begin wordt 2019 de nieuwe Regionale Samenwerkingsagenda (2019 – 2022) aan de gemeenteraden in de regio aangeboden. Na vaststelling stelt het algemeen bestuur in samenwerking met de colleges een uitvoeringsprogramma op.

In het sociaal domein wordt samen met partners – de aanbieders van jeugdhulp en maatschappelijk zorg – nader vorm gegeven aan de transformatie van de zorg, zodat het voorzieningenaanbod steeds meer de beoogde integrale maatwerkoplossing kan bieden die in de leefwereld van kinderen en inwoners verschil maakt. Het project onderwijs-zorgarrangementen is hier een voorbeeld van.

De inkoop van maatwerkvoorzieningen in het sociaal domein wordt gecontinueerd en uitgebreid met een aantal nieuwe inkooptrajecten, waaronder ondersteuning Ernstige Enkelvoudige Dyslexie en Wmo taxivervoer. De samenwerking met gemeenten rond inkoop op het fysiek domein wordt versterkt. De ambities in deze worden nog nader bepaald en kunnen wellicht financiële consequenties hebben.

Bescherming en opvang is in 2017 bij de Regio ondergebracht. In 2019 wordt het beleidsplan bescherming en opvang uitgevoerd. De opgave voor 2019 is kwetsbare inwoners goed te ondersteunen, onder meer door beschermd wonen aan te bieden. De financiële consequenties voor 2019 zijn nog niet volledig bekend en nog niet opgenomen in de programmabegroting 2019. Dit betekent dat de gemeenten op dit vlak een begrotingswijziging mogen verwachten. De aanscherping van de Wet Meldcode per 1 januari 2019 leidt naar verwachting tot een toename van adviesvragen en meldingen en daarmee tot meer werk voor Veilig Thuis. Een andere ontwikkeling rond Veilig Thuis die financiële gevolgen kan hebben, betreft de vorming van een Integrale Crisisdienst en de invoering van Multidisciplinaire Aanpak Acuut en Structureel geweld.

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek

Begin juli 2018 heeft het algemeen bestuur de programmabegroting 2019 van de veiligheidsregio vastgesteld. In de programmabegroting zijn tien beleidsthema's benoemd waar de kolommen van de veiligheidsregio de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor willen dragen.

Zoals vorig jaar al is aangegeven staat de begroting van de veiligheidsregio onder druk. Er zijn geen mogelijkheden meer om te besparen. In de programmabegroting 2019 zijn geen extra middelen gevraagd voor de uitvoering van de tien beleids-thema's. In eerste instantie wordt gekeken of, en in hoeverre, uitvoering kan plaats vinden binnen de bestaande begroting. Daarbij zullen dan wel keuzes gemaakt moeten worden welke (overige) werkzaamheden niet opgepakt zullen worden. December 2018 zal in het algemeen bestuur een voorstel worden besproken met een concretisering van bovenstaande, inclusief de risico's en financiële impact.

De besturen van de veiligheidsregio's Flevoland en Gooi en Vechtstreek en de GGD-en hebben een intentieverklaring ondertekent in het proces van een eventuele fusie. De verkenning wordt voortgezet.

Stichting Goois Natuurreservaat

Gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland hebben verzocht uit het GNR te treden. Er zijn nu onderhandelingen over de voorwaarde van mogelijke uittreding. Uiteindelijk gaat dit invloed hebben op de verdeelsleutel voor de resterende partijen en zal het bedrag per deelnemende gemeente mogelijk omhooggaan. Het is nog onduidelijk hoe de nieuwe verdeelsleutel er dan uit komt te zien en wanneer deze in werking treedt.

Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek

Geen bijzonderheden.

Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.

Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband voor de Randmeren in de vorm van een coöperatieve vereniging. Van uit deze coöperatie zorgen de gemeenten gelegen aan deze Randmeren voor het recreatief beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen in de Randmeren. Naast deze taak streeft de Coöperatie naar het versterken van de natuurwaarden in het gebied en zet het gebied op de recreatieve kaart via gebiedspromotie.

Als gevolg van een verbeterde waterkwaliteit in het Gooimeer neemt de hoeveelheid waterplanten toe. Op een aantal locaties wordt daardoor het recreatief gebruik van het water gehinderd. In 2019 wordt in opdracht van de Coöperatie Gastvrije Randmeren, waterplanten gemaaid om de recreatieve mogelijkheden beter te kunnen benutten. In 2019 is onderzocht of er in het beheersgebied het te maaien areaal van waterplanten kan worden uitgebreid. Indien hiervoor een maaivergunning wordt afgegeven door de Provincie, zal het te maaien oppervlak in 2019 worden uitgebreid (van 450 ha naar 600 ha). Daarnaast heeft de coöperatie een uitvoeringsagenda (UA) opgesteld voor de integrale ontwikkeling van fiets- en (water)recreatie rondom en in de Randmeren. In 2019 wordt gestart met de uitvoering van deze ontwikkelingen.

Werkvoorzieningschap Tomingroep

Tomin zorgt voor werkgelegenheid in de regio Gooi en Vechtstreek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Deze mensen werken in een Tomin bedrijf en hebben een dienstverband met het werkvoorzieningsschap Tomin. Door veranderingen in de wetgeving vanaf 2015 is de taak van Tomin geleidelijk aan veranderd: niet meer alleen werk bieden aan mensen met de grootste afstand die in de sociale werkvoorziening werken, maar werkgelegenheid kunnen bieden aan iedereen, ongeacht beperking, en vooral werk kunnen bieden aan mensen uit de Participatiewet. Begin 2018 is aan de hand van de geactualiseerde opdrachtformulering van het Algemeen Bestuur het bedrijfsplan 'Tomin maakt er werk van 2018-2022' vastgesteld.

- Het bedrijfsplan beoogt om op langere termijn de verliezen in het Schap te compenseren door de omzet in de BV te verhogen. Dit is nodig want de verliezen nemen in het Schap tot 2022 toe door de afnemende rijkssubsidie per werknemer in het Schap. De verhoging van de omzet in de BV vraagt groei. In het bedrijfsplan is uiteen gezet waar de groei kan plaatsvinden en welke nieuwe kansen Tomin BV hiervoor ziet.
- Op grond van deze forecast en onder voorbehoud van de aannames voorziet Tomin een geconsolideerd positief resultaat tussen 2018-2022.

GEM Crailo BV

Voor de herontwikkeling van het voormalige defensie terrein Crailo worden in 2019 de volgende werkzaamheden opgepakt binnen de GEM Crailo BV. De start van het opstellen van een stedenbouwkundig masterplan en het vertalen hiervan in een bestemmingsplan met verbrede reikwijdte (Chw). Er wordt een start gemaakt met het circulair slopen van een aantal van de bestaande opstallen. De interne organisatie wordt gevraagd de door de GEM Crailo BV op te stellen stukken te beoordelen.

Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen

De archiefdienst van Gooise Meren en Huizen functioneert als gemeenschappelijke regeling, waarin Gooise Meren centrumgemeente is. Het gemeentearchief heeft geen eigen begroting, maar is onderdeel van de afdeling Facilitaire Zaken, Informatisering en Automatisering (FIA).

Elk jaar zijn er twee vergaderingen van de Archiefcommissie, waarin vertegenwoordigers van beide gemeenten elkaar bijpraten over de ontwikkelingen en werkplannen. De commissie heeft een adviserende bevoegdheid richting het college van Gooise Meren.

In de nabije toekomst zullen er keuzes (moeten) worden gemaakt met betrekking tot de toekomst van de eigen archiefdienst. De huidige capaciteit, afgestemd op papieren archiefbeheer, volstaat namelijk niet om de wettelijke taken uit te voeren. Om die reden is er in deze Programmabegroting € 45.000 opgenomen om een inhaalslag te maken. Van structurele aard is dat, nu gemeentelijke overheden steeds digitaler werken, het takenpakket zich uitbreidt met het beheer van digitale archieven en de digitale dienstverlening aan de aangesloten gemeenten en het publiek. Dit vereist versterking.

In de vorige collegeperiode is er een businesscase opgesteld waarin inzichtelijk is gemaakt wat zelfstandige doorontwikkeling dan wel een fusie met het Streekarchief Gooi en Vechtstreek in Hilversum zou inhouden. Nieuwe besprekingen over dit laatste zijn gaande, besluiten zijn nog niet genomen.

Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)

Geen bijzonderheden

Risico's

Regio Gooi en Vechtstreek

Voor de risico's wordt verwezen naar de programmabegroting 2019 van de Regio Gooi en Vechtstreek. Hierin heeft men een uitgebreid risicoprofiel opgesteld.

Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek

Voor de risico's wordt verwezen naar de programmabegroting 2019 van de Veiligheidsregio. Hierin heeft men een uitgebreid risicoprofiel opgesteld.

Stichting Goois Natuurreservaat

Voor de mogelijke risico's verwijzen wij u naar de ontwikkelingen.

Bij een faillissement van het GNR zullen de participanten als eigenaren van de stichting de financiële gevolgen voor hun rekening krijgen. Een mogelijk faillissement kan gevolgen hebben voor het beheer van natuur en de recreatieve voorzieningen.

Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek

Gooise Meren heeft al haar milieutaken ondergebracht bij de OFGV. Op grond van een wettelijke verplichting (Wet VTH) zijn gemeenten verplicht om een groot aantal milieutaken bij een uitvoeringsdienst, in dit geval de OFGV. Dit zijn de zogenaamde basistaken. Daarnaast staat het gemeenten vrij om ook andere taken bij deze dienst onder te brengen. Dit zijn de zogenaamde plustaken. Zoals gezegd heeft Gooise Meren zowel basistaken als plustaken op milieugebied bij de OFGV ondergebracht. Bij een eventueel faillissement van de OFGV loopt Gooise Meren het maatschappelijke risico dat milieutaken niet meer uitgevoerd zullen worden. Dit kan ook niet overgenomen worden door eigen medewerkers aangezien er binnen het ambtelijk apparaat geen milieukennis (meer) aanwezig is. Aangezien er in ieder geval de wettelijke verplichting bestaat om basistaken bij een uitvoeringsdienst onder te brengen (binnen de eigen regio) zal Gooise Meren, net als de andere partners bij de OFGV, ook financieel moeten ingrijpen om het voortbestaan van de OFGV, en daarmee de uitvoering van de wettelijke milieutaken, te garanderen.

Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.

Op dit moment is de begroting van de coöperatie Gastvrije Randmeren niet sluitend. Het bestuur heeft opdracht gegeven om de meerjarenbegroting sluitend te maken en heeft hiervoor reeds de nodige maatregelen genomen.

Uitvoeringsagenda

De projecten die zijn gekoppeld aan de uitvoeringsagenda worden niet uitgevoerd (en bekostigd) door de coöperatie, maar door de afzonderlijke gebiedspartijen zelf gedragen. De proceskosten en eventuele gezamenlijke projectkosten van deze Uitvoeringsagenda kunnen gedekt worden uit de middelen van de coöperatie. Daarnaast heeft Rijkswaterstaat ingestemd met het inzetten van het restant van de IIVR geleden (die oorspronkelijk bedoeld waren voor gebiedsontwikkeling). Voor een toelichting over de middelen van de coöperatie wordt verwezen naar de

Vermogensbeheer:

De organisatie hanteert een vergelijkbaar risiconiveau als bij toepassing van de wet Fido. De Wet financiering decentrale overheden is van toepassing voor gemeenten. De coöperatie hanteert voor haar beleggingen een beleggingsstatuut (vastgesteld 8 februari 2018).

Gevolgen Faillissement:

Bij een eventueel faillissement van de coöperatie loopt de gemeente Gooise Meren het risico dat de uitvoeringstaken die nu door de coöperatie worden gedaan niet meer worden uitgevoerd. Dit heeft gevolgen voor de recreatieve vaarmogelijkheden die vanuit havens in de gemeente plaatsvinden.

GEM Crailo BV

Voor de herontwikkeling van Crailo is door de raad een Grondexploitatie vastgesteld. Op dit moment is het netto eindresultaat positief. Wanneer het netto eindresultaat negatief is, dan draaien de aandeelhoudende

gemeenten op voor het verlies. De gemeenten nemen deel in het kapitaal van GEM Crailo BV in de verhouding: 45% gemeente Hilversum, 45% gemeente Gooise Meren, 10% gemeente Laren. Beheersmaatregel is monitoring en rapportage en risico- management binnen de GEM Crailo BV. Daarnaast worden de gemeenteraden gevraagd garant te staan voor de externe financiering. De deelnemende gemeenten draaien op voor hun deel, voor Gooise Meren is dat een bedrag van € 9 miljoen.

Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen

Bij onvoldoende investeren in de archiefdienst voldoet de gemeente niet aan de archief wettelijke verplichting om overheidsinformatie duurzaam te bewaren, te beheren en ter beschikking te stellen voor de samenleving. Wat dit laatste betreft, ook de archiefdienst moet mee in de digitalisering van de dienstverlening.

Tabel: Verbonden partijen

Naam verbonden partij	Vestigingsplaats	Bijdrage
Regio Gooi en Vechtstreek	Bussum	9.359.729
Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek	Hilversum	4.267.657
Stichting Goois Natuurreservaat	Hilversum	544.010
Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek	Lelystad	785.211
Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.	Harderwijk	26.718
Werkvoorzieningschap Tomingroep	Hilversum	1.837.567
GEM Crailo BV	Laren	pm
Gemeenschappelijke Regeling Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen	Naarden	pm
Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)	Bussum	pm
BNG Bank N.V.	Den Haag	pm
Totaal		16.820.892

De specifieke informatie per verbonden partij is opgenomen in de bijlage verbonden partij

Verbonden partijen

Naam verbonden partij	Regio Gooi en Vechtstreek
Rechtsvorm	De Regio is een openbaar lichaam op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Programma	Programma 1: Inwoners en bestuur; Programma 3: Openbare ruimte en verkeer; Programma 7: Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd; Programma 9: Algemene baten en lasten
Taakvelden	0.4 Overhead 1.2 Openbare orde en veiligheid 3.1 Economische ontwikkeling 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken 5.5 Cultureel erfgoed 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie 6.2 Wijkteams 6.5 Arbeidsparticipatie 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ 6.82 Geëscaleerde zorg 18- 7.1 Volksgezondheid 7.3 Afval 7.4 Milieubeheer 7.5 Begraafplaatsen en crematoria 8.1 Ruimtelijke Ordening 8.3 Wonen en bouwen
Deelnemende gemeenten	Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdemeren.
Doel/Openbaar belang	Intergemeentelijke beleidsvorming- en afstemming dan wel uitvoering van taken op terreinen waarvan vaststaat dat dit toegevoegde waarde heeft in vergelijking met taakbeartiging door de individuele gemeente.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft rechtstreekse invloed op de besluitvorming. Elke gemeente wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd op basis van een verdeelsleutel van één stem per 10.000 inwoners (met een minimum van twee stemmen per lid). Dit is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is begroot voor het jaar 2019 op € 9.359.729
Eigen vermogen per 1-1-2019	€ 13.321.000
Vreemd vermogen per 1-1-2019	€ 34.236.000
Solvabiliteit per 1-1-2019: EV/VV	0,39
Eigen vermogen per 31-12-2019	€ 12.308.000
Vreemd vermogen per 31-12-2019	€ 32.946.000
Solvabiliteit per 31-12-2019: EV/VV	0,37
Geraamd resultaat 2019	Het geraamd resultaat is € 1.013.000 negatief. Dit negatieve resultaat wordt gedekt door een onttrekking uit de algemene reserve.

Naam verbonden partij	Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek
Rechtsvorm	De Veiligheidsregio is een openbaar lichaam op basis van de Wet veiligheidsregio's en de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Programma	Programma 2: Veiligheid
Taakvelden	1.1 Crisisbeheersing en brandweer
Deelnemende gemeenten	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp en Wijdmeren.
Doel/Openbaar belang	De veiligheidsregio heeft tot doel door samenwerking doelmatig georganiseerde en gecoördineerde preventieve en repressieve brandbestrijding en hulpverlening bij ongevallen en rampen in het verzorgingsgebied te verzorgen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft zeven leden (met zeven plaatsvervangers). De gemeente Gooise Meren is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur. Daarmee heeft zij rechtstreekse invloed. Een en ander is geregeld in de gemeenschappelijke regeling.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is begroot voor het jaar 2019 op € 4.267.657
Eigen vermogen per 1-1-2019	€ 1.093.091
Vreemd vermogen per 1-1-2019	€ 15.414.852
Solvabiliteit per 1-1-2019: EV/VV	0,07
Eigen vermogen per 31-12-2019	€ 1.023.091
Vreemd vermogen per 31-12-2019	€ 14.494.031
Solvabiliteit per 31-12-2019: EV/VV	0,07
Geraamd resultaat 2019	Het geraamde resultaat is € 70.000 negatief. Dit negatieve resultaat wordt gedekt door een onttrekking uit de reserve crisisbeheersing en rampenbestrijding.

Naam verbonden partij	Stichting Goois Natuurreservaat
Rechtsvorm	Stichting
Programma	Programma 3: Openbare ruimte en vervoer
Taakvelden	5.7 Openbaar groen en (openlucht recreatie)
Deelnemende partijen	Amsterdam, Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, provincie Noord-Holland.
Doel/Openbaar belang	<ul style="list-style-type: none"> De instandhouding van het natuurschoon in het Gooi door de verkrijging van aldaar gelegen terreinen, ten einde ten eeuwigden dage ongeschonden als natuurreservaat te behouden. Aan het publiek door vrije toegang tot die terreinen onder eventueel te stellen bepalingen, het genot van dat natuurschoon verzekeren.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft 17 leden en evenzoveel plaatsvervangers. De gemeente Gooise Meren is met 3 leden en zijn/haar plaatsvervanger vertegenwoordigd. De vertegenwoordiger van de Gooise Meren zit ook in het dagelijks bestuur.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2019 begroot op € 544.010
Eigen vermogen per 1-1-2019	€ 1.114.400
Vreemd vermogen per 1-1-2019	€ 723.400
Solvabiliteit per 1-1-2019: EV/VV	1,54
Eigen vermogen per 31-12-2019	€ 1.138.200
Vreemd vermogen per 31-12-2019	€ 634.400
Solvabiliteit per 31-12-2019: EV/VV	1,79
Geraamd resultaat 2019	Het geraamde resultaat is € 23.800 positief.

Naam verbonden partij	Omgevingsdienst Flevoland Gooi- en Vechtstreek
Rechtsvorm	De omgevingsdienst is een openbaar lichaam op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen.
Programma	Programma 3: Openbare ruimte en verkeer
Taakvelden	7.4 Milieubeheer
Deelnemende partijen	De provincies Flevoland en Noord-Holland en de gemeenten Almere, Zeewolde, Dronten, Noordoostpolder, Urk, Lelystad, Blaricum, Hilversum, Huizen, Laren, Gooise Meren, Weesp en Wijdereen.
Doel/Openbaar belang	Deze regeling is opgezet door de deelnemers met als doel een robuuste uitvoeringsdienst te vormen ten behoeve van een adequate uitvoering van milieutaken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving voor de provincie Flevoland, de provincie Noord-Holland en de regio Gooi en Vechtstreek. De deelnemers kiezen voor een verbetering van de kwaliteit en de integraliteit van de uitvoering van de taken door deze onder te brengen in deze regionale uitvoeringsdienst. De uitvoering wordt bij de uitvoeringsdienst belegd met het behoud van de eigen bevoegdheden van alle deelnemers. Tevens kan de OFGV taken verrichten op basis van de WABO voor zover de deelnemers hiertoe opdracht verlenen.
Bestuurlijk belang	Gemeenten en provincies zijn opdrachtgever van de Omgevingsdienst en vormen samen het Algemeen Bestuur (AB). De stemverdeling in het AB is gebaseerd naar rato van de ingebrachte financiële bijdrage per deelnemende partij aan de gemeenschappelijke regeling.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2019 begroot op € 785.211.
Eigen vermogen per 1-1-2019	€ 875.000
Vreemd vermogen per 1-1-2019	€ 4.053.154
Solvabiliteit per 1-1-2019: EV/VV	0,22
Eigen vermogen per 31-12-2019	€ 875.000
Vreemd vermogen per 31-12-2019	€ 4.053.154
Solvabiliteit per 31-12-2019: EV/VV	0,22
Geraamd resultaat 2019	€ 0

Naam verbonden partij	Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.
Rechtsvorm	Coöperatieve vereniging
Programma	Programma 5: Duurzaamheid en Water; Programma 8: Sport en Recreatie, Cultuur en Toerisme
Taakvelden	2.4 Economische havens en waterwegen
Deelnemende partijen	Alle gemeenten gelegen aan Gooi- en Eemmeer en Veluwerandmeren
Doel/Openbaar belang	1. Het behartigen van de bovengemeentelijke belangen van de recreatie binnen het gebied van de Randmeren; 2. Het behartigen van de belangen van de natuur binnen het gebied van de Randmeren; 3. Het bewaren en bevorderen van het natuur- en landschapsschoon binnen het gebied van de Randmeren; 4. Het bevorderen van de watersportsector in het gebied van de Randmeren.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 5 leden, waarvan 1 bestuurder de voormalige blauwe as (leden B) vertegenwoordigt. De gemeente Gooise Meren heeft op basis van haar jaarlijkse bijdrage 4 stemmen in de algemene ledenvergadering.
Financieel belang	De gemeentelijke bijdrage is voor het jaar 2019 begroot op € 26.718. Leden zijn niet aansprakelijk voor de schulden van de coöperatie en zijn op geen enkele wijze verplicht om bij te dragen in een eventueel tekort bij de ontbinding van de coöperatie.
Eigen vermogen per 1-1-2019	N.t.b.
Vreemd vermogen per 1-1-2019	N.t.b.
Solvabiliteit per 1-1-2019: EV/VV	N.t.b.
Eigen vermogen per 31-12-2019	N.t.b.
Vreemd vermogen per 31-12-2019	N.t.b.
Solvabiliteit per 31-12-2019: EV/VV	N.t.b.

Geraamd resultaat 2019	N.t.b.
------------------------	--------

De begroting van de coöperatie is nog niet opgesteld, hierdoor is het niet mogelijk de vermogenspositie aan het begin en eind 2019 te bepalen.

Naam verbonden partij	Werkvoorzieningschap Tomingroep
Rechtsvorm	BV
Programma	Programma 6: Werk en Inkomen
Taakvelden	6.5 Arbeidsparticipatie
Deelnemende gemeenten	Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen, Laren, Weesp, Wijdmeren, Eemnes en Almere.
Doel/Openbaar belang	De gemeenschappelijke regeling richt zich op het bieden van werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt met een Wsw-indicatie. Tevens is de doelstelling zoveel mogelijk Wsw'ers richting de reguliere arbeidsmarkt te begeleiden/ontwikkelen. Om dit te bereiken maakt de gemeenschappelijke regeling gebruik van Tomin BV, waar zij een honderd procent deelneming in heeft. De BV heeft een aantal bedrijfsactiviteiten ingericht om de doelstellingen te behalen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur heeft negen leden en wordt geadviseerd door twee vaste adviseurs. De gemeente Gooise Meren is met één lid vertegenwoordigd in het algemeen bestuur.
Financieel belang	De Rijksvergoeding o.b.v. de meicirculaire 2018 ad. € 1.837.567 wordt doorbetaald aan Tomingroep. De deelnemende gemeenten zijn gezamenlijk financieel verantwoordelijk voor de gemeenschappelijke regeling. Vooralsnog staat de BV garant voor afdekking van dit risico. Mochten de winst en de Algemene Reserves van de BV echter niet volstaan, zullen de gemeenten zelf extra moeten bijdragen.
Eigen vermogen per 1-1-2019	€ 1.900.000
Vreemd vermogen per 1-1-2019	€ 10.800.000
Solvabiliteit per 1-1-2019: EV/VV	0,18
Eigen vermogen per 31-12-2019	€ 1.900.000
Vreemd vermogen per 31-12-2019	€ 10.700.000
Solvabiliteit per 31-12-2019: EV/VV	0,18
Geraamd resultaat Werkvoorzieningschap Tomingroep 2019	Het geraamde resultaat is € 785.000 negatief. In het jaarcontract tussen Tomingroep BV en het Werkvoorzieningschap is vastgelegd dat Tomingroep BV een nihil resultaat bij het Werkvoorzieningschap Tomingroep garandeert. Door de fors dalende wsw-subsidie wordt voor de begroting 2019 een garantiebijdrage door Werkvoorzieningschap Tomingroep ad. € 785.000 voorzien.
Tomingroep BV	
Eigen vermogen per 1-1-2019	€ 21.400.000
Vreemd vermogen per 1-1-2019	€ 9.700.000
Solvabiliteit per 1-1-2019: EV/VV	2,21
Eigen vermogen per 31-12-2019	€ 21.400.000
Vreemd vermogen per 31-12-2019	€ 9.700.000
Solvabiliteit per 31-12-2019: EV/VV	2,21
Geraamd resultaat 2019	Het resultaat is € 531.000 positief (na afdracht Werkvoorzieningschap Tomingroep)

Naam verbonden partij	GEM Crailo BV
Rechtsvorm	BV
Programma	Programma 3: Openbare ruimte en verkeer
Taakvelden	8.1 Ruimtelijke Ordening
Deelnemende gemeenten	Gooise Meren, Hilversum en Laren
Doel/Openbaar belang	Het doel van de Gebiedsontwikkeling is om een innovatieve en ambitieuze woonwijk te realiseren, waarbij duurzaamheid en de groene omgeving centraal staan, in combinatie met ruimte voor vormen van bedrijvigheid en natuur, zoals beschreven in het Ambitiedocument Buurtschap Crailo, waarvoor het Ruimtelijk kader het vertrekpunt is geweest.
Bestuurlijk belang	Aan ieder der aandeelhouders van GEM Crailo BV komt in de aandeelhoudersvergadering van GEM Crailo BV stemrecht toe in de verhouding van deelname van kapitaal in GEM Crailo BV (45% gem. Hilversum, 45% gem. Gooise Meren, 10% gem. Laren.
Financieel belang	Gem. Hilversum neemt voor 45% deel in het kapitaal van GEM Crailo BV. Gem. Gooise Meren neemt voor 45% deel in het kapitaal van GEM Crailo BV. Gem. Laren neemt voor 10% deel in het kapitaal van GEM Crailo BV. De vennoten zullen bij oprichting van GEM Crailo BV een bedrag inbrengen naar rato van dit aandeel.
Eigen vermogen per 1-1-2019	
Vreemd vermogen per 1-1-2019	
Solvabiliteit per 1-1-2019: EV/VV	
Eigen vermogen per 31-12-2019	
Vreemd vermogen per 31-12-2019	
Solvabiliteit per 31-12-2019: EV/VV	
Geraamd resultaat 2019	

Naam verbonden partij	Gemeenschappelijke Regeling Gemeentearchief Gooise Meren en Huizen
Rechtsvorm	Gooise Meren is centrumgemeente o.g.v. art. 8 Wgr
Programma	Programma 9: Algemene baten en lasten
Taakvelden	0.4 Overhead
Deelnemende gemeenten	Gooise Meren, Huizen
Doel/Openbaar belang	Het Gemeentearchief voert voor de aangesloten gemeenten de Archiefwet uit v.w.b. de historische archivering. Tevens wordt jaarlijks per aangesloten gemeente aan de hand van Kritische Prestatie Indicatoren geïnspecteerd en daarmee toezien op de kwaliteit van de gemeentelijke Informatiehuishouding.
Bestuurlijk belang	Gemeente Gooise Meren heeft 1 vertegenwoordiger in de commissie van advies.
Financieel belang	Gemeente Huizen is jaarlijks een vergoeding aan de centrumgemeente Gooise Meren verschuldigd.
Eigen vermogen per 1-1-2019	N.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2019	N.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2019: EV/VV	N.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2019	N.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2019	N.v.t.
Solvabiliteit per 31-12-2019: EV/VV	N.v.t.
Geraamd resultaat 2019	N.v.t.

Naam verbonden partij	Stichting Basisonderwijs Gooi en Vechtstreek (werknaam Talent Primair)
Rechtsvorm	Stichting
Programma	Programma 7: Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd
Taakvelden	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken
Deelnemende gemeenten	Gooise Meren, Huizen, Blaricum, Eemnes, Weesp, Wijdmeren, Stichtse Vecht en Laren.
Doel/Openbaar belang	Talent Primair oefent alle taken en bevoegdheden van het bevoegd gezag uit inzake de openbare basisscholen in de gemeenten Gooise Meren, Stichtse Vecht, Wijdmeren, Weesp, Huizen en de BEL-gemeenten. De gemeenten zien toe op de financiën en werkzaamheden van de stichting en op het functioneren van het bestuur. Daartoe bestaat een bestuurlijke Regiegroep op grond van een samenwerkingsovereenkomst tussen de voornoemde gemeenten.
Bestuurlijk belang	De bestuurlijke Regiegroep bestaat uit 7 leden. Het betreft de collegeleden met Onderwijs/Talent Primair in portefeuille vanuit de bovengenoemde gemeenten van het werkgebied. De stichting heeft een College van Bestuur (CvB) van maximaal 3 leden en een Raad van Toezicht (RvT) van maximaal 7 natuurlijke personen. In de huidige praktijk bestaat het CvB uit één directeur-bestuurder. De directeur-bestuurder is belast met het besturen van de stichting. De RvT heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directeur-bestuurder en op de algemene gang van zaken in de onder de stichting ressorterende scholen. In de huidige statuten is opgenomen dat 3 leden van de RvT worden benoemd op voordracht vanuit de gemeenten waar de stichting scholen exploiteert. De directeur-bestuurder heeft een actieve informatieplicht. Hij informeert de RvT en de Regiegroep tijdig, zowel over de voortgang als ook wanneer er (financiële) omstandigheden ontstaan die de continuïteit van de stichting in gevaar brengen.
Financieel belang	De gemeente Gooise Meren heeft een renteloze lening van € 274.413 (€ 132.913 Naarden /€ 96.500 Bussum/€ 45.000 Muiden) verstrekt aan de rechtsvoorganger van de huidige stichting.
Eigen vermogen per 1-1-2019	€ 5.750.000
Vreemd vermogen per 1-1-2019	€ 5.114.634
Solvabiliteit per 1-1-2019: EV/VV	1,12
Eigen vermogen per 31-12-2019	€ 5.750.000
Vreemd vermogen per 31-12-2019	€ 5.343.358
Solvabiliteit per 31-12-2019: EV/VV	1,08
Geraamd resultaat 2019	€ 0

Naam verbonden partij	BNG Bank N.V.
Rechtsvorm	N.V.
Programma	Programma 9: Algemene baten en lasten
Deelnemende partijen	Het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen
Doel/Openbaar belang	BNG Bank N.V. is de bank van en voor overheden en instellingen met maatschappelijk belang. Het is de huisbankier van de gemeente.
Bestuurlijk belang	De gemeente Gooise Meren heeft 100.698 van de 55.690.720 aandelen in zijn bezit. Muiden heeft 3.510 aandelen en Bussum 97.188 aandelen. De aandeelhouders hebben zeggenschap in BNG Bank via het stemrecht op de aandelen die zij bezitten (een stem per aandeel van € 2,50).
Financieel belang	
Eigen vermogen per 1-1-2019	
Vreemd vermogen per 1-1-2019	
Solvabiliteit per 1-1-2019: EV/VV	
Eigen vermogen per 31-12-2019	
Vreemd vermogen per 31-12-2019	
Solvabiliteit per 31-12-2019: EV/VV	
Geraamd resultaat 2019	

Jaarlijks voorziet BNG Bank N.V. haar klanten van informatie over de BNG Bank N.V., die zij kunnen gebruiken voor het invullen van hun begrotingsparagraaf over verbonden partijen. Provincies en gemeenten worden geacht daarbij vooruit te kijken tot en met het komende begrotingsjaar, maar helaas kan de bank die financiële informatie niet verstrekken.

BNG Bank N.V. emitteert leningen, die beursgenoteerd zijn. Om die reden is BNG Bank N.V. gehouden aan de regels die de Autoriteit Financiële Markten stelt aan het verstrekken van mogelijk koersgevoelige informatie. Het verstrekken van cijfers en verwachtingen over eigen vermogen en netto resultaat valt daar uitdrukkelijk onder. BNG Bank N.V. gaat pas tot publicatie van de gerealiseerde resultaten over na behandeling van de door de externe accountant goedgekeurde jaarrekening en het voorstel tot winstuitkering door de Raad van Commissarissen.

Overzicht gemeentelijke bijdrage 2019 per verbonden partij verdeeld over de taakvelden.

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan taakveld
Regio Gooi en Vechtstreek	0.4 Overhead	26.395
	1.2 Openbare orde en veiligheid	3.960
	3.1 Economische ontwikkeling	59.840
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	152.806
	5.5 Cultureel erfgoed	119.680
	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	71.391
	6.2 Wijkteams	55.562
	6.5 Arbeidsparticipatie	235.664
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	192.940
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	272.787
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+	33.370
	6.82 Geëscaleerde zorg 18-	605.120
	7.1 Volksgezondheid	2.043.581
	7.3 Afval	5.191.503
	7.4 Milieubeheer	59.840
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	20.178
	8.1 Ruimtelijke Ordening	99.733
	8.3 Wonen en bouwen	115.376
Totale gemeentelijke bijdrage		9.359.729

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan taakveld
Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	4.267.657
Totale gemeentelijke bijdrage		4.267.567

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan taakveld
Stichting Goois Natuurreservaat	5.7 Openbaar groen en (openlucht recreatie)	544.010
Totale gemeentelijke bijdrage		544.010

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan taakveld
OFGV	7.4 Milieubeheer	785.211
Totale gemeentelijke bijdrage		785.211

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan taakveld
Coöperatie Gastvrije Randmeren U.A.	2.4 Economische havens en waterwegen	26.718
Totale gemeentelijke bijdrage		26.718

Naam verbonden partij	Taakvelden	Bijdrage aan taakveld
Werkvoorzieningschap Tomingroep	6.5 Arbeidsparticipatie	1.837.567
Totale gemeentelijke bijdrage		1.837.567

Paragraaf Grondbeleid

De hoofdlijnen van het grondbeleid

Het grondbeleid omvat de activiteiten en calculaties voor de grondverwerving, toekomstige ontwikkelingen, beheer en uitgifte van de gronden. Het Grondbeleid Gooise Meren inclusief flankerend beleid zoals de compensatieregeling en snippergroenbeleid wordt naar verwachting in 2018 aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. Het Grondbeleid biedt instrumenten om binnen ruimtelijke ontwikkelingen gemeentelijke ambities uit diverse beleidsterreinen (economisch, ruimtelijk, volkshuisvestelijk, maatschappelijk en financieel) te realiseren en geeft inzicht in welke situaties welke instrumenten inzetbaar zijn. De raad treedt daarbij kader stellend en controlerend op. Het college voert uit. Naar verwachting heeft het nog vast te stellen Grondbeleid geen specifieke consequenties voor de Programmabegroting 2019.

Bouwgronden in exploitatie

Binnen de gemeente Gooise Meren is het complex Stork-locatie in exploitatie.

Stork-locatie

Doel grondexploitatie	Het realiseren van woningbouw
Raadsbesluit vaststelling exploitatieplan	Naarden RV 15.026
Jaar van start ontwikkeling	2009
Verwacht jaar van afsluiting	2020

Begrote financiële ontwikkeling 2019

Begrote boekwaarde per 1-1-2019	€ 1.363.000
Begrote lasten 2019	€ 54.000
Begrote baten 2019	€ 0
Begrote boekwaarde per 31-12-2019	€ 1.417.000
Begroot eindresultaat	-/-€ 128.000

Toelichting

Na de herfstvakantie 2018 heeft de Godelindeschool haar nieuwe onderkomen betrokken. Wellant zal na de zomervakantie in de nieuwe school gaan trekken. Daarna wordt het oude Wellant college gesloopt. In 2019 zullen de woningen in de verkoop gaan en de bouwwerkzaamheden worden voorbereid, deels gestart. In 2020 zal het project voltooid zijn.

Bredius

De Bredius is begin dit jaar aangekocht door onze gemeente van het rijk. De raad heeft besloten de gronden te bestemmen voor sport en woningen in het sociale karakter en geld gevoteerd voor de voorbereiding van het terrein voor de ontwikkeling. Eind 2018/begin 2019 zal het stedenbouwkundig ontwerp samen met een grondexploitatie worden voorgelegd aan de raad ter vaststelling. Bij vaststelling wordt het totaal een grondexploitatie. Hierna worden de projectonderdelen verder uitgewerkt. In 2019 wordt het definitieve ontwerp van de sporthal vastgesteld. Hierna volgen de onderdelen: sportvelden en woningen. Het ophogen van de Bredius met zand wordt in dit jaar (2018) afgerond evenals het graafwerk van de groenzones eromheen. In het voorjaar wordt de groene strook tussen de sportvelden en wijk Zuidwest ingeplant.

Daarnaast is de gemeente vanuit haar publieke taak betrokken bij de ontwikkeling van drie locaties welke niet zijn aan te merken als grondexploitaties voor de gemeente:
De Krijgsman (KNSF-terrein), De BORgronden en Crailo.

De Krijgsman (KNSF-terrein)

In 2019 zullen volgens de huidige planning tussen de 200 en 300 woningen worden gerealiseerd. Daarnaast zullen de eerste deelgebieden mogelijk worden over gedragen naar de gemeente. Voor de Krijgsman wordt jaarlijks een werkplan opgesteld en is een meerjarenbegroting gemaakt. Dit geeft inzicht in de kosten/opbrengsten verbonden aan de inzet van de verschillende disciplines ten behoeve van het planproces.

De BORgronden

Voor de BORgronden zal in 2019 een ontwerpbestemmingsplan worden opgesteld door de particuliere eigenaren, VOF Naarden BORgronden. Dit ontwerp zal gebaseerd zijn op het stedenbouwkundige Programma van Eisen dat samen met belanghebbenden in 2018 is opgesteld. Basis van dit project is dat de VOF Naarden BORgronden de regie heeft over de locatie en de gemeente over de locatie ontstijgende onderwerpen zoals bij voorbeeld verkeersafwikkeling over de aanpalende wegen en het voorzieningenniveau. De gemeente toetst de plannen aan de vigerende wet- en regelgeving. Met de VOF Naarden BORgronden zal een samenwerkings- annex anterieure overeenkomst worden opgesteld en gesloten. De locatie wordt ontwikkeld voor rekening en risico van de VOF Naarden BORgronden. De locatie overstijgende kosten zullen door de gemeente worden gedragen en deels worden gedekt uit de legeskosten en plankosten.

Crailo

De gemeenten van Hilversum, Laren en Gooise Meren hebben op 19 december 2017 besloten tot het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst Gebiedsontwikkeling Crailo (hierna: SOK) en tot oprichting van GEM Crailo BV. De SOK is op 21 december 2017 getekend en de Akte van oprichting GEM Crailo BV is op 1 mei door de notaris gepasseerd, waarmee GEM Crailo BV is opgericht. Bij het oprichten van de SOK is ook de intergemeentelijke grondexploitatie Crailo als financieel kader voor de ontwikkeling en realisatie van Crailo door de drie raden vastgesteld. Alle kosten m.b.t. de gebiedsontwikkeling Crailo worden betaald vanuit deze grondexploitatie (o.a. stedenbouwkundig plan, overall bestemmingsplan, aanleg openbare ruimte, beheer tijdelijke situatie, kosten externe projectorganisatie GEM Crailo B.V.) In de SOK is opgenomen dat alle interne kosten van partijen voor eigen rekening zijn.

Reserves en Risico's grondexploitaties

De reserve Grondexploitatie (verwacht saldo 1 januari 2019: € 5.262.115) vormt een buffer voor de financiële fluctuaties en risico's die samenhangen met de grondexploitaties. Als op een gemeentelijke grondexploitatie een tekort wordt verwacht, wordt hiervoor een voorziening gecreëerd die van de reserve Grondexploitatie wordt afgeschreven. De risico's vanuit de grondexploitaties worden per project in beeld gebracht. Voor een verdere uitleg van de risico's verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Bijlage 1 Overzicht Investerings

In deze bijlage worden de voorgenomen investeringen gepresenteerd voor de meerjarenbegroting 2019 – 2022.

De kolommen "Totaal uitgaven" en "Totaal inkomsten" bevatten de uitgaven en inkomsten van de voorgenomen investeringen van 2018 tot en met 2026.

Regelnr.	Programma	Activum	Totaal uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Uitgaven 2021	Inkomsten 2021	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022
1	2	Vorbereidingskrediet verbouwing brandweergarage Muiden	300.000		300.000							
2	2	Verbouwing brandweergarage Muiden	1.600.000	-			300.000		900.000		400.000	
3												
4	2	Vervanging auto BOA	50.000	-								
5												
6		subtotaal Programma 2	1.950.000		300.000		300.000		900.000		400.000	
7												
8	3	Wegen Beerensteinerlaan e.o. Pj 190	1.179.100	665.000	805.000	332.500	269.100	332.500				
9	3	Wegen Groot Hertoginnelaan Pj 188	-	-								
10	3	Wegen Herenstraat e.o. Pj 189	171.063	-			171.063					
11	3	Wegen Lorentzweg e.o. Pj 192	603.750	-					86.250		517.500	
12	3	Wegen Vlietlaan Pj 193 (incl. sloopksten)	808.500	-	100.000		254.250					
13	3	Wegen Spiegelstr. e.o. Pj 194	637.100	-			86.250		550.850			
14	3	Veldweg Wegen	181.125	-					40.250		140.875	
15	3	Kloosterweg wegen	287.500	-					40.250		247.250	
16	3	Olmenlaan wegen	391.000	-			391.000					
17	3	Veerstraat/Veerplein wegen	655.500	-					46.000		609.500	
18	3	Energiesstraat wegen	115.000	-			115.000					
19	3	Brinklaan wegen	-	-								

Regelnr.	Programma	Activum	Totaal uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Uitgaven 2021	Inkomsten 2021	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022
20	3	Emmaschool Lomanplein wegen	-	-								
21	3	Vorbereidingskrediet rotonde Maxisweg	-	-								
22	3	Vorbereidingskrediet herinrichting Oostereng	115.000	-							115.000	
23	3	Vorbereidingskrediet herinrichting spiegel noord	57.500	-			57.500					
24	3	Vervanging wegen algemeen 2017	-	-	-							
25	3	Hoofdstraten Muiden	-	-								
26	3	AFA Rijksweg thv Graaf Lodewijklaan	-	-			-					
27	3	Kerkstraat wegen	195.500	-	100.000		95.500		-			
28	3	Uitvoeringskrediet Kerkplein	-	-								
29	3	Verlegging van de Mariahoeveweg	1.530.000	850.000		-	765.000	425.000	765.000	425.000		
30	3	Mariahoeveweg zand/ondergrond	1.440.000	1.290.000			720.000	645.000	720.000	645.000		
31	3	Aanpassing wegvakken overwegen	163.500	75.000								
32	3	Stationsgebied	1.725.000	-	1.035.000							
33	3	Inrichting buitenterrein gemeentehuis GM	400.000	-	400.000							
34	3	Tuindorp Keverdijk	517.500	-			517.500					
35	3	Burg. Jur Visserlaan	207.000	-								
36	3	Burg. Van Wettumweg	212.500	-	212.500							
37	3	Palmvogellaan	-	-	-							
38	3	Rijksweg	862.500	-	862.500							
39	3	Vorbereidingskrediet verleggen parkeerplaats P2	50.000	-	50.000	-						
40	3	Vorbereidingskrediet Mariahoeveweg	200.000	-	200.000							

Regelnr.	Programma	Activum	Totaal uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Uitgaven 2021	Inkomsten 2021	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022
41	3	Vorbereidingskrediet Vlietlaan	100.000	-	100.000							
42	3	Vorbereidingskrediet Bur. Van Wettumweg	75.000	-	75.000							
43	3	Vorbereidingskrediet Herenstraat	40.250		40.250							
44	3	Vorbereidingskrediet Olmenlaan	40.250		40.250							
45	3	Vorbereidingskrediet Energiestraat	46.000		46.000							
46	3	Laadpalen 2019	75.000		75.000							
47	3	Laadpalen 2020	75.000				75.000					
48	3	Laadpalen 2021	75.000						75.000			
49	3	Laadpalen 2022	75.000	-							75.000	
50		subtotaal Wegen	13.307.138	2.880.000	4.141.500	332.500	3.517.163	1.402.500	2.323.600	1.070.000	1.705.125	
51												
52	3	Fietspad Mariahoeveweg (15 jaar)	-	-	-							
53	3	Voetpad P&R richting Krijgsman (15 jaar)	115.000	-			115.000					
54	3	Busbaan en brug naar Krijgsman (20 jaar)	202.070	-			202.070					
55	3	Meubilair afvalbakken (scheiding fracties)	250.000	-			200.000		50.000			
56		Subtotaal div ov investeringen	567.070		-	-	517.070		50.000	-		-
57												
58	3	brug Oud Blaricumerweg	-									
59	3	Brug Willem Bilderdijkpark	46.000		46.000							
60	3	Brug Prinses Beatrixhof Anna van Buurenlaan	46.000				46.000					
61	3	Herbouw brug in de Goog	90.000									
62		Subtotaal Kunstwerken	182.000	-	46.000		46.000					
63												

Regelnr.	Programma	Activum	Totaal uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Uitgaven 2021	Inkomsten 2021	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022
64	3	Op. Verl. Beerensteinerlaan Pj 190	165.650	-	115.000		35.650					
65	3	Vervanging OV: Keverdijk (incl. Vaartweg)	141.000	-			141.000					
66	3	Op.verl. Groot Hertoginnelaan Pj 188	-	-								
67	3	Op.verl. Herenstraat e.o. Pj 189	60.375	-	5.750		54.625					
68	3	Lorentzweg OV	172.500	-					8.625		163.875	
69	3	Op.verl. Vlietlaan Pj193	138.000	-	38.000		100.000					
70	3	Op.verl. Nieuwe Spiegelstr. e.o. Pj 194	190.325	-			14.375		175.950			
71	3	Veldweg OV	51.750						5.750		46.000	
72	3	Kloosterweg OV	57.500						5.750		51.750	
73	3	Olmenlaan OV	57.500		5.750		51.750					
74	3	Veerstraat/Veerplein OV	92.000						5.750		86.250	
75	3	ov Energiestraat	40.250	-	5.750		34.500					
76	3	Brinklaan OV	-	-								
77	3	Emmaschool Lomanplein OV	-	-								
78	3	Stelpost OV 2017-2020	522.000	-	200.000		92.000		230.000			
79	3	Vervanging OV Naarderwoonbos	328.900	-	328.900							
80	3	Vervanging OV oa Amsterdamsestraatweg	250.700	-	250.700							
81	3	Vervanging openbare verlichting Kerkplein	-	-								
82	3	Openbare Verlichting 2020	230.000	-							230.000	
83		subtotaal Openbare Verlichting	2.498.450		949.850	-	523.900	-	431.825	-	577.875	
84												
85	3	Vervanging VRI Laarderweg-Prinsenstraat (Bussum)	138.000	-	138.000							
86	3	Doseerinstallatie Amsterdamsestraatweg	92.000	-			92.000					

Regelnr.	Programma	Activum	Totaal uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Uitgaven 2021	Inkomsten 2021	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022
87	3	Doseerinstallatie Kap. Meyerweg	92.000	-			92.000					
88	3	Doseerinstallatie Burg. Van Wettumweg	92.000	-			92.000					
89	3	Comm.verkeersregeli.met computer prov. N-H	198.000	-	69.000		69.000					
90	3	Graaf Lodewijklaan	131.604	-			131.604					
91		subtotaal Verkeersregelinstallaties	743.604	-	207.000	-	476.604	-				
92												
93	3	Vestingplein	1.300.000	800.000	1.300.000	800.000						
94	3	Voorbereidingskrediet verder met de Vesting Muiden vervolg	250.000	250.000	250.000	250.000						
95	3	Verder met de Vesting Muiden vervolg	2.250.000	2.250.000	750.000	750.000	750.000	750.000	750.000	750.000		
96		subtotaal cultuurhistorische wegen	3.800.000	3.300.000	2.300.000	1.800.000	750.000	750.000	750.000	750.000		
97												
98	3	Voorber krediet Tuindorp Keverdijk	111.465	-					111.465			
99	3	Uitvoering herinrichting Tuindorp Keverdijk	402.500	-							402.500	
100		subtotaal gebiedsontwikkeling	513.965			-			111.465		402.500	
101												
102	3	vervanging p-automaten (p/14)	88.000	-	88.000							
103	3	Modernisering parkeervoorzieningen	450.000	-	450.000		-					
104		subtotaal parkeren	538.000		538.000							
105												
106		subtotaal Programma 3	22.150.227	6.180.000	8.182.350	2.132.500	5.830.737	2.152.500	3.666.890	1.820.000	2.685.500	
107	5											
108	4	SAAONE wegen, wegvakken	100.000									

Regelnr.	Programma	Activum	Totaal uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Uitgaven 2021	Inkomsten 2021	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022
		A1/A6										
109												
110		subtotaal Programma 4	100.000									
111												
112	5	Riolering Beerensteinerlaan Pj 190	1.658.800	-	1.150.000		358.800					
113	5	Riolering Groot Hertoginnelaan Pj 188	-	-								
114	5	Riolering Herenstraat e.o. Pj 189	301.875	-	5.750		296.125					
115	5	Riolering Lorentzweg e.o. Pj 192	862.500	-					5.750		856.750	
116	5	Riolering Vlietlaan Pj 193	690.000	-	100.000		590.000					
117	5	Riolering Spiegelstr. e.o. Pj 194	908.500	-			8.625		899.875			
118	5	Veldweg riool	258.750	-					5.750		253.000	
119	5	Kloosterweg riool	565.417	-					5.750		80.500	
120	5	Riolering Energiestraat riool	201.250	-	5.750		195.500					
121	5	Emmaschool Lomanplein riool	-	-								
122	5	reparaties riolering e.d.	-	-								
123	5	Groot Onderhoud riolering Muiden/Muiderberg	2.300.000	-	345.000		1.955.000					
124	5	Riolering Oostereng deelplan 1	2.300.000	-			230.000		1.380.000		690.000	
125	5	Riolering Graaf Wichmanlaan eo	-	-								
126	5	Uitvoering maatregelen kwetsbare locaties wateroverlast	920.000	-	230.000		230.000		230.000		230.000	
127	5	Afkoppelen particuliere bij projecten openbare ruimte	920.000	-	230.000		230.000		230.000		230.000	
128	5	Waterbestendig herinrichten en (ver)bouwen	184.000	-	46.000		46.000		46.000		46.000	
129	5	Duurzaam ruimtelijk ontwikkelen (klimaatadaptatie)	460.000	-	115.000		115.000		115.000		115.000	
130	5	Vergroenen openbaar gebied en gebouwen	230.000	-	57.500		57.500		57.500		57.500	
131	5	Vervangen hoofpost telemetrie	34.500	-	34.500							

Regelnr.	Programma	Activum	Totaal uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Uitgaven 2021	Inkomsten 2021	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022
		rioolbeheer										
132	5	Meetsysteem gemalen Muiden/Muiderberg toevoegen aan hoofdpst	57.500	-	57.500							
133		subtotaal riolering	12.853.092	0	2.377.000	0	4.312.550	0	2.975.625	0	2.558.750	
134												
135	5	Upgraden begraafplaatsen	95.000				95.000					
136	5	Vervangen bomenlaan Muiderberg	90.000		90.000							
137	5	Uitbreiden Nieuw Valkeveen	250.000				250.000					
138	5	Revitalisering aula begraf. Bussum	175.000		175.000							
139	5	Hekwerk begraf. Muiderberg	65.000		65.000							
140		subtotaal begraven	675.000		330.000	-	345.000					
141												
142	5	Beschoeiingen 2020	95.000				95.000					
143	5	Beschoeiingen 2022	90.000								90.000	
144		Subtotaal beschoeiingen	185.000				95.000				90.000	
145												
146	5	Vervangingsinvesteringen groen	165.950	-								
147	3	Plantsoen Beerensteinerlaan Pj 190	292.000	-	200.000		62.000					
148	5	Plantsoen Groot Hertoginnelaan Pj 188	-	-								
149	5	Plantsoen Herenstraat e.o. Pj 189	26.250	-	5.000		21.250					
150	5	Lorentzweg groen	75.000	-					12.500		62.500	
151	5	Plantsoen Vlietlaan Pj 193	60.000	-			60.000					
152	5	Plantsoen Spiegelstr. e.o. Pj 194	80.000	-			12.500		67.500			
153	5	Veldweg groen	25.000	-					5.000		20.000	
154	5	Kloosterweg groen	25.000	-					5.000		20.000	
155	5	Olmenlaan groen	40.000	-	5.000		35.000					

Regelnr.	Programma	Activum	Totaal uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Uitgaven 2021	Inkomsten 2021	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022
156	5	Brinklaan groen	75.000	-								
157	5	Verbet. groeiomstandigheden bomen Bos van Bredius	33.710	-	33.710							
158	5	Herinrichting Keverdijk	97.920	-			97.920					
159	5	Vervangen populieren Gooimeer	340.990	-	340.990							
160	5	Losloopgebieden	50.000	-	-		50.000					
161	5	Vervangingsinvesteringen groen 2019	82.975	-	82.975							
162	5	Vervangingsinvesteringen groen 2020	23.963	-			23.963					
163	5	Vervangingsinvesteringen groen 2021	164.383	-					164.383			
164	5	Vervangingsinvesteringen groen 2022	234.383	-							234.383	
165		subtotaal Groen	1.892.524	0	667.675	0	362.633	0	254.383	0	336.883	-
166												
167		subtotaal Programma 5	15.605.616	-	3.374.675	-	5.115.183	-	3.230.008	-	2.985.633	-
168												
169	7	Uitbreiding/vervanging Vituscollege	1.325.000	50.000	250.000	50.000						
170	7	Nieuwbouw ONS	3.881.640	-					310.531		2.856.887	
171	7	Renovatie Vondelschool	3.579.920	-	2.634.821		658.705					
172	7	Renovatie Bussumse Montessorieschool	2.544.780	-	250.000							
173	7	Renovatie Juliana Daltonschool	2.017.720	-	1.485.042		371.260					
174	7	Renovatie Julianaschool kwartln	1.635.866	-							130.869	
175	7	Renovatie RK Montessorieschool	5.163.285	-			413.063		3.800.178		950.044	
176	7	Renovatie Indoschool	1.491.620	-	1.097.832		274.458					
177	7	Nieuwbouw Min. Calsschool	1.792.000	-			143.360		1.318.912		329.728	
178	7	Nieuwbouw Tweemaster	2.983.778	-	250.000		250.000		1.696.061		549.015	
179	7	Renovatie W. de Zwijger	10.622.240	-	4.690.781		3.127.188		1.954.492			
180	7	Renovatie Vituscollege	9.678.428	-					774.274		4.273.994	

Regelnr.	Programma	Activum	Totaal uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Uitgaven 2021	Inkomsten 2021	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022
181	7	St. Vitus Mavo	3.440.872	-	275.270		1.519.489		1.012.993		633.120	
182	7	Renovatie Goois Lyceum	12.059.840	-	5.325.625		3.550.417		2.219.011			
183	7	IKC	7.387.500	-	4.054.500		2.880.000		-		-	
184												
185		subtotaal Programma 7	69.604.489	50.000	20.313.871	50.000	13.187.940	0	13.086.452	0	9.723.657	
186												
187	8	Techn inst De Lunet 2017-2019	450.000	-	100.000		150.000					
188	8	Hockeyveld Muiderberg	1.300.000	-	300.000		1.000.000					
189	8	Vervangingen Sport 2019	210.000	-	210.000							
190	8	Vervangingen Sport 2020	210.000	-			210.000					
191	8	Vervangingen Sport 2021	210.000	-					210.000			
192	8	Vervangingen Sport 2022	210.000	-							210.000	
193	8	Herinrichting sportveld Keverdijk	100.000	-	100.000							
194	8	Vervanging gebouwtje Jeu de Boules Bussum	25.000	-	25.000							
195	8	Opslagruimte Sportpark Zuid	75.000	-	75.000							
196		subtotaal Sport	2.790.000	-	810.000	-	1.360.000	-	210.000	-	210.000	-
197												
198	8	Gymnastieklokalen in Muiden	3.050.000		500.000		2.550.000					
199												
200	8	Renovatie toren Grote Kerk	381.735	90.000	233.912							
201	8	Herstel dak Gebouw G (Oostelijke vestingwallen)	66.000		66.000							
202		subtotaal monumenten	447.735	90.000	299.912							
203												
204	8	Vervanging speeltoestellen	943.840		178.025		180.225		155.225		155.225	
205												
206	8	Groencompensatie SAAone Echobos	65.000	65.000								
207												
208		subtotaal Programma 8	7.296.575	155.000	1.787.937	0	4.090.225	0	365.225	0	365.225	
209												

Regelnr.	Programma	Activum	Totaal uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Uitgaven 2021	Inkomsten 2021	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022
210	9	Vervangingsinvestering (Tractor wijk)	55.636	-	55.636							
211	9	Piaggio 2018 (2 stuks)	27.000	-								
212	9	Vw Caddy (2 stuks)	62.000	-			62.000					
213	9	Mitsubishi Canter (2 stuks)	55.000	-			55.000					
214	9	Tractor Sportpark	56.000	-	56.000							
215	9	Volkswagen transporter	55.000	-			55.000					
216	9	Volkswagen transporter (VD-662-L)	57.000	-					57.000			
217	9	Isuzu	-	-	-							
218	9	volkswagen transporter (VD-518_S))	57.000	-							57.000	
219	9	Mega Worker (electrisch voertuig)	50.000	-							50.000	
220	9	Piaggio Porter 2 stuks (VJ-968-F)(VJ-969-F)	54.000	-							54.000	
221	9	volkswagen Caddy (28-HTD-4)	31.000	-							31.000	
222	9	Perceel 1 aanbesteding 5 voertuigen groenonderhoud	172.204	-	172.204							
223	9	Multifunctionele machine	80.000	-	80.000							
224		subtotaal Tractie	811.840	-	363.840	-	172.000	-	57.000	-	192.000	-
225												
226	9	Vaste werkplekken (5 jaar)	244.200	-					244.200			
227	9	Mobiele werkplekken/devices (3 jr)	400.000	-			400.000					
228	9	Back end serverruimte (5 jaar)	250.000	-			250.000					
229	9	UPS (10 jaar)	-	-			-					
230	9	Kassa en Zuilen (5 jaar)	50.000	-					50.000			
231	9	Oracle & VM Ware (5 jaar)	-	-	-							
232	9	Firewall/reverse proxy (5 jaar)	50.000	-							50.000	
233	9	Vervanging APPS (7 jaar)	-	-								
234	9	Programma digitalisering 2019	550.000	-	550.000							

Regelnr.	Programma	Activum	Totaal uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Uitgaven 2021	Inkomsten 2021	Uitgaven 2022	Inkomsten 2022
		(5 jaar)										
235	9	Programma digitalisering 2020 (5 jaar)	480.000	-			480.000					
236	9	Programma digitalisering 2021 (5 jaar)	450.000	-					450.000			
237	9	Programma digitalisering 2022 (5 jaar)	400.000	-							400.000	
238	9	Klantvolgsysteem	50.000	-	50.000							
239		subtotaal Hard-/software	2.924.200	-	600.000	-	1.130.000	-	744.200	-	450.000	-
240												
241		subtotaal Programma 9	3.736.040	0	963.840	0	1.302.000	0	801.200	0	642.000	-
242												
243		Totaal programma's	120.442.947	6.385.000	34.922.673	2.182.500	29.826.085	2.152.500	22.049.775	1.820.000	16.802.015	

Bijlage 2 Balansontwikkeling, inclusief staat R&V

Balansontwikkeling

Balansontwikkeling	2018	2019	2020	2021	2022
<i>Stand per ultimo jaar</i>					
Materiële Vaste Activa	185.114	210.235	229.751	238.808	243.975
Vlottende activa	14.178	13.729	15.083	16.926	19.543
Totale Activa	199.292	223.964	244.834	255.734	263.518
Reserves	55.400	46.814	46.202	44.322	42.791
Voorzieningen	8.124	7.966	7.772	7.721	8.174
Langlopende leningen	105.956	139.372	161.048	173.879	182.741
Vlottende passiva	29.812	29.812	29.812	29.812	29.812
Totale Passiva	199.292	223.964	244.834	255.734	263.518

Reserves en voorzieningen

De staat van reserves & voorzieningen is gebaseerd op de tegelijkertijd met deze begroting voorliggende nota Reserves & Voorzieningen, waaronder ook de financiële effecten uit de onderhoudsbeheerplannen. Er komen in de staat enkele negatieve standen voor. Deze worden hieronder toegelicht.

Reserve Grote Projecten Muiden

De reserve Grote Projecten Muiden is in feite een egaliseringsreserve, bedoeld om de positieve en negatieve exploitaties van de verschillende projecten gedurende de looptijd op te vangen. In de periode 2019-2022 kent deze reserve negatieve standen. De verklaring hiervoor is dat enkele opbrengsten (projecten Bloemendalerpolder en Krijgsman) na deze begrotingsperiode binnenkomen. De Projectbegroting is uiteindelijk sluitend.

Onderhoudsvoorziening Water

De onderhoudsvoorziening Water kent in de begrotingsjaar 2021 een negatieve stand, door een grote uitgave ten behoeve van de realisatie van het baggerplan. De dotaties zijn gebaseerd op het daarbij behorende beheerplan en zal derhalve uiteindelijk toereikend zijn.

Op de volgende pagina's zijn de reserves en voorzieningen uitgesplitst.

Reserves en voorzieningen

Reserves	Saldo 31-12-2018	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2019	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2020	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2022
Algemene Reserve	26.792.564	10.594.435	2.171.000	35.215.999	931.633	1.025.000	35.122.632	781.543	671.000	35.233.175	485.491	528.000	35.190.666
Saldo jaarrekening	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal Algemene reserve	26.792.564	10.594.435	2.171.000	35.215.999	931.633	1.025.000	35.122.632	781.543	671.000	35.233.175	485.491	528.000	35.190.666
Bestemmingsreserves:													
Algemene Reserve Grondexploitatie	5.262.115	0	3.327.115	1.935.000	0	96.404	1.838.596	0	0	1.838.596	0	0	1.838.596
Reserve Parkeren centrum Bussum	2.179.241	0	0	2.179.241	0	0	2.179.241	0	0	2.179.241	0	0	2.179.241
Reserve Exploitatie Gewestkantoor	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Godelindeschool	3.131.324	0	100.275	3.031.049	0	98.908	2.932.141	0	97.541	2.834.600	0	97.541	2.737.059
Reserve MFC Keverdijk	5.722.871	0	3.722.871	2.000.000	0	0	2.000.000	0	2.000.000	0	0	0	0
Reserve Egalisatie Marktgelden	40.579	0	40.579	-0	0	0	-0	0	0	-0	0	0	-0
Reserve Exploitatie begraafplaatsen	232.670	0	232.670	-0	0	0	-0	0	0	-0	0	0	-0
Reserve Civieltechnische kunstwerken	219.000	0	219.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Reconstructie Wegen (GDU)	3.701.219	-0	3.701.219	-0	-0	0	-0	-0	0	-1	-0	0	-1
Reserve Exploitatie gebouwen	464.718	0	464.718	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Grondwater Masterplan 't Gooi	64.200	0	21.400	42.800	0	21.400	21.400	0	21.400	0	0	0	0
Reserve Onderwijsachterstandenbeleid	202.164	0	202.164	-0	0	0	-0	0	0	-0	0	0	-0
Reserve Sociaal Domein	2.873.492	0	1.668.492	1.205.000	0	485.000	720.000	0	450.000	270.000	0	270.000	0
Reserve Bovenwijkse voorz. Krijgsman	903.523	0	825.000	78.523	0	0	78.523	0	0	78.523	0	0	78.523
Reserve Grote projecten Muiden	1.780.827	0	2.180.000	-399.173	0	155.000	-554.173	45.000	0	-509.173	45.000	0	-464.173
Reserve Egalisatie Talent Primair	39.805	0	1.977	37.828	0	1.778	36.050	0	1.578	34.472	0	1.578	32.894
Reserve Uitbreiding sportvoorzieningen	1.351.628	0	163.994	1.187.634	0	159.697	1.027.937	0	164.923	863.014	0	164.923	698.091
Reserve Buurtsportcoaches	245.686	0	245.686	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Groot onderhoud De Zandzee													
Reserve Tijdelijke tekorten Wabo	62.733	0	62.733	-0	0	0	-0	0	0	-0	0	0	-0
Reserve Kwaliteitsverbetering Groen Muiden	129.673	0	129.673	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Afbouw Precario	0	300.000	0	300.000	500.000	0	800.000	700.000	0	1.500.000	0	1.000.000	500.000
Totaal bestemmingsreserves	28.607.468	300.000	17.309.567	11.597.901	500.000	1.018.187	11.079.714	745.000	2.735.442	9.089.272	45.000	1.534.042	7.600.229
Totaal reserves	55.400.032	10.894.435	19.480.567	46.813.900	1.431.633	2.043.187	46.202.346	1.526.543	3.406.442	44.322.447	530.491	2.062.042	42.790.896

Voorzieningen	Saldo 31-12-2018	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2019	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2020	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2021	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2022
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's													
Spaarpremies hypoth. Ambt.	87.327	6.800	0	94.127	7.200	0	101.327	6.350	37.621	70.056	5.804	0	75.860
Afkoopsommen begraafrechten	1.372.875	45.000	100.167	1.317.708	45.000	100.167	1.262.541	45.000	100.167	1.207.374	45.000	100.167	1.152.207
Voorziening Pensioen/wachtg. wethouders	5.615.763	132.227	517.384	5.230.606	133.381	508.776	4.855.211	134.522	441.669	4.548.064	134.522	441.669	4.240.917
Voorziening personele kosten	399.174	0	177.687	221.487	0	124.568	96.919	0	81.005	15.914	0	15.914	-0
Totaal overige voorzieningen	7.475.139	184.027	795.238	6.863.928	185.581	733.511	6.315.998	185.872	660.462	5.841.408	185.326	557.750	5.468.984
Onderhoudsvoorzieningen													
Voorziening groot onderhoud Breeduit	618.027	0	618.027	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening onderhoud gebouwen	997.090	2.132.766	1.207.083	1.922.773	806.652	889.465	1.839.960	806.652	408.265	2.238.347	806.652	627.416	2.417.583
Voorziening onderhoud wegen	1.335.541	2.940.077	2.204.415	2.071.204	1.215.367	2.017.164	1.269.406	1.215.367	1.082.733	1.402.040	1.215.367	1.908.355	709.051
Voorziening onderhoud gebouwen begraafplaats	4.856	0	4.856	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening onderhoud gymlokalen	225.514	0	225.514	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening groot onderhoud zwembad	1.485.761	512.253	69.209	1.928.805	512.253	340.216	2.100.842	512.253	2.077.309	535.786	512.253	720.439	327.600
Voorziening onderhoud Sport	13.000	0	13.000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening onderhoud civieltechnische kunstwerken	804.359	319.000	339.280	784.079	100.000	179.080	704.999	100.000	260.680	544.319	100.000	104.320	539.999
Voorziening groenbeheer LNC	200.864	0	200.864	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening onderhoud water	0	45.120	0	45.120	45.120	13.000	77.240	45.120	153.600	-31.240	45.120	7.000	6.880
Totaal onderhoudsvoorzieningen	5.685.011	5.949.216	4.882.247	6.751.981	2.679.391	3.438.925	5.992.447	2.679.391	3.982.587	4.689.252	2.679.391	3.367.530	4.001.113
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting													
Egalisatie rioolheffing	6.208.433	0	281.207	5.927.226	0	164.907	5.762.319	0	178.732	5.583.587	0	187.682	5.395.905
Egalisatie afvalstoffenheffing	1.871.664	0	631.839	1.239.825	0	708.849	530.976	0	509.651	21.325	6.737	0	28.062
Egalisatie sociale recherche	44.284	89.000	28.000	105.284	8.000	5.000	108.284	8.000	4.000	112.284	8.000	0	120.284
Vervangingsvoorziening riolering	0	693.919	0	693.919	676.718	0	1.370.637	632.944	0	2.003.581	625.786	0	2.629.367
Totaal voorzieningen derden	8.124.382	782.919	941.046	7.966.255	684.718	878.756	7.772.217	640.944	692.383	7.720.778	640.523	187.682	8.173.619
Totaal voorzieningen	21.284.532	6.916.162	6.618.531	21.582.163	3.549.690	5.051.192	20.080.662	3.506.207	5.335.432	18.251.437	3.505.240	4.112.962	17.643.715
Totaal reserves en voorzieningen	76.684.563	17.810.598	26.099.098	68.396.063	4.981.323	7.094.379	66.283.007	5.032.750	8.741.874	62.573.884	4.035.732	6.175.004	60.434.611

Bijlage 3 Beleidsindicatoren

Gemeenten nemen een basisset beleidsindicatoren op in de begroting en het jaarverslag. Zo kunnen raadsleden en anderen een helder beeld vormen over de beleidsresultaten van de gemeente. Op de website Waarstaatjegemeente.nl kan iedereen deze indicatoren en andere gegevens van de gemeente vergelijken met andere gemeenten in Nederland. De cijfers op deze website worden continue geactualiseerd.

Programma 2 | Veiligheid

Taakveld 1. Veiligheid

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000 - 100.000 inwoners	Beschrijving
6.	Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	Bureau Halt	2017	35	135	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
7.	Harde kern jongeren*	Aantal per 10.000 inwoners	KLPD	2014	0,3	1,4	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.
8.	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2017	1,3	2,1	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
9.	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2017	3,1	5,0	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
10.	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2017	4,9	3,1	Diefstallen uit woning
11.	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2017	4,9	5,2	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.

- Bij de eerstvolgende herziening van de ministeriële regeling wordt deze indicator van Waarstaatjegemeente.nl gehaald.

Taakveld 6. Sociaal Domein

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000 - 100.000 inwoners	Beschrijving
22.	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	Verwey Jonker Instituut Kinderen in Tel	2015	0,59	1,60	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

Programma 3 | Openbare ruimte, verkeer en Parkeren

Taakveld 2. Verkeer en vervoer

Nr	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000 - 100.000 inwoners	Beschrijving
12.	Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig*	%	VeiligheidNL	2014	5	7	Als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.
13.	Overige vervoersongevallen met een gewonde fietser*	%	VeiligheidNL	2014	5	9	Als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.

- Bij de eerstvolgende herziening van de ministeriële regeling wordt deze indicator van Waarstaatjegemeente.nl gehaald.

Programma 4 | Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

Taakveld 3. Economie

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000 - 100.000 inwoners	Beschrijving
14.	Functiemenging	%	LISA	2017	44,2	51,4	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
16.	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	2017	175,4	127,0	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.

Programma 4 | Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

Taakveld 8. Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000 - 100.000 inwoners	Beschrijving
35.	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	2018	368	222	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
36.	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	ABF - Systeem Woning-voorraad	2016	4,2	6,4	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
37.	Demografische druk	%	CBS	2018	88,0	73,5	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
38.	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2018	859	669	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
39.	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	COELO	2018	957	730	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Programma 5 | Duurzaamheid, Water en Groen

Taakveld 7. Volksgezondheid en Milieu

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000 - 100.000 inwoners	Beschrijving
33.	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS	2016	199	182	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.
34.	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	2016	1,0	-	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Op de website Waarstaatjegemeente.nl zijn op dit moment van beleidsindicator Hernieuwbare elektriciteit geen cijfers beschikbaar van gemeenten in dezelfde schaalgrootte.

Programma 6 | Werk en Inkomen

Taakveld 6. Sociaal Domein

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000 - 100.000 inwoners	Beschrijving
21.	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	LISA	2017	611,7	746,1	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
23.	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	Verwey Jonker Instituut Kinderen in Tel	2015	2,8	6,24	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
24.	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	2017	67,6	66,3	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
26.	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	Verwey Jonker Instituut Kinderen in Tel	2015	1,04	1,52	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
27.	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder	CBS	2 ^e halfjaar 2017	25,9	39,4	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.
28.	Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15 – 64 jaar	CBS	2 ^e halfjaar 2017	3,8	31,4	Het aantal lopende re-integratievoorzieningen , per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar

Programma 7 | Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd

Taakveld 4. Onderwijs

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000 - 100.000 inwoners	Beschrijving
17.	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 5-18 jaar	Ingrado	2017	0,1	1,71	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar.
18.	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 5-18 jaar	Ingrado	2017	21,50	28,25	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar.
19.	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO	2016	1,2	1,7	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.

Taakveld 6. Sociaal Domein

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000 - 100.000 inwoners	Beschrijving
29.	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	2 ^e halfjaar 2017	6,4	9,6	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
30.	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	2 ^e halfjaar 2017	0,6	1,1	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
31.	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	2 ^e halfjaar 2017	0,1	0,4	Het percentage jongeren (12-22 jr.) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
32.	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2 ^e halfjaar 2017	60	58	Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Programma 8 | Sport, Cultuur en Recreatie

Taakveld 5. Sport, cultuur en recreatie. Onderwijs

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000 - 100.000 inwoners	Beschrijving
20.	Niet sporters	%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	2016	43,0	48,4	Het percentage inwoners dat niet wekelijks sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.

Programma 9 | Algemene baten en lasten

Taakveld o. Bestuur en ondersteuning

Nr.	Naam Indicator	Eenheid	Bron	Jaar	Gooise Meren	Gemeenten 50.000 - 100.000 inwoners	Beschrijving
1.	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2019	6,59	-	De toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.
2.	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	2018	5,93	-	Het werkelijke aantal fte dat werkzaam is, incl. boventallige medewerkers op 1 januari van het vorige jaar.
3.	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	2019	€ 908	-	Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, excl. griffie en bestuur.
4.	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	2019	5,82% K€ 1.698	-	Het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever.
5.	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	2019	12,29%	-	Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Bijlage 4 Taakvelden

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
o.1	Bestuur	1.351.152	1.354.740	1.354.995	1.354.995
	Baten	0	0	0	0
	Lasten	1.351.152	1.354.740	1.354.995	1.354.995
o.10	Mutaties reserves	-975.008	-1.032.116	-500.601	-1.445.253
	Baten	-2.863.115	-1.908.748	-1.272.144	-1.920.744
	Lasten	1.888.107	876.632	771.543	475.491
o.2	Burgerzaken	1.198.698	858.198	871.398	891.398
	Baten	-742.983	-582.983	-622.983	-582.983
	Lasten	1.941.681	1.441.181	1.494.381	1.474.381
o.3	Beheer overige gebouwen en gronden	620.545	609.659	589.994	578.037
	Baten	-861.459	-861.459	-861.459	-861.459
	Lasten	1.482.004	1.471.118	1.451.454	1.439.496
o.4	Overhead	18.341.070	17.733.477	17.732.143	17.911.786
	Baten	-217.214	-217.614	-254.385	-216.764
	Lasten	18.558.284	17.951.091	17.986.528	18.128.550
o.5	Treasury	-1.468.395	-1.720.822	-1.846.464	-1.883.868
	Baten	-13.142.157	-14.474.530	-15.352.592	-16.499.459
	Lasten	11.673.762	12.753.707	13.506.128	14.615.591
o.61	OZB woningen	-8.747.787	-8.747.787	-8.747.787	-8.747.787
	Baten	-9.427.175	-9.427.175	-9.427.175	-9.427.175
	Lasten	679.388	679.388	679.388	679.388
o.62	OZB niet-woningen	-1.030.775	-1.030.775	-1.030.775	-1.030.775
	Baten	-1.030.775	-1.030.775	-1.030.775	-1.030.775
o.63	Parkeerbelasting	-2.093.070	-2.093.070	-2.093.070	-2.093.070
	Baten	-2.093.070	-2.093.070	-2.093.070	-2.093.070
o.64	Belastingen overig	-2.366.017	-2.166.017	-1.966.017	-551.111
	Baten	-2.721.017	-2.721.017	-2.721.017	-551.111
	Lasten	355.000	555.000	755.000	0
o.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-70.339.619	-70.299.679	-71.325.247	-71.786.392
	Baten	-70.357.852	-70.317.911	-71.343.480	-71.804.624
	Lasten	18.232	18.232	18.232	18.232
o.8	Overige baten en lasten	556.365	512.150	504.474	437.391
	Baten	-48.367	-48.367	-48.367	-48.367
	Lasten	604.732	560.517	552.841	485.758
o.9	Vennootschapsbelasting (VpB)				
	Lasten				
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	4.643.621	4.673.436	4.669.850	4.666.265
	Lasten	4.643.621	4.673.436	4.669.850	4.666.265
1.2	Openbare orde en veiligheid	614.666	614.666	614.666	614.666
	Baten	-131.308	-131.308	-131.308	-131.308
	Lasten	745.974	745.974	745.974	745.974
2.1	Verkeer en vervoer	6.082.280	6.676.357	7.239.831	7.375.106
	Baten	-235.809	-235.809	-235.809	-235.809
	Lasten	6.318.089	6.912.166	7.475.640	7.610.915
2.2	Parkeren	1.176.269	1.213.494	1.214.144	1.202.068
	Baten	-384.950	-384.950	-384.950	-384.950
	Lasten	1.561.219	1.598.444	1.599.094	1.587.018

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
2.4	Economische havens en waterwegen	495.898	473.183	477.607	458.756
	Baten	-26.618	-26.618	-26.618	-26.618
	Lasten	522.516	499.801	504.225	485.374
3.1	Economische ontwikkeling	719.673	519.673	519.673	519.673
	Baten	-474.337	-474.337	-474.337	-474.337
	Lasten	1.194.010	994.010	994.010	994.010
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-70.489	-70.489	-70.489	-70.489
	Baten	-97.739	-97.739	-97.739	-97.739
	Lasten	27.250	27.250	27.250	27.250
3.4	Economische promotie	82.040	82.040	82.040	82.040
	Baten	-220.230	-220.230	-220.230	-220.230
	Lasten	302.270	302.270	302.270	302.270
4.1	Openbaar basisonderwijs	69.693	69.693	69.693	69.693
	Lasten	69.693	69.693	69.693	69.693
4.2	Onderwijshuisvesting	3.396.786	3.968.088	4.362.998	4.498.017
	Baten	-1.079.787	-1.079.787	-1.079.787	-1.079.787
	Lasten	4.476.573	5.047.875	5.442.785	5.577.804
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.720.296	1.720.296	1.720.296	1.720.296
	Baten	-244.309	-244.309	-244.309	-244.309
	Lasten	1.964.605	1.964.605	1.964.605	1.964.605
5.1	Sportbeleid en activering	1.373.541	1.329.511	1.339.823	1.342.982
	Baten	-182.416	-182.416	-182.416	-182.416
	Lasten	1.555.957	1.511.927	1.522.239	1.525.398
5.2	Sportaccommodaties	2.147.001	2.235.746	2.221.066	2.141.416
	Baten	-964.782	-964.782	-964.782	-964.782
	Lasten	3.111.783	3.200.528	3.185.848	3.106.198
5.3	Cultuurpresentatie, -productie & -participatie	1.007.598	941.798	921.298	921.298
	Baten	-13.350	-13.350	-13.350	-13.350
	Lasten	1.020.948	955.148	934.648	934.648
5.4	Musea	88.797	88.797	88.797	88.797
	Baten				
	Lasten	88.797	88.797	88.797	88.797
5.5	Cultureel erfgoed	379.464	427.175	416.869	485.100
	Baten	-92.533	-92.533	-92.533	-92.533
	Lasten	843.275	519.708	509.401	577.632
5.6	Media	1.469.810	1.469.810	1.469.810	1.469.810
	Baten				
	Lasten	1.469.810	1.469.810	1.469.810	1.469.810
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.261.340	5.642.425	5.691.439	5.718.016
	Baten	-345.073	-332.073	-332.073	-332.073
	Lasten	5.606.412	5.974.497	6.023.511	6.050.089
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.521.048	4.449.364	4.548.417	4.548.407
	Baten	-272.997	-272.997	-152.997	-152.997
	Lasten	4.794.045	4.722.361	4.701.414	4.701.404
6.3	Inkomensregelingen	4.004.102	3.923.102	3.923.102	3.923.102
	Baten	-12.920.172	-12.920.172	-12.920.172	-12.920.172
	Lasten	16.924.274	16.843.274	16.843.274	16.843.274
6.4	Begeleide participatie	1.906.218	1.820.193	1.735.923	1.734.606
	Baten				
	Lasten	1.906.218	1.820.193	1.735.923	1.734.606

Taakveld	Omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
6.5	Arbeidsparticipatie	1.736.892	1.758.355	1.646.094	1.546.487
	Lasten	1.736.892	1.758.355	1.646.094	1.546.487
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	3.306.219	3.305.607	3.302.615	3.302.615
	Lasten	3.306.219	3.305.607	3.302.615	3.302.615
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	7.883.771	7.949.371	7.913.415	7.913.194
	Baten	-737.419	-732.427	-732.427	-732.427
	Lasten	8.621.190	8.681.798	8.645.842	8.645.621
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	6.799.242	6.826.255	6.787.925	6.787.560
	Baten				
	Lasten	6.799.242	6.826.255	6.787.925	6.787.560
6.81	Ge-escaleerde zorg 18+	-69.768	-69.768	-69.768	-69.768
	Baten	-5.388.000	-5.388.000	-5.388.000	-5.388.000
	Lasten	5.318.232	5.318.232	5.318.232	5.318.232
7.1	Volksgezondheid	2.507.516	2.492.516	2.492.516	2.452.516
	Lasten	2.507.516	2.492.516	2.492.516	2.452.516
7.2	Riolering	-1.525.884	-1.412.143	-1.336.820	-1.403.792
	Baten	-5.866.204	-5.749.904	-5.763.729	-5.772.679
	Lasten	4.340.320	4.337.761	4.426.910	4.368.887
7.3	Afval	-1.245.434	-1.257.131	-1.249.791	-1.257.700
	Baten	-6.616.594	-6.693.604	-6.673.949	-6.688.263
	Lasten	5.371.160	5.436.473	5.424.158	5.430.563
7.4	Milieubeheer	1.631.173	1.762.745	1.627.995	1.506.595
	Baten	-800	-800	-800	-800
	Lasten	1.631.973	1.763.545	1.628.795	1.507.395
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	166.539	143.047	160.399	158.467
	Baten	-1.015.582	-1.015.582	-1.015.582	-1.015.582
	Lasten	1.182.122	1.158.629	1.175.981	1.174.049
8.1	Ruimtelijke ordening	1.729.173	1.245.573	1.200.673	1.200.673
	Baten	-443.215	-443.215	-428.215	-428.215
	Lasten	2.172.388	1.688.788	1.628.888	1.628.888
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	351.348	411.519	126.348	126.348
	Baten	-3.753.730	-2.192.500	-875.000	-875.000
	Lasten	4.105.078	2.604.019	1.001.348	1.001.348
8.3	Wonen en bouwen	592.403	597.741	598.503	591.831
	Baten	-1.157.093	-1.157.093	-1.157.093	-1.157.093
	Lasten	1.749.496	1.754.834	1.755.596	1.748.924